

7 / 2021

RAPPORT

2021

Evaluering av lektorutdanningene: Spørreundersøkelse blant lektorstudenter

Hvordan opplever de utdanningen sin?

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker årlig rundt 900 sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av lektorutdanningene: Spørreundersøkelse blant lektorstudenter
Forfatter(e)	Pål Bakken og Inger-Lise Bore
Dato	23.09.2021
Rapportnummer	7-2021
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal NOKUT oppgis som kilde.

Forord

Denne rapporten er en del av kunnskapsgrunnlaget i NOKUTs evaluering av lektorutdanning for trinn 8–13 (2020–2022).

NOKUT evaluerer spesifikke aspekter av lektorutdanningene gjennom fem utvalgte evalueringstema som rommer sentrale utfordringer:

- Nasjonal styring og institusjonell autonomi
- Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene
- Helhet og sammenheng i lektorutdanningene
- Lektorstudentenes profesjonelle identiteter og tilhørighet
- Nye lektorers kompetanse og videre utvikling

Gjennom denne tilnærmingen ønsker vi å frembringe mer kunnskap om viktige elementer i lektorutdanningene, og dermed støtte arbeidet for videre kvalitetsutvikling.

De viktigste bidragene til evalueringens datagrunnlag er institusjonenes selvevalueringer, den sakkyndige komitéens institusjonsbesøk, og fem spørreundersøkelser med følgende målgrupper:

- frafalte lektorstudenter
- aktive lektorstudenter
- nyutdannede lektorer
- rektorer, avdelingsledere og andre ledere i ungdomsskoler og videregående skoler
- undervisere på universiteter/høyskoler

Underveis i evalueringen deler NOKUT funn fra disse spørreundersøkelsene gjennom deskriptive rapporter og tematiske analyserapporter. Evalueringens sluttrapport publiseres i 2022.

Innhold

1 Om undersøkelsen blant aktive lektorstudenter	7
2 Spørreskjemaet	7
3 Gjennomføringen av undersøkelsen	10
4 Hvem besvarte undersøkelsen?	11
5 Analyseenheter	13
6 Om resultatene i denne rapporten	16
7 Korrelasjoner og institusjonsforskjeller	17
8 Mer om respondentene	18
9 Om å starte på lektorutdanningen	19
10 Motiverte for studiet og for å jobbe som lærer	28
11 Hvilke deler av lektorprogrammet har respondentene erfaring fra?	31
12 Hvilke studiefag har studentene?	32
13 Opplevelse av det første studieåret	34
14 Fysiske møteplasser og faglig-sosiale aktiviteter	41
15 Tilhørighet	44
16 Studieinnsats og motivasjon	49
17 Undervisning	51
18 Kollisjoner i timeplanen	53
19 Faglig integrasjon	56
20 Praksis generelt	63
21 Siste praksisperiode	67
22 Vurdering av eget læringsutbytte	78
Vedlegg	84
Referanseliste	88

Sammendrag

Lektorutdanningen er preget av en kompleks struktur, med organisering på tvers av fakulteter og institutter/avdelinger. Dette kan bidra til å styrke lektorstudentenes faglige tyngde og deres faglige identiteter, men kan også skape utfordringer med tanke på faglig integrasjon. Dette viser NOKUTs kartlegging av lektorutdanningene i 2019.

Denne rapporten baserer seg på en spørreundersøkelse blant personer som startet på en lektorutdanning i perioden 2013-2019 og som fortsatt, på svartidspunktet vinteren 2021, var 2.–5.-års lektorstudenter. Totalt besvarte nesten 1800 studenter undersøkelsen, som tar utgangspunkt i evalueringens hovedtema.

Høyt motiverte studenter med faglig interesse og fokus på jobbmuligheter

De aller fleste lektorstudentene var godt motiverte for studiene, og bare et lite mindretall var usikre på sitt valg av lektorutdanning eller ønsket egentlig å gå på en annen type utdanning.

Blant årsaker til å starte på lektorutdanningen sto disse frem som viktigst: jobbmuligheter, faglig interesse, interesse for å lære bort og lyst til å bidra i samfunnet. Flere av årsakene var viktige for mange respondenter; den enkelte lektorstudent hadde altså mange vektige grunner for å starte på utdanningen. De fleste av de som valgte å *kommentere* på dette, vektla instrumentelle sider ved yrket (jobbmuligheter, trygghet etc.). I tillegg oppga mange menneskelige/samfunnsmessige sider, mens studiefaglig interesse også ble nevnt av en del.

Høyt motiverte for lektorutdanning og læreryrke, men motivasjonen synker over tid

Ni av ti var høyt motiverte for å fullføre lektorutdanningen da de startet, men motivasjonen sank for en del, slik at tilsvarende tall på svartidspunktet var sju av ti.

De aller fleste så for seg å jobbe som lektor i skoleverket da de startet, mens et lite mindretall var usikre. På svartidspunktet var andelen som så for seg å jobbe som lærer noe redusert og andelen usikre noe større.

Opplevelse av det første studieåret

Opplevelser i det første studieåret kan være avgjørende for valget om å fortsette eller slutte på utdanningen. Noe over en tredjedel oppfattet studiefagene som vanskelige, mens en god del færre oppfattet profesjonsfagene som vanskelige.

Når det gjaldt å få en tidlig innføring i lektoryrket, var det langt flere som *ikke* opplevde å få det, enn det var som opplevde å få det. Dette varierer imidlertid sterkt mellom institusjonene.

De fleste studentene opplevde derimot å bli tidlig inkludert i et faglig og sosialt fellesskap med andre lektorstudenter, men samtidig var det et betydelig mindretall som ikke ble det. Også her er variasjonen stor mellom institusjonene.

Størst tilhørighet til lektorstudentene

Nesten sju av ti oppga stor grad av tilhørighet til (andre) lektorstudenter. Langt færre oppga stor tilhørighet til disiplinstudentene. De fleste oppga at deres tilhørighet til lektorstudentene varierer etter hvilke studenter de tilbringer mest tid med og at

tilhørigheten økte over tid. Fire av ti studenter opplevde at det å studere både studiefag og profesjonsfag gir dem følelsen av å falle mellom to stoler.

Fornøyde med undervisningen

Det store flertallet mente undervisningen i noen eller stor grad er engasjerende og at lærestoffet formidles på en forståelig måte. Her, som på en god del andre spørsmål, er det til dels store forskjeller mellom institusjonene.

Få opplever kollisjoner i timeplanen

Bare et lite mindretall oppga å ha opplevd kollisjoner i timeplanen mellom f.eks. undervisning og praksisopplæring i studieåret 2020-2021. Imidlertid er det en del studenter som opplever dette og som ga uttrykk for det i fritekstfelt.

Varierte erfaringer med om studiefagene er tilpasset

Når det gjaldt opplevelsen av om underviserne i studiefag er bevisste på at det er lektorstudenter på faget, var det langt flere som oppga at de var bevisste enn motsatt. Samtidig oppga halvparten at studiefagene faglige innhold er lite tilpasset lektorstudentene og en tredjedel oppga at studiefagene er lite tilpasset lektorstudentene med tanke på organisering.

Praksis oppleves som lærerik

Individuell praksis, undervisningspraksis, skoleovertagelse og par-praksis oppleves som de mest lærerike praksisformene: ni av ti oppga at disse praksisformene i stor / svært stor grad var lærerike.

Arbeidsmengden er stor i praksisperioden

Den totale arbeidsmengden på studiet – sammenlignet med normalsituasjonen – var høyere for noe over halvparten av studentene, både underveis i praksis og rett etter praksis. Om lag en fjerdedel oppga at den var *mye* høyere underveis i praksis.

Godt fornøyde med praksisen

De fleste studentene var godt fornøyde med *organiseringen* av praksis, det gjelder spesielt at praksislærer var godt forberedt på at de skulle komme og at praksisen var godt organisert. De fleste var også fornøyde med *veiledningen*, spesielt den fra praksislærer. Videre opplevde omtrent åtte av ti at de oppnådde *læringsmålene* for sin siste praksisperiode.

Mest fornøyde med eget læringsutbytte i studiefagene

De fleste 4.- og 5.-årsstudentene opplever at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse i studiefagene og i å diskutere faglige problemstillinger knyttet til studiefagene. Mange opplever at de får tilstrekkelig kompetanse til å forholde seg kritisk til faglitteratur, skolens rolle i samfunnet og å planlegge og gjennomføre undervisning.

Det lektorstudenter flest i minst grad opplever å ha tilstrekkelig kompetanse i, er bruk av digitale læringsverktøy i undervisningen, tilpasset opplæring, vurdering av læringsutbytte og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster.

1 Om undersøkelsen blant aktive lektorstudenter

NOKUT gjennomfører en [evaluering av de femårige lektorutdanningene for trinn 8–13](#) i perioden 2020–2022¹. Prosjektet følger opp [NOKUTs kartlegging av lektorutdanningene](#) (NOKUT 2019).²

Spørreundersøkelsen blant aktive lektorstudenter ble gjennomført i februar 2021. Den er en del av informasjonsgrunnlaget som brukes i denne evalueringen. I tillegg kommer blant annet institusjonenes selvevalueringer og spørreundersøkelser blant andre grupper.

Formålet med spørreundersøkelsen er å gi informasjon om evalueringens hovedtema.

Datagrunnlaget for undersøkelsen ble hentet ut fra Felles Studentsystem (FS) av Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning.

I det opprinnelige datagrunnlaget inngikk alle som hadde startet på en lektorutdanning i perioden 2013–2019; nesten 8000 personer. Basert på informasjon i datagrunnlaget, delte vi populasjonen i tre:

- Fullførte: Personer som har fullført en lektorutdanning.
- Aktive: Personer som fortsatt går på en lektorutdanning.
- Frafalte: Personer som har sluttet, uten å først ha fullført en lektorutdanning.

Disse tre gruppene ble kontaktet i separate undersøkelser.

De «aktive» utgjør nesten 4000 personer og er populasjonen for denne undersøkelsen. Dette inkluderer også de som var i permisjon fra studiene på undersøkelsestidspunktet. Siden vi innhentet data på de som var tatt opp til og med 2019, vil det finnes svært få førsteårsstudenter i datagrunnlaget, noe som også var hensikten på grunn av deres korte fartstid på lektorutdanningen. Noen vil det imidlertid være på grunn av forsinkelser. Populasjonens hovedtyngde er dermed 2.- til 5.-årsstudenter.

For å få informasjon om respondentenes status, hadde vi et spørsmål i spørreskjemaet som ga svar på «hva du gjør nå». Om lag 98 prosent av de svarende oppga at de var lektorstudenter på svartidspunktet.

Alle de elleve universitetene og høyskolene som tilbyr femårige lektorutdanninger for trinn 8–13 inngår.

2 Spørreskjemaet

Generelt om skjemaet

Spørreundersøkelsen tar utgangspunkt i evalueringens fem hovedtema. Mange spørsmål dreier seg derfor om faglig integrasjon, praksis, organisering, identitet og fellesskap. Undersøkelsen blant de aktive studentene inneholder en del av de samme spørsmålene som til de frafalte studentene, for å kunne se svarene fra de to gruppene opp mot

¹ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

² <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/kartlegging-av-lektorutdanning-for-trinn-813/>

hverandre. Dette gjelder tema som årsaker til at man startet på en lektorutdanning og opplevelser i det første studieåret. En del av spørsmålene er også identiske med de vi stilte til de fullførte studentene, altså lektorkandidatene.

Undersøkelsen inneholder også noen faktaspørsmål («hva gjør du nå», planer for fremtiden, etc.). Det er videre spørsmål om blant annet grad av opplevd tilhørighet, egen motivasjon, kompetanse og ulike forhold rundt studiefagene, profesjonsfagene og praksis.

De fleste spørsmålene har en fem-delt Likert-skala (I ingen / svært liten grad – I liten grad – I noen grad – I stor grad – I svært stor grad), i tillegg var «Vet ikke / ikke relevant» oftest inkludert. Mange av spørsmålsbatteriene inneholdt også muligheten til å skrive fritekst.

Helt til slutt i skjemaet ba vi respondentene samtykke til at svardata kobles med personidentifiserende bakgrunnsopplysninger.

De fleste av spørsmålene er i liten grad koronasensitive, i og med at de tar for seg opplevelser og innhenter synspunkter om tiden før koronapandemien satte inn vinteren 2020. I noen tilfeller spurte vi likevel spesifikt om forhold rundt koronapandemien. Ambisjonene var aldri å lage en koronasurvey, dette perspektivet dekkes godt av andre undersøkelser, som SHOT 2021³ og Studiebarometeret 2020. Uansett må tolkningen av data i noen tilfeller ta høyde for nedstengningen av samfunnet/lærestedene og eventuelle effekter det hadde for studentene.

Studentene kunne velge å besvare spørreskjemaet på bokmål eller nynorsk.

Skjemaet inneholder en del *aktiveringer*, som gjør at vi styrer grupper av respondenter unna enkelte spørsmålsbatterier, basert på deres svar på tidligere spørsmål. Informasjon om dette kommer fortløpende i rapporten, der det er relevant.

Utviklingen av skjemaet

Evalueringens tema, med underpunkter, var sterkt førende for spørretemaene.

Et tidlig element i skjema utviklingen var å kartlegge andre spørreundersøkelser rettet mot lektorstudenter, eventuelt lærerstudenter. Dette for å se hva som var gjort på området fra før og dra veksler på erfaringer og funn fra tidligere prosjekter – ikke bare når det gjaldt resultatene, men også med tanke på det metodiske som tilgang til populasjonen, erfaringer fra datainnsamlingen, spørsmålsformuleringer osv.

Vi studerte rapportene fra SINTEF sine undersøkelser om kvalitet i lærerutdanninger i forbindelse med GNIST-prosjektet (se Finne m.fl. 2011, 2013 og 2016), og vi hadde samtaler med prosjektansvarlig i SINTEF. Vi har også blitt inspirert av CATE-prosjektets⁴ spørsmål om innholdet i undervisning og i praksisopplæring.

³ Studentenes Helse- og trivselsundersøkelse:

<https://sioshotstorage.blob.core.windows.net/shot2018/SHOT2021.pdf>

⁴ CATE er et europeisk samarbeid innen lærerutdanning. Har utviklet et spørreskjema med mange detaljerte spørsmål primært om innholdet i undervisninga, praksis og veiledning. Mer info:

<https://www.uv.uio.no/ils/english/research/projects/cate/Instruments/>

Videre har vi gjenbrukt enkelte spørsmål og latt oss inspirere av Pedagogstudentenes undersøkelse om motivasjon blant lærerstudenter (2019), og om praksis i lærerutdanningene (2021). Vi har også gjenbrukt noen spørsmål fra Studiebarometeret⁵.

Når det gjelder motivasjoner (årsaker) for å bli lærer, har vi sett på og blitt inspirert av Løhre m.fl. (2016), samt «FIT-Choice Project: Factors Influencing Teaching Choice»⁶ som omtales av Watt m.fl. (2012). Dette i tillegg til Pedagogstudentene (2019) og UiBs og NTNUs rapporter om frafall i lektorutdanningen (Mjåland 2011 og Slettebak og Theisen 2016).

Mange av disse undersøkelsene er imidlertid utviklet med andre formål og i stor grad med andre spørretema enn det som var relevant i lektorevalueringen. Videre tar de ikke spesifikt for seg *lektorutdanning*. For eksempel tar SINTEF og pedagogstudentenes undersøkelser for seg *all lærerutdanning*, mens Løhre med flere bare tar for seg *grunnskolelærerutdanning*. De utenlandske har (også) fokus på grunnskolelærerutdanninger, kanskje fordi det ikke finnes en utdanning tilsvarende lektor i landene som er studert. I tillegg varierer konteksten mellom land, noe som kan gjøre noen av spørsmålene mindre relevant i norsk kontekst.

Alt dette gjorde at vi ikke kunne bruke spørsmål som er lagd for bruk i andre kontekster ukritisk. Vi har imidlertid latt oss inspirere av dem tematisk og gjenbrukt enkelte spørsmål. Det teoretiske rammeverket kan også hjelpe oss i analysene av data.

I løpet av 2020 hadde NOKUT totalt 19 innspillmøter med en rekke interessenter: fagforeninger, arbeidsgivere, studentorganisasjoner, høyskoler og universiteter. Her ble plan for gjennomføring og valg av spørretema i spørreundersøkelsene presentert og kommentert. I de fleste møtene var det godt engasjement rundt temaene og det kom flere nyttige innspill. I tillegg har vi hatt samtaler med administrativt ansatte ved tre institusjoner, for å fange opp deres perspektiv og deres erfaringer. For å sikre et best mulig spørreskjema, intervjuet vi også lektorstudenter om tematikk og spørsmål.

Skjemaet ble testet gjennom intervjuer med frivillige i målgruppen (aktive lektorstudenter). Videre ble skjemaet testet blant ansatte i NOKUT og i evalueringens sakkyndige komité. I tillegg foretok vi en større validering av spørreskjemaet blant 330 respondenter (lektorstudenter) fra Studiebarometeret 2019 som hadde sagt seg villige til å svare på ytterligere undersøkelser i 2020. Av disse besvarte 62 spørreskjemaet, flere brukte fritekstfeltene flittig og svarfordelingene (inkludert andel «Vet ikke») ble analysert. Summen av dette var svært verdifull og bidro godt til skjema utviklingen.

Selve spørreskjemaet er tilgjengelig fra [prosjektets nettside](#)⁷.

⁵ Se <https://www.studiebarometeret.no/no/artikkel/2> for informasjon om Studiebarometerets spørreskjema

⁶ <http://www.fitchoice.org/>

⁷ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

3 Gjennomføringen av undersøkelsen

Bakgrunnsopplysninger

NOKUT trenger data om hver enkelt student fra de studieadministrative systemene (FS) for å kunne gjennomføre undersøkelser. Disse dataene er primært kontaktdata (studentenes private e-postadresse, e-postadresse knyttet til institusjonen og telefonnummer). Via de studentadministrative systemene får NOKUT også noen personlige bakgrunnsvariabler (kjønn, alder, opptaksgrunnlag med flere) og en del andre data (navn på institusjon, navn på studieprogram, NUS-kode med flere).

NOKUT fikk tillatelse fra hver institusjon til å innhente disse dataene fra Felles studentsystem (FS). Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit) har tilgang til FS hos alle institusjonene og foretok uttrekket av data for NOKUT. Unit hjalp NOKUT til å utarbeide gode spesifikasjoner. Ved å bruke én aktør til å trekke ut data, med samme spesifikasjoner, sikres et godt og sammenlignbart datagrunnlag for hver institusjon. I tillegg er dette en svært ressurseffektiv måte å gjøre denne jobben på.

Respondentene måtte aktivt samtykke til at svardataene fra spørreskjemaet kan kobles til bakgrunnsdataene – 82 prosent av respondentene gjorde det. De som ikke ville besvare undersøkelsen kunne reservere seg mot bruk av bakgrunnsdata via en e-postadresse som ble oppgitt i invitasjonen til å delta i undersøkelsen – ingen av lektorstudentene gjorde det.

Kontroll av datagrunnlaget

Alle dataene ble kontrollert og kvalitetssikret. Dubletter er ikke ønskelig for å unngå utsending til samme student mange ganger og for at studentene kun skal være oppført med ett studieprogram. Ved dubletter ble den eldste oppføringen fjernet.

Datakvaliteten er jevnt over god. Data for de fleste variablene (kontaklinformasjon, kjønn, alder, NUS-kode etc.) finnes for alle studentene i målgruppen. Noen av bakgrunnsdataene, for eksempel karakterdata fra videregående opplæring, er imidlertid mer mangelfulle.

Datainnsamling

For å få flest mulig til å besvare undersøkelsen, var høyskolenes og universitetenes promoteringsinnsats en nøkkelfaktor. For å bidra inn i deres arbeid, utarbeidet NOKUT presentasjoner (PowerPoint) og korte tekster om undersøkelsene, som institusjonene kunne spre i fagmiljø og blant studenter. Dette materialet ble også sendt til studentforeninger.

NOKUT sørget for at hver institusjon fikk tilgang til en egen nettside som fortløpende viste svarinnang for hvert studieprogram. Mange læresteder brukte dette til å følge opp svarinngangen i spørreperioden. NOKUT har gode indikasjoner på at dette er et svært nyttig verktøy for institusjonene, og at denne oversikten bidrar til å øke svarprosenten.

Det ble dessuten lagd en promoteringsvideo rettet mot lektorstudenter, i samarbeid med Pedagogstudentene og Lektorstudentene. Den ble lagt ut på NOKUTs, Pedagogstudentenes og Lektorlagets Facebook-sider.

NOKUT har ikke god nok oversikt over lokale tiltak til å vurdere betydningen av institusjonens og studentforeningenes innsats, men har likevel et inntrykk av at innsatsen bidro sterkt til at relativt mange svarte på undersøkelsen.

Datainnsamlingen ble gjennomført i februar 2021. Studentene fikk tilsendt invitasjon med unike lenker til sitt eget spørreskjema via privat e-postadresse og e-postadressen knyttet til institusjonen. I tillegg fikk de en påminnelse via SMS. Totalt ble (maksimalt) fem henvendelser sendt. I tillegg kunne studenter få tilgang til undersøkelsen ved å taste inn mobilnummeret sitt på en nettside som ble formidlet til institusjonene.

Det er en risiko for at ulike e-postleverandører (Gmail, Outlook, osv.) kan oppfatte utsendelsen som søppelpost («spam») slik at e-postene ikke kommer frem i innboksen til mottakerne. I tillegg er det en viss usikkerhet knyttet til om e-postene som kommer frem faktisk blir *lest* av mottakerne; enkelte av mottakerne kan jo oppfatte e-posten som spam og ignorere eller slette den. Noen e-post-kontoer kan også være inaktive; selv om vi mottok få automatiske meldinger, kan flere kontoer ikke være i bruk og dermed i praksis inaktive.

Det var en relativ jevn økning i svarprosent gjennom hele datainnsamlingsperioden, med markante hopp i svarprosenten de dagene det ble sendt ut påminnelser. Totalt besvarte nesten 1800 lektorstudenter skjemaet. Svarprosenten endte til slutt på 45, tallet baserer seg på de 39 prosent som fullførte skjemaet og de 6 prosent som falt fra underveis. Dette anser vi som en relativt høy svarprosent.

Spørreskjemaet var relativt langt. Tidsbruken på utfyllingen, blant de som fullførte det, var 20 minutter (median).

Personvern

All informasjon som samles inn behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil ikke bli offentliggjort data som kan identifisere den enkelte. NOKUT bruker NSD – Norsk senter for forskningsdata AS som personvernombud.

4 Hvem besvarte undersøkelsen?

Dersom respondentene i undersøkelsen avviker systematisk fra populasjonen, vil svarene fra undersøkelsen kunne gi et mindre presist bilde av virkeligheten. I dette kapitlet vil vi derfor redegjøre for hvem som faktisk svarte på undersøkelsen (utvalget) sammenlignet med de som ble tilbudt å delta (populasjonen), ut ifra noen sentrale bakgrunnsvariabler. Populasjonen er i denne undersøkelsen studenter som har hatt opptak til en lektorutdanning for trinn 8-13, og som fortsatt er registrert som aktiv lektorstudent.

Totalt besvarte 1783 lektorstudenter. Det utgjør 45,1 prosent av populasjonen.

I gjennomsnitt besvarte respondentene 144 spørsmål, av 176 mulige, noe som tilsvarer 82 prosent av alle spørsmålene. En del spørsmål gikk ikke til alle, det var en del aktiveringer i skjemaet; andelen utfylte spørsmål per student er dermed høyere enn disse tallene indikerer. Det maksimale antallet spørsmål i undersøkelsen varierer altså mellom respondentene. Informasjon om aktiveringene kommer fortløpende i rapporten, der det er relevant.

Vi skal nå se nærmere på hvem som faktisk svarte på undersøkelsen, ut ifra noen sentrale bakgrunnsvariabler.

Tabell 4.1 Populasjon og utvalg

	Populasjon	Utvalg	Differanse
Kjønn			
Menn	41 %	35 %	-6 %
Kvinner	59 %	65 %	6 %
Alder			
Median	24,0	24,0	0,0
Under 23	18 %	18 %	0 %
23-26	62 %	63 %	1 %
27-31	16 %	15 %	-1 %
Over 31	4 %	4 %	0 %
Snittkarakter fra VGS			
Median	4,7	4,7	0,0
Under 4,0	12 %	10 %	-1 %
4,0 - 4,49	26 %	23 %	-3 %
4,5 - 4,99	37 %	38 %	1 %
5,0 og over	26 %	29 %	3 %
Årstall for oppstart			
2013	1 %	1 %	-1 %
2014	2 %	2 %	-1 %
2015	5 %	3 %	-2 %
2016	17 %	19 %	2 %
2017	22 %	24 %	3 %
2018	24 %	25 %	1 %
2019	29 %	26 %	-3 %

I populasjonen utgjør menn 41 prosent, mens de utgjør 35 prosent av de svarende («utvalget»). Svarprosent blant menn er 38, mens den er 54 blant kvinner. Menn har altså lavere svartilbøyelighet enn kvinner.

Median-alderen er 24 år, både for populasjonen og for utvalget. Hovedtyngden av lektorstudentene, noe over 60 prosent, er i alderen 23–26. Bare 4 prosent er over 31 år.

Utvalget har samme karakterpoeng (median) fra videregående skole (VGS) som populasjonen. Når vi deler i grupper, finner vi at de med karaktersnitt høyere enn 5,0, er noe overrepresentert, mens de med karaktersnitt i intervallet 4,0–4,49 er noe underrepresentert. Skjevfordelingen er imidlertid liten. Det er 213 studenter i populasjonen hvor informasjon om karakterer fra VGS ikke foreligger, av disse besvarte 49 prosent. Deres svartilbøyelighet er altså noe høyere enn de med karakterdata.

Variabelen årstall for oppstart på lektorstudiet gir en god indikasjon på hvilket klassetrinn studentene er på. Den store majoriteten er tatt opp i årene 2016–2019. Hovedårsakene til at det er relativt få studenter fra opptaksårene 2013–2015, er at opptaket var lavere da enn i de siste årene og at de som har byttet studium eller fullført lektorutdanningen ikke er med i denne populasjonen. Dermed er det bare de som er forsinket i studiene som inngår i

populasjonen for årskullene 2013–2015. De eldste opptakskullene er imidlertid omtrent likt representert både i populasjonen og i utvalget. De som ble tatt opp i 2019, som i de fleste tilfeller vil være 2.-årsstudenter, er noe underrepresentert i undersøkelsen, mens de som ble tatt opp i 2017 er noe overrepresentert. Også her er imidlertid skjevfordelingen liten!

Det er svært få studenter det mangler informasjon om i de ulike variablene. Andel «missing» er klart størst, men fortsatt liten, på variabelen *karakterpoeng fra VGS*.

Alt i alt indikerer dette at resultatene fra undersøkelsen er representative langs de variablene vi her ser på. I analysesammenheng bør en likevel være klar over de (riktignok små) forskjellene som vises i tabellen, for eksempel dersom analysene inkluderer variabler der det er store kjønnsforskjeller. Kvinners større tilbøyelighet til å besvare undersøkelser ser vi også i andre undersøkelser, som for eksempel Studiebarometeret.

5 Analyseenheter

I denne rapporten vil vi primært presentere data på nivåene institusjon, fagretning og «analyseprogram». I dette kapitlet gjør vi rede for disse enhetene.

Institusjoner

Vi bruker stort sett forkortelser i stedet institusjonsnavnene, se Tabell 5.1 for oversikt over forkortelser, antall svarende etc.

Tabell 5.1: Populasjon og utvalg – institusjonene.

Forkortelse	Utdanningsinstitusjon	Populasjon	Utvalg	Svarprosent
HINN	Høgskolen i Innlandet	80	41	51 %
MF	MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	91	55	60 %
NMBU	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	95	39	41 %
Nord	Nord universitet	118	42	36 %
NTNU	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	938	448	48 %
UiT	Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	324	152	47 %
UiA	Universitetet i Agder	325	119	37 %
UiB	Universitetet i Bergen	505	224	44 %
UiO	Universitetet i Oslo	1083	471	43 %
UiS	Universitetet i Stavanger	285	133	47 %
USN	Universitetet i Sørøst-Norge	107	59	55 %
Totalt		3951	1783	45 %

Antall lektorstudenter varierer sterkt mellom institusjonene. USN, Nord, HINN, MF og NMBU har om lag 100 i populasjonen og ned mot 40 i utvalget. De to største er UiO og NTNU, med rundt 1000 i populasjonen og nesten 500 i utvalget. Som tidligere nevnt skal alle 2.–5.-årsstudenter være i populasjonen.

Det er relativt små forskjeller i svarprosent mellom de fleste institusjonene. Lavest er det på Nord (36) og UiA (37), høyest på MF (60) og USN (55). De tre universitetene med flest lektorstudenter (UiO, NTNU og UiB) hadde alle om lag 45 prosent. Antall svarende varierer fra 39 på NMBU til 471 på UiO. Som vist i forrige kapittel er representativiteten god, langs de dimensjonene vi kan måle. I tillegg er svarprosenten ganske høy og antall respondenter er minimum 39. Vi vurderer dette til at dataene er valide for alle institusjonene.

Fagretninger

Vi har fordelt studieenheter på fagretninger. Navnet på studieprogrammet eller studieretningen studentene var registrert på er brukt til å tilordne fagretning. Tabell 5.2 gir en oversikt over antall i populasjon og utvalg fordelt på fagretning.

Tabell 5.2: Populasjon og utvalg – fagretningene

	Populasjon	Utvalg	Svarprosent
Fremmedspråk	700	327	47 %
Historie/religion	584	267	46 %
Kroppsøving	156	60	38 %
Nordisk	660	311	47 %
Realfag	815	354	43 %
Samfunnsfag	628	303	48 %
Ukjent/diverse	408	161	39 %
Totalt	3951	1783	45 %

Det er svært små forskjeller mellom de *største* fagretningene i svarprosent, alle ligger mellom 43 og 48 prosent.

Som Tabell 5.2 viser, er kategorien «Ukjent/diverse» relativt stor og utgjør 161 respondenter. Her finnes blant annet nesten alle studentene på UiA og HINN, som i utgangspunktet ikke er enkle å tilordne en fagretning, med bakgrunnsdataene vi har. For å kunne fordele disse på fagretning, har vi brukt svarene deres på et spørsmål i spørreskjemaet der vi ba respondentene oppgi sitt «studiefag 1». ⁸ Se **Vedlegg** for mer informasjon om dette. Denne metoden gjør at vi kan fordele flere respondenter på fagretning. Metoden medfører at det ikke er mulig å beregne svarprosent per fagretning, da vi jo ikke kjenner studiefagene til de som ikke besvarte. I Tabell 5.3 angir vi det endelige antallet respondenter i hver fagretning, etter å ha fordelt studentene på HINN og UiA.

⁸ UiA kom innspill om at denne metoden er unøyaktig, da respondentenes forståelse av studiefag 1 ikke nødvendigvis er at det er masterfaget, altså det med flest studiepoeng. Se **Vedlegg** for mer.

Tabell 5.3: Endelig utvalg og andel av totalen – fagretningene

	Utvalg	Andel
Fremmedspråk	387	22 %
Historie/religion	275	15 %
Kroppsøving	72	4 %
Nordisk	338	19 %
Realfag	378	21 %
Samfunnsfag	325	18 %
Ukjent/diverse	8	0,4 %
Totalt	1783	100 %

De fem største (fremmedspråk, historie/religion, nordisk, realfag og samfunnsfag) er ganske jevnstore. Kroppsøving er minst og tilbys som eget program bare på NTNU og Nord.

Senere i rapporten vil vi presentere data fordelt på de største institusjonene og fagretningene. Derfor er det relevant å vise på hvilke fagområder institusjonene har sin tyngde, målt ved andel respondenter på denne undersøkelsen:

- HINN: 73 prosent på Fremmedspråk, 24 prosent på Nordisk.
- MF: 100 prosent på Historie/religion.
- NMBU: 100 prosent på Realfag.
- NTNU: 24 prosent på Realfag, 23 på Samfunnsfag, 20 på Fremmedspråk.
- Nord: 55 prosent på Kroppsøving, 45 på Samfunnsfag.
- UiT: 29 prosent på Fremmedspråk, 21 på Historie/religion, 19 på Realfag.
- UiA: 26 prosent på Fremmedspråk, 20 på Realfag, 18 på Samfunnsfag.
- UiB: 29 prosent på Realfag, 26 på Fremmedspråk, 24 på Nordisk, 21 på Historie/religion.
- UiO: 33 prosent på Samfunnsfag, 29 på Nordisk, 20 på Fremmedspråk. NB! UiOs lektorstudenter som tar Historie, er registrert som Samfunnsfag i FS.
- UiS: 32 prosent på Historie/religion, 29 på Fremmedspråk, 22 på Realfag.
- USN: 71 prosent på Historie/religion, 29 på Nordisk.

Innenfor fagretningene ser det slik ut:

- Fremmedspråk: NTNU og UiO er størst med 24 prosent av respondentene, UiB har 15.
- Historie/religion: MF størst med 20 prosent, NTNU, UiB, UIS og USN har en noe lavere andel enn det. NB! Merk at historie ligger under Samfunnsfag på UiO.
- Kroppsøving: NTNU er størst med 51 prosent, Nord med 32, UiA med 17.
- Nordisk: UiO er størst med 40 prosent av respondentene, UiB 17, NTNU 16.
- Realfag: NTNU er størst med 28 prosent, UiO 22, UiB 17.
- Samfunnsfag: UiO har 51 prosent av respondentene (merk at dette inkluderer *historie*), NTNU har 32 prosent.

Se **Vedlegg** for full oversikt over fagretninger/institusjoner.

«Analyseprogram»

Siden institusjonene har til dels svært ulik praksis rundt organisering og registrering (i FS) av lektorutdanningen, var det i utgangspunktet ikke mulig å sammenligne studieprogram med studieprogram eller studieretning med studieretning på tvers av institusjonene. På bakgrunn av dette opprettet vi analyseenheter kalt «analyseprogram». Resultater for disse vil i noen grad omtales i rapporten, men vi vil primært vise data på institusjon og fagretning.

De fleste av de store institusjonene opererer med flere studieprogram, men noen opererer med bare *ett* studieprogram, med eller uten underliggende studieretninger. Følgende organisering har vi informasjon om i datagrunnlaget vi mottak fra Unit:

- HINN: Ett nokså bredt studieprogram (språkfag). Ingen studieretninger (unntatt for 3 studenter på utgående program). Programmet utgjør to fagretninger (nordisk og fremmedspråk).
- MF: Ett studieprogram (historie/religion). Ingen studieretninger.
- Nord: To studieprogram i hver sin fagretning (kroppspøving og samfunnsfag). Ingen studieretninger.
- NMBU: Ett studieprogram (realfag). Ingen studieretninger.
- NTNU: Seks studieprogram, tre av studieprogrammene har underliggende studieretninger.
- UiT: Ett svært bredt studieprogram. Dette har flere studieretninger, som lett kan plasseres i fagretninger som f.eks. realfag og fremmedspråk.
- UiA: Ett svært bredt studieprogram. Ingen studieretninger
- UiB: Fire studieprogram, tre av studieprogrammene har underliggende studieretninger.
- UiO: Ett svært bredt studieprogram. Dette har fem studieretninger, som lett kan plasseres i fagretninger som f.eks. realfag og fremmedspråk.
- UiS: Ett svært bredt studieprogram. Dette har fire studieretninger, som lett kan plasseres i fagretninger som f.eks. realfag og fremmedspråk.
- USN: To studieprogram, som kan plasseres i hver sin fagretning (nordisk og historie/religion). Ingen studieretninger.

I tillegg var det noen få forekomster av studenter på *utgående* studieprogram, disse ble slått sammen med de nyere forekomstene av samme (type) program.

En oversikt over de 36 analyseprogrammene med 15 eller flere svarende, som er nedre grense for presentasjon av svardata, gis i **Vedlegg**.

6 Om resultatene i denne rapporten

En del av spørsmålene ble ikke stilt alle respondentene, men var betinget deres tidligere svar i undersøkelsen. Denne «aktiveringen» medfører i en del tilfeller langt færre svar enn på andre spørsmål, og vil omtales der det er relevant.

Analysenivåene vi opererer med er primært institusjon og fagretning. I noen tilfeller bryter vi ned data på analyseprogram, se kapittel 5 for omtale av dette.

Vi bryter i liten grad ned resultater på andre variabler; som kjønn, alder, opptaksår, karakterpoeng fra VGS etc. Vi krysskobler også i liten grad svardata fra et spørsmål med svardata fra andre.

Vi viser ikke til relevant funn fra spørreundersøkelsen vi rettet mot frafalte eller fullførte lektorstudenter, mer informasjon på prosjektsiden for evalueringen⁹.

Vi viser bare i noen grad til andre relevante spørreundersøkelser, som f.eks. Pedagogstudentenes studentundersøkelser.

Det som er omtalt ovenfor vil vi i større grad gjøre i *senere analyserapporter*, der vi vil ta for oss lektorevalueringens ulike hovedtema. Denne rapporten er dermed primært deskriptiv; vi presenterer altså svardataene fra spørreundersøkelsen.

7 Korrelasjoner og institusjonsforskjeller

Om korrelasjoner mellom variabler (påstander)

Vi omtaler i en del tilfeller sammenhengen mellom påstander (variabler) og måler denne sammenhengen ved hjelp av korrelasjonsmålet «Pearson's r». Vi omtaler sammenhenger mellom påstander i tilfeller der det er en viss størrelse på korrelasjonene.

En sterk korrelasjon mellom to påstander innebærer at mange har svart i liten grad / svært liten grad på *begge* påstandene og/eller at mange har svart i stor grad / svært stor grad på *begge* påstandene. Mulige verdier på korrelasjonskoeffisientene går fra -1 til 1 , der -1 er en perfekt negativ korrelasjon og 1 er en perfekt positiv korrelasjon. Tallet 0 indikerer ingen korrelasjon mellom variablene. Merk at bivariate korrelasjoner ikke kan fortelle oss noe om en eventuell kausalsammenheng mellom variablene, men er et mål på retningen og styrken på det statistiske forholdet (i hvilken grad og hvordan variablene samvarierer).¹⁰

Vi har testet korrelasjonene, og funnet at de helt ned mot $0,15$ er signifikante på $0,01$ -nivå, som er en streng grense. Vi omtaler ikke signifikans i forbindelse med korrelasjoner senere i rapporten; korrelasjonene vi nevner vil nærmest utelukkende være statistisk signifikante.¹¹

Om (signifikante) forskjeller mellom institusjoner og fagretninger

Vi fremhever den eller de institusjonene med lavest og høyest andel respondenter som valgte de to mest positive svaralternativene (i stor grad / svært stor grad). Spennet mellom

⁹ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

¹⁰ Det finnes ingen autoritativ definisjon på hva som er en sterk, moderat og svak korrelasjon. I denne type undersøkelser er det vanlig å operere med begreper som «sterk» eller «høy» på korrelasjoner over $0,50$ (eller under $-0,5$ om sammenhengen er negativ), mens korrelasjoner på mellom $0,30$ og $0,50$ ofte betegnes som «moderat». Imidlertid vil andre kanskje sette grensene på $0,70$ og $0,50$.

¹¹ Beregningene av signifikans er gjort med basis i alle som besvarte undersøkelsen. Korrelasjonene vi omtaler i teksten er signifikante på $0,01$ -nivå, viser tester på Pearson's r. Dataene våre er på ordinal-nivå, derfor er «Spearman's ρ » strengt tatt et mer korrekt korrelasjonsmål å bruke. Signifikanstester ved hjelp av Spearman gir i denne undersøkelsen imidlertid samme resultat som for Pearson.

institusjonene må normalt være minst 20 prosentpoeng for at vi omtaler forskjellene. Vi omtaler (også) forskjeller mellom fagretninger i den grad de er av en viss størrelse.

Forskjellene mellom *institusjonene* vi omtaler er statistisk signifikante, men forskjellene mellom de omtalte institusjonene og *hele utvalget* (alle institusjonenes totaltall) er ikke nødvendigvis statistisk signifikante (men vil oftest være det).¹²

Verdt å merke er at statistisk signifikans ikke sier noe om hvor stor forskjellen mellom to grupper er, og at en svært liten forskjell kan være signifikant om det er mange respondenter, mens en stor forskjell ikke trenger å være signifikant ved få respondenter.¹³

8 Mer om respondentene

Bakgrunnsdataene gir en del informasjon om respondentene, som alder, kjønn etc., som vi viste i kapittel 4, I tillegg stilte vi noen få bakgrunns spørsmål i spørreskjemaet. I dette kapitlet presenterer vi resultatene på disse spørsmålene.

Respondentene har holdt seg til lektorprogrammet sitt

For å få ytterligere informasjon om respondentenes status hadde vi et inngangsspørsmål i skjemaet som ga svar på «hva du gjør nå». Om lag 97 prosent av de svarende oppga at de var lektorstudenter på det lektorprogrammet de første startet ved, mens ytterligere 1 prosent oppga at de går på en annen lektorutdanning. Videre oppga om lag 1 prosent at de går på en annen utdanning, 1 prosent at de ikke studerer nå og 1 prosent «annet». Flere av de som svarte at de ikke studerer eller som svarte «annet» oppga i fritekst at de hadde fullført lektorutdanningen.

I denne rapporten skiller vi ikke mellom gruppene, vi bruker alle svarene samlet.

Lektorstudentene studerer på heltid

Det finnes ikke administrative data som gir presist svar på om studentene er hel- eller deltidsstudenter. Derfor spurte vi studentene om det.

Det er heller ingen opplagt eller omforent definisjon av begrepene. Videre kan en og samme student oppfatte seg som heltidsstudent en periode, men ikke neste.

Innledningsvis ble respondentene spurt «Ser du på deg selv som hel- eller deltidsstudent?» Hele 97,5 prosent av respondentene oppga at de studerer på heltid, 1,5 prosent på deltid og 1 prosent er usikker. Antallet som svarer «deltid» er altså lite; bare 31 respondenter.

Vi skiller ikke mellom gruppene i rapporten, vi bruker alle svarene samlet.

¹² Måling av signifikans er gjort ved bruk av t-tester, med et signifikansnivå på 0,05.

¹³ Statistiske tester tar utgangspunkt i at populasjonen er uendelig (stor), mens vår populasjon er begrenset og kjent. Eksempelvis er 30 svarende *svært få* av en uendelig populasjon, men i vår virkelighet er 30 svarende av 60 i en (del)populasjon *ganske mange*. Det kan derfor sies at testenes krav til signifikans er for strenge.

Hvilket årstrinn går respondentene på?

Studentene ble bedt om å oppgi hvilket årstrinn i lektorutdanninga de går på. Uttaket av data tok sikte på å nå studenter på sitt 2. til 5. årstrinn, og andelen innen hvert av disse årstrinnene er omtrent like stor, med henholdsvis 24, 27, 27 og 23 prosent.

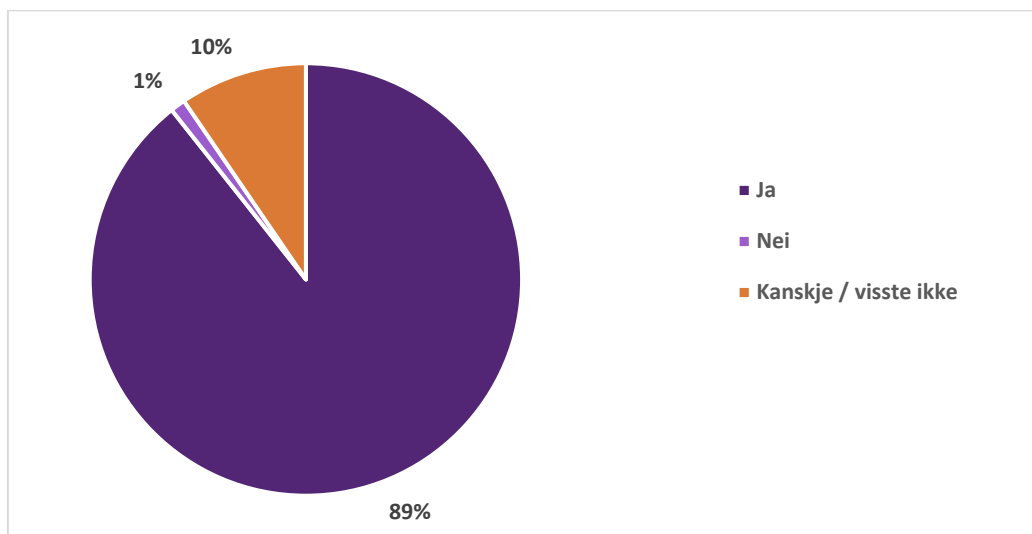
9 Om å starte på lektorutdanningen

I dette kapitlet presenterer vi den delen av undersøkelsen som handler om å starte på en lektorutdanning; hva var studentenes motivasjoner ved oppstart, hvor sikre var de på valget, ville de bli lærer og hvor motiverte var de?

Så de for seg å jobbe som lektor i skoleverket?

I forkant av flere batterier med påstander om valget om å begynne på lektorutdanningen, spurte vi «Da du startet på lektorutdanningen, så du for deg å jobbe som lektor i skoleverket?». Svarene ble brukt til filtreringer senere i spørreskjemaet.

Figur 9.1 «Da du startet på lektorutdanningen, så du for deg å jobbe som lektor i skoleverket?». Svarfordeling.

Hele 89 prosent av respondentene svarte «Ja» på spørsmålet om de så for seg å jobbe som lektor, bare 1 prosent svarte «Nei», mens 10 prosent svarte «Kanskje / visste ikke».

Andelen som oppga «Ja» var stor på alle institusjoner, mens «Nei» var liten på alle institusjoner. Størst andel som svarte «Kanskje / visste ikke» var det på NTNU (13 prosent), fulgt av Nord (12 prosent). Lavest andel var det på HINN (0 prosent). På UiT, UiS og USN er tilsvarende tall cirka 5 prosent. Innen fagretningen Kroppsøving oppga 17 prosent «Kanskje / visste ikke», dette programmet/fagretningen finnes bare på NTNU og Nord.

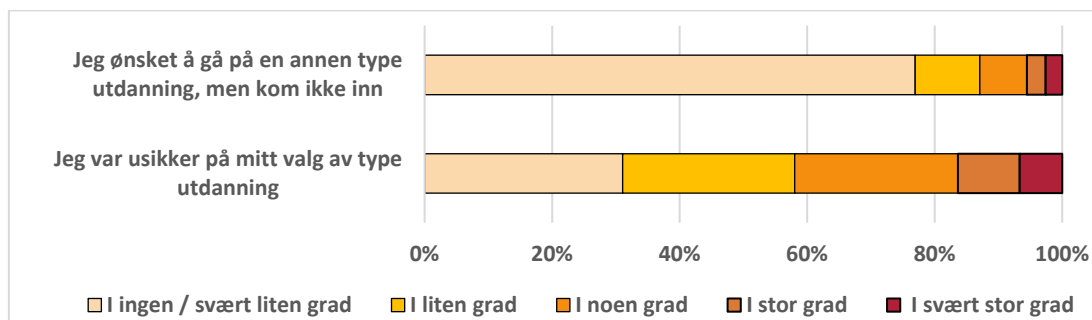
Om valget av *type* utdanning

Studentene ble bedt om å ta stilling til i hvilken grad to påstander om valg av type utdanning stemmer. Om lag 1750 respondenter, dvs. nesten alle, besvarte.

Den innledende teksten over påstandene var «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad stemmer dette for ditt valg av utdanning?». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». Det var ingen «Vet ikke»-kategori.

Respondentene ble altså bedt om å vurdere – relativt til andre utdanninger – deres valg av lektorutdanning.

Figur 9.2 «I hvilken grad stemmer dette for ditt valg av utdanning?». Svarfordeling.

På påstanden «Jeg ønsket å gå på en annen type utdanning, men kom ikke inn», legger respondentene seg til venstre i svarfordelingen. Her oppga hele 87 prosent «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», mens bare 6 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad». Dette harmonerer godt med et annet funn i datagrunnlaget; at de aller fleste hadde lektorutdanning som førsteprioritet ved søkning. Videre kan en forklaring til den «venstrevridde» svarfordelingen være at de fleste lektorstudentene har så høye karakterer fra VGS at de ville kommet inn på svært mange andre utdanninger: Bisetningen «men kom ikke inn» er altså irrelevant for mange, og gjør trolig at mange svarte «I ingen / svært liten grad». Om vi fordeler svardataene på karaktersnitt fra VGS, ser vi at andelen som svarte «I ingen / svært liten grad» er langt høyere blant de med høyest karaktersnitt enn de med lavest karaktersnitt.

På den andre påstanden, «Jeg var usikker på mitt valg av type utdanning», oppga 58 prosent «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» og 17 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad». En viss grad av usikkerhet kan alle, trolig også veldig motiverte studenter ha, så en andel på 17 prosent som svarer i stor / svært stor grad skal kanskje ikke anses som høy. Respondentene kan jo legge mye inn i begrepet «usikker på». Den store andelen som oppga i liten grad å være usikker (58 prosent) harmonerer ganske godt med at de aller fleste (83 prosent), hadde lektorutdanning som førsteprioritet ved søkning.

Institusjoner

På den første påstanden er andelen som svarte «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» størst (noe over 90 prosent) på UiA og UiS, deretter følger flere av de andre institusjonene hakk i hæl. Lavest, men fortsatt ganske høy, er andelen på Nord (65 prosent) og MF (71 prosent).

På påstanden om usikkerhet ved valg av utdanning, er andelen som svarte «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» størst på USN og UiS (om lag 70 prosent), lavest på NTNU og UiO (om lag 55 prosent).¹⁴

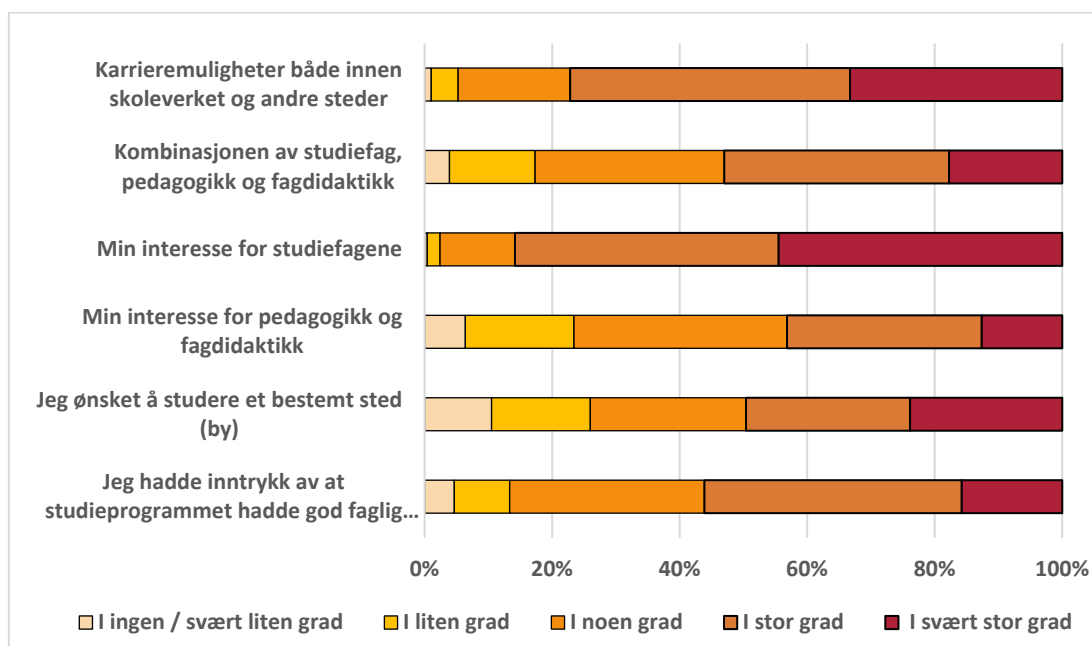
Fagretninger

Det er kun små forskjeller i svardataene på disse påstandene. Tallene vises derfor ikke.

Motivasjon for å starte – årsaker ved lektorutdanningen

Respondentene ble bedt om å ta stilling til flere påstander om hva som var viktig for deres valg av utdanning. Om lag 1750 respondenter, nesten alle, besvarte disse påstandene. Den innledende teksten, over de seks påstandene, var «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad var det følgende viktig for ditt valg av utdanning? Med studiefag mener vi disiplinfagene dine (ofte kalt fag 1 og fag 2).» Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». Det var ingen «Vet ikke»-kategori.

Figur 9.3 «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad var det følgende viktig for ditt valg av utdanning?» Svarfordeling.

To av påstandene fremstår som viktigst for respondentene, med omtrent 80 prosent som oppga at dette i stor eller svært stor grad var viktig for dem. Det er «Min interesse for studiefagene» og «Karrieremuligheter både innen skoleverket og andre steder».

Det var færrest som oppga «Min interesse for pedagogikk og fagdidaktikk» (44 prosent) som viktig.

¹⁴ For informasjon om statistisk signifikante forskjeller, se kapittel 7.

Alle påstandene har en «oppslutning» på minst 44 prosent på stor / svært stor grad. Dette er en indikasjon på at flere av disse forholdene telte tungt for valg av utdanning.

De fleste oppga at *flere* av disse årsakene var viktige for deres valg: Det var bare 0,4 prosent av respondentene som tilla ingen av påstandene stor eller svært stor viktighet, mens bare 5 prosent tilla én påstand stor eller svært stor viktighet. Tilsvarende tall for to påstander er 16 prosent, tre til fire påstander 51 prosent, flere enn fire påstander 28 prosent.

Det er klart sterkest korrelasjon mellom de to påstandene som dreier seg om pedagogikk og fagdidaktikk: Korrelasjon er 0,54 for «Kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og fagdidaktikk» og «Min interesse for pedagogikk og fagdidaktikk». De to påstandene studentene i størst grad oppga som viktige (nr. 1 og 3) har en korrelasjon på bare 0,12.¹⁵

Institusjoner

Vi viser her andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» fordelt på institusjon.

Tabell 9.1: «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad var det følgende viktig for ditt valg av utdanning?» Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» per institusjon.

	Antall svarende	Karriere-muligheter	Kombinasjonen	Interesse studiefag	Interesse ped/didak	Bestemt sted/by	Inntrykk kvalitet
HINN	40	78 %	50 %	77 %	51 %	31 %	35 %
MF	55	76 %	76 %	91 %	64 %	53 %	73 %
NMBU	38	82 %	51 %	95 %	50 %	29 %	71 %
NTNU	440	79 %	49 %	88 %	36 %	61 %	68 %
Nord	40	75 %	45 %	90 %	48 %	30 %	35 %
UiT	149	79 %	55 %	81 %	52 %	42 %	43 %
UiA	117	83 %	60 %	85 %	48 %	40 %	68 %
UiB	221	76 %	54 %	85 %	39 %	52 %	54 %
UiO	463	74 %	53 %	84 %	42 %	52 %	55 %
UiS	128	73 %	48 %	88 %	50 %	40 %	33 %
USN	58	81 %	55 %	84 %	38 %	33 %	45 %
Totalt	1749	77 %	50 %	86 %	43 %	50 %	56 %

Fordelt på institusjon er det kun små forskjeller på følgende påstander:

- Karrieremuligheter både innen skoleverket og andre steder
- Min interesse for studiefagene

På andre påstander er det større forskjeller:

- Kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og didaktikk: «I stor grad» eller «I svært stor grad» ble valgt av 76 prosent av studentene på MF, mot rett under eller akkurat 50 prosent på HINN, NTNU, Nord og UiS.
- Min interesse for pedagogikk og fagdidaktikk: «I stor grad» eller «I svært stor grad» ble valgt av 64 prosent på MF, mot rett under 40 prosent på NTNU, USN og UiB.

¹⁵ For mer om korrelasjoner, se kapittel 7.

- Jeg ønsket å studere et bestemt sted (by): «I stor grad» eller «I svært stor grad» ble valgt av 61 prosent på NTNU og 53 prosent på MF, mot cirka 30 prosent på HINN, USN, NMBU og Nord.
- Jeg hadde inntrykk av at studieprogrammet hadde god faglig kvalitet: «I stor grad» eller «I svært stor grad» ble valgt av omtrent 70 prosent på MF, NMBU, NTNU og UiA, mot omtrent 35 prosent på HINN, Nord og UiS.

Fagretninger

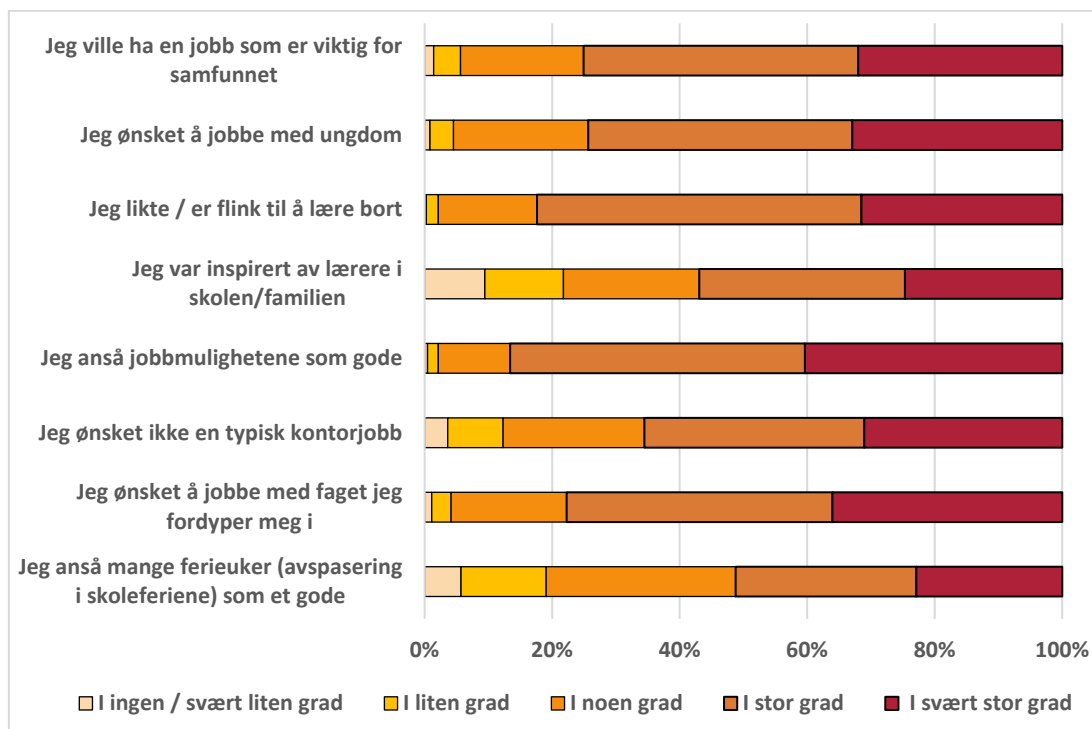
Det er kun små forskjeller i svardataene på disse påstandene. Tallene vises derfor ikke.

Motivasjon for å starte – årsaker ved lektoryrket

I det andre batteriet i bolken om årsaker til at de startet på lektorutdanning, ba vi respondentene ta stilling til åtte påstander som tok utgangspunkt i at de valgte lektorutdanning *fordi de ville jobbe som lektor i skoleverket*. Disse påstandene gikk bare til de (89 prosent) av respondentene som svarte «Ja» på spørsmålet om de så for seg å jobbe som lektor da startet på lektorutdanningen. Om lag 1550 har besvart disse påstandene.

Den innledende teksten var «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad stemmer dette om ditt ønske om å bli lektor? *Med studiefag mener vi disiplinfagene dine (ofte kalt fag 1 og fag 2).*» Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». Det var heller ikke her noen «Vet ikke»-kategori.

Figur 9.4 «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad stemmer dette om ditt ønske å bli lektor?» Svarfordeling.

Studentene uttrykker større grad av enighet i disse påstandene enn til påstandene i det forrige batteriet. På alle påstandene i figur 9.4 har minst 50 prosent oppgitt i stor eller svært stor grad. Det er en indikasjon på at årsaker knyttet til *lektoryrket* veier noe tyngre for valget av lektorutdanning enn årsaker knyttet til *lektorutdanningen*.

På påstanden «Jeg anså jobbmulighetene som gode» oppga 87 prosent at dette i stor eller svært stor grad stemmer for ønsket om å bli lektor. Nest høyest score får «Jeg likte / er flink til å lære bort» (82 prosent), men også de andre påstandene får høye scorer. Lavest score (51 prosent) får «Jeg anså mange ferieuken (avspasering i skoleferiene) som et gode».

Påstandene med størst andel (20 prosent) i ingen/liten grad er «Jeg var inspirert av lærere i skolen/familien» og «Jeg anså mange ferieuken (avspasering i skoleferiene) som et gode».

Alle påstandene har en «oppslutning» på minst 50 prosent i stor / svært stor grad. Dette er en indikasjon på at flere av disse forholdene telte tungt for studentenes valg av utdanning. De fleste respondentene oppga at flere av disse åtte årsakene var viktige: Det var bare 0,5 prosent av respondentene som tilla ingen eller én av påstandene stor eller svært stor viktighet, mens 9 prosent tilla to til tre påstander stor eller svært stor viktighet. Tilsvarende tall for fire til fem påstander er 32 prosent, seks eller flere påstander 58 prosent.

Det er klart sterkest korrelasjon mellom de to påstandene som dreier seg om samfunnet og ungdom (0,42), nest høyest (0,31) for påstand 2 og 3 (som dreier seg om ungdom og det å lære bort), videre 0,28 for påstandene om ferie og jobbmuligheter.

I tillegg til de åtte påstandene kunne respondentene velge «Annet, spesifiser gjerne på neste side». Av de 745 som gjorde det, valgte bare 12 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad». Vi kan dermed anta at de åtte første påstandene i stor grad dekker ulike motivasjoner for å starte på lektorutdanning og for å bli lektor.

Institusjoner

Vi viser her andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» fordelt på institusjon.

Tabell 9.2: «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad stemmer dette om ditt ønske å bli lektor?» Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» per institusjon.

	Antall svarende	Samfunn	Ungdom	Lære bort	Inspirert	Jobbmulig	Ikke kontor	Fordyp	Ferie
HINN	39	56 %	69 %	82 %	64 %	92 %	67 %	85 %	51 %
MF	46	80 %	85 %	80 %	67 %	85 %	70 %	87 %	57 %
NMBU	34	82 %	71 %	91 %	62 %	91 %	68 %	91 %	44 %
NTNU	369	72 %	72 %	83 %	57 %	86 %	64 %	80 %	48 %
Nord	34	68 %	76 %	79 %	59 %	88 %	76 %	79 %	56 %
UiT	139	75 %	73 %	81 %	60 %	86 %	66 %	80 %	55 %
UiA	100	74 %	80 %	85 %	59 %	86 %	65 %	75 %	51 %
UiB	203	76 %	74 %	86 %	58 %	84 %	68 %	72 %	60 %
UiO	404	79 %	75 %	79 %	55 %	87 %	65 %	76 %	47 %
UiS	121	71 %	72 %	84 %	50 %	87 %	66 %	75 %	56 %
USN	55	84 %	80 %	84 %	53 %	91 %	56 %	80 %	47 %
Totalt	1544	75 %	74 %	82 %	57 %	87 %	66 %	78 %	51 %

Det er små forskjeller mellom institusjonene på omtrent alle påstandene. Størst forskjell er det på påstanden «Jeg ville ha en jobb som er viktig for samfunnet»: Her oppga 56 prosent på HINN «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot 84 prosent på USN. På de andre påstandene er forskjellene relativt små, og stort sett under 20 prosentpoeng.

Fagretninger

Det er kun små forskjeller i svardataene på disse påstandene. Tallene vises derfor ikke.

Kommentarer om ønsket om å bli lektor

I tilknytning til spørsmålsbatteriet var det et fritekstfelt som alle, også de som ikke tidligere svarte at de så for seg å jobbe som lektor, kunne fylle ut. Totalt var det 318 respondenter som valgte å kommentere. Svarene er delt inn i kategorier, som i stor grad samsvarer med enkeltspørsmål i batteriene ovenfor. Det virker dermed som om spørsmålene i batteriene i stor grad fanger opp de viktigste årsakene til at studentene startet lektorutdanningen.

Her omtales de største kategoriene, med antall kommentarer i parentes:

- *Instrumentelle sider ved yrket*, f.eks. jobbmuligheter, trygghet, lønn, variert arbeidshverdag, ikke helgejobb (119, som utgjør 40 % av de kommentarene som lett lar seg kategorisere). Typiske kommentarer:
 - «Jobbmuligheter over hele landet, både i by og bygd.»
 - «Stabil jobb med god lønn som er utfordrende men også føles trygg»
 - «En jobb som er godt kombinerbar med familieliv og barn.»
 - «Relativt god lønn, allsidig hverdag»
- Mange (84) vektla den mer *menneskelige/samfunnsmessige* siden ved yrket. Typiske kommentarer:
 - «Vil føle at jeg gjør noe bra for samfunnet, og kan påvirke de kommende generasjonene i positive retninger»
 - «Være ein trygg person i eit kaotisk kvardag for elevar som har ulike forutsetningar og kvardagsproblem.»
 - «Jeg ville ha en givende jobb som har betydning for både samfunnet og enkeltelever.»
 - «liker å jobbe med mennesker»
- Den tredje største kategorien er *studiefaglig interesse* (35). De fleste av de som vektla dette omtalte også kategori 1 eller 2 som årsaker (jf punktene ovenfor). Typiske kommentarer:
 - «Kombinasjon av god faglig dybde og å jobbe med unge mennesker.»
 - «Ville jobbe med historie, og lektor ga karrieresikkerhet...»
 - «Jeg ønsket å ta en faglig master innenfor fysikk, og jeg liker også å lære bort.»

- «Stor interesse for litteratur og språk, og ønsket en aktiv jobb med varierte arbeidsoppgaver.»
- *Liker å lære bort / jeg passer som lærer (23)*. Typiske kommentarer:
 - «Jobbet som lærervikar, fikk positive tilbakemeldinger og ble oppmuntret til å ta utdanning»
 - «Jeg har hatt lyst til å bli lærer siden ungdomsskolen.»
- *Kombinasjon av studiefag og profesjonsfag i utdanningen og/eller at man oppnår to kompetanser (24)*. Typiske kommentarer:
 - «Mulighet til å ta master kombinert med en profesjon»
 - «Bred kompetanse som gir muligheter for flere typer yrker, dersom man skulle ønske å gjøre noe annet enn å jobbe i skolen i løpet av livet.»

Omtrent 50 av respondentene har oppgitt flere årsaker. Merk også at en del kommentarer vanskelig lot seg kategorisere eller var helt unike.

De som ikke så for seg å jobbe som lektor, har vektlagt noe annerledes i sine kommentarer enn de som så for seg å jobbe som lektor. Det gjelder primært det menneskelige/samfunnsmessige aspektet, som *ingen* i første gruppe har berørt. I tillegg har en noe større andel blant dem som ikke så for seg å jobbe som lektor nevnt den mer instrumentelle siden ved lektoryrket.

Årsaker for å starte på lektorutdanning – oppsummert

Vi kartla årsaker til – og andre forhold rundt – å starte på lektorutdanningen ved hjelp av:

- To påstander der respondentene ble bedt å vurdere – relativt til andre typer utdanninger – deres valg av lektorutdanning.
- Mange påstander om mulige årsaker, både om forhold ved lektorutdanningen og ved lektoryrket. Vi ba respondentene angi i hvor stor grad årsakene var viktige eller i hvor stor grad de stemmer.
- Spørsmålet «Da du startet på lektorutdanningen, så du for deg å jobbe som lektor i skoleverket?».
- Ett fritekstfelt der vi ba om utdypninger og eventuelle andre årsaker.

Bare et mindretall (17 prosent) var usikre på sitt valg av lektorutdanning og bare 6 prosent ønsket egentlig å gå på en annen type utdanning. Og de aller fleste (89 prosent) så for seg å jobbe som lektor i skoleverket da de startet.

Figur 9.5 viser andel som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» på hver av *alle* påstandene om årsaker til å starte på lektorutdanningen. Figuren inneholder altså både påstandene om årsaker ved lektorutdanningen og ved lektoryrket.

Figur 9.5 Årsaker til å velge lektorutdanning. Andel som oppga «I stor grad» og «I svært stor grad».

Når vi ser samlet på alle påstandene i de to batteriene, kommer sju ut som de viktigste:

- Jeg anså jobbmulighetene som gode
- Min interesse for studiefagene
- Jeg likte / er flink til å lære bort
- Jeg ønsket å jobbe med faget jeg fordyper meg i
- Karrieremuligheter både innen skoleverket og andre steder
- Jeg ville ha en jobb som er viktig for samfunnet
- Jeg ønsket å jobbe med ungdom

På disse påstandene sa over 70 prosent seg «I stor grad» eller «I svært stor grad» enige i at det var viktig for dem, mens under 6 prosent oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Både faglig interesse, interesse for å lære bort, karrieremuligheter og lyst til å bidra i samfunnet teller altså tungt for mange. Kommentarene i fritekstfeltet understreker at jobbmuligheter og mer menneskelige/samfunnsmessige sider var viktige for mange.

De to minst viktige påstandene var «Min interesse for pedagogikk og fagdidaktikk» og «Jeg ønsket å studere et bestemt sted (by)», der henholdsvis 43 og 50 prosent oppga stor / svært stor grad av enighet. På sistnevnte påstand var spredningen størst, målt ved

standardavviket. Det er altså denne påstanden respondentene – seg imellom – er mest uenig i.

De fleste respondentene har oppgitt i stor / svært stor grad på mange av de 14 påstandene om konkrete årsaker for å starte. Blant de som besvarte begge batteriene, var det 89 prosent som oppga stor / svært stor grad av viktighet på sju eller flere påstander. At flere forhold har betydning, vitner også de mange sterke/moderate korrelasjonene mellom flere av påstandene om.

Relativt mange benyttet seg av fritekstfeltet, der årsakene kunne utdypes eller andre årsaker kunne oppgis. De fleste av disse vektla her de mer instrumentelle sidene ved yrket (jobbmuligheter, trygghet etc.), men mange oppga de mer menneskelige/samfunnsmessige sidene ved yrket, mens studiefaglig interesse også ble vektlagt av en del.

Samsvar med tidligere undersøkelser?

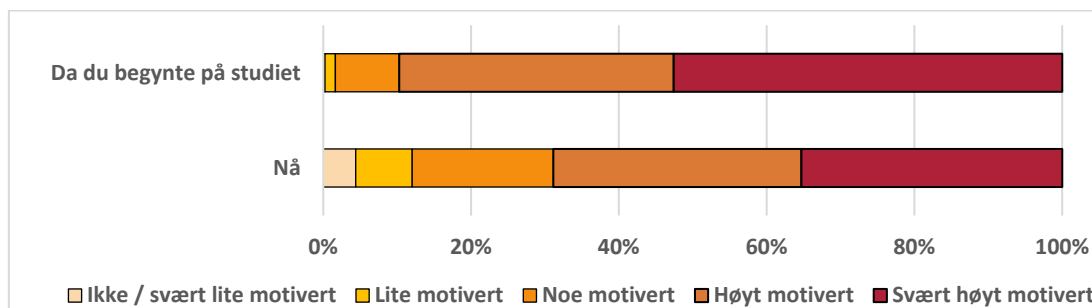
Funnene fra Pedagogstudentenes motivasjonsundersøkelse blant lektorstudenter (og andre lærerstudenter) (2019) samsvarer i stor grad med våre. De viktigste årsakene som da ble funnet gjenspeiles altså i våre funn, noe som er naturlig da undersøkelsene hadde til dels like spørsmål og ble gjennomført med bare to års mellomrom. På topp kommer blant annet ønsket om å bidra i samfunnet, jobbsikkerhet og interesse for å lære bort. I tillegg la vi til påstanden «Min interesse for studiefagene», som mange av våre respondenter vektla.

10 Motiverte for studiet og for å jobbe som lærer

Respondentene fikk to spørsmål med den innledende teksten «Hvor motivert var/er du for å fullføre lektorutdanningen?».

Det var fem svarkategorier; fra «Ikke / svært lite motivert» til «Svært høyt motivert». Det var ingen «Vet ikke»-kategori. Noe over 1700 respondenter, dvs. omtrent alle, besvarte disse spørsmålene.

Figur 10.1 «Hvor motivert var/er du for å fullføre lektorutdanningen?». Svarfordeling.

Hele 90 prosent oppga at de var høyt eller svært høyt motiverte da de begynte på utdanningen. Tallet sank til 69 prosent på svartidspunktet. Det har altså skjedd en negativ utvikling i motivasjonen underveis i studiene; andel høyt motiverte har sunket med 21 prosentpoeng. Andelen som oppga at de var svært lite eller lite motivert var under 2 prosent ved oppstart, men økte til 12 prosent på svartidspunktet. En slik utvikling er kanskje

ikke så unaturlig, all den tid en viss andel av en studentpopulasjon vil skifte interesser for både studier og for fremtidig yrke.

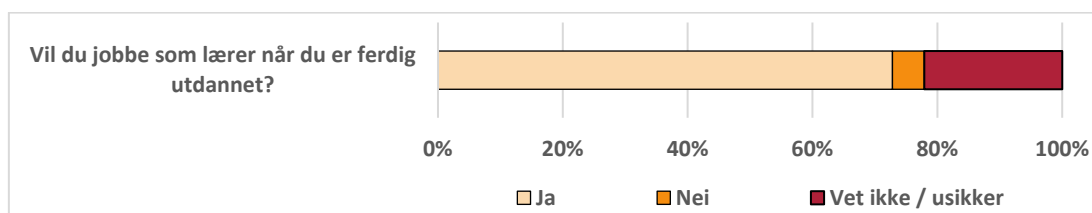
Verdt å huske er også at mange av de som var, eller ble, minst motivert trolig har sluttet på lektorutdanningen og dermed ikke inngår i denne undersøkelsen.

Ved å tillegge svaralternativene verdiene 1 til 5, får vi gjennomsnittstallene 4,4 og 3,9 på de to spørsmålene. Dette gir et bilde av at motivasjonen har sunket over tid, dog med forbehold om at respondentene klarer å huske hvor motiverte de var ved oppstart.

Av de cirka 200 studentene som oppga «Ikke / svært lite motivert» eller «Lite motivert» nå (det andre spørsmålet), oppga 86 prosent at de var «Høyt motivert» eller «Svært høyt motivert» da de begynte. Av de 1200 som oppga at de var «Høyt motivert» eller «Svært høyt motivert» nå, oppga 91 prosent at de var «Høyt motivert» eller «Svært høyt motivert» da de begynte. Dette viser at de aller fleste begynte som høyt motiverte, og at de fortsatt er det. Samtidig er det et lite mindretall som har opplevd en klar nedgang i motivasjon: dette gjelder de 172 (86 prosent av 200) som gikk fra å være «Høyt motivert» eller «Svært høyt motivert» ved oppstart til å være «Ikke / svært lite motivert» eller «Lite motivert» nå.

Vi stilte også spørsmålet «Vil du jobbe som lærer når du er ferdig utdannet?», med svarkategoriene «Ja», «Nei» og «Vet ikke / usikker».

Figur 10.2 «Vil du jobbe som lærer når du er ferdig utdannet?» Svarfordeling.

Det var 73 prosent som svarte «Ja» på dette, 5 prosent svarte «Nei», mens 22 prosent svarte «Vet ikke / usikker».

Vi har sammenholdt disse resultatene med resultatene fra (det tidligere) spørsmålet «Da du startet på lektorutdanningen, så du for deg å jobbe som lektor i skoleverket?», der 89 prosent svarte «Ja», 1 prosent «Nei» og 10 prosent «Kanskje / visste ikke».

- Av de som svarte «Ja» på spørsmålet om de vil jobbe som lærer når de er ferdig utdannet, svarte 97 prosent «Ja» til at de så seg å jobbe som lektor da de begynte.
- Av de som svarte «Nei» på spørsmålet om de vil jobbe som lærer når de er ferdig utdannet, svarte 57 prosent «Ja» til at de så seg å jobbe som lektor da de begynte.
- Av de som svarte «Vet ikke / usikker» på spørsmålet om de vil jobbe som lærer når de er ferdig utdannet, svarte 72 prosent «Ja» til at de så seg å jobbe som lektor da de begynte.

Det er altså en ganske klar sammenheng mellom spørsmålene.

Av de 10 prosentene (167 personer) som svarte «Kanskje / visste ikke» på spørsmålet om de så for seg å jobbe som lektor, svarte flestparten at de (fortsatt) er usikre (58 prosent), mens 24 prosent oppga «Ja» og «18 prosent «Nei».

Institusjoner

Vi viser her variasjonen mellom institusjonene:

- «Hvor motivert var/er du for å fullføre lektorutdanningen? - Da du begynte på studiet»: Kun små forskjeller mellom institusjonene.
- «Hvor motivert var/er du for å fullføre lektorutdanningen? - Nå»: Her skiller MF seg ut ved at hele 91 prosent oppga at de er «Høyt motivert» eller «Svært høyt motivert». På MF, som eneste institusjon, er andelen høyt motiverte like stor på dette spørsmålet som på det forrige.
- «Vil du jobbe som lærer når du er ferdig utdannet?»: Her skiller NTNU seg ut ved at bare 63 prosent svarer «Ja», på HINN og USN svarer om lag 85 prosent «Ja»..

Fagretninger

Det er kun små forskjeller i svardataene på disse påstandene. Tallene vises derfor ikke.

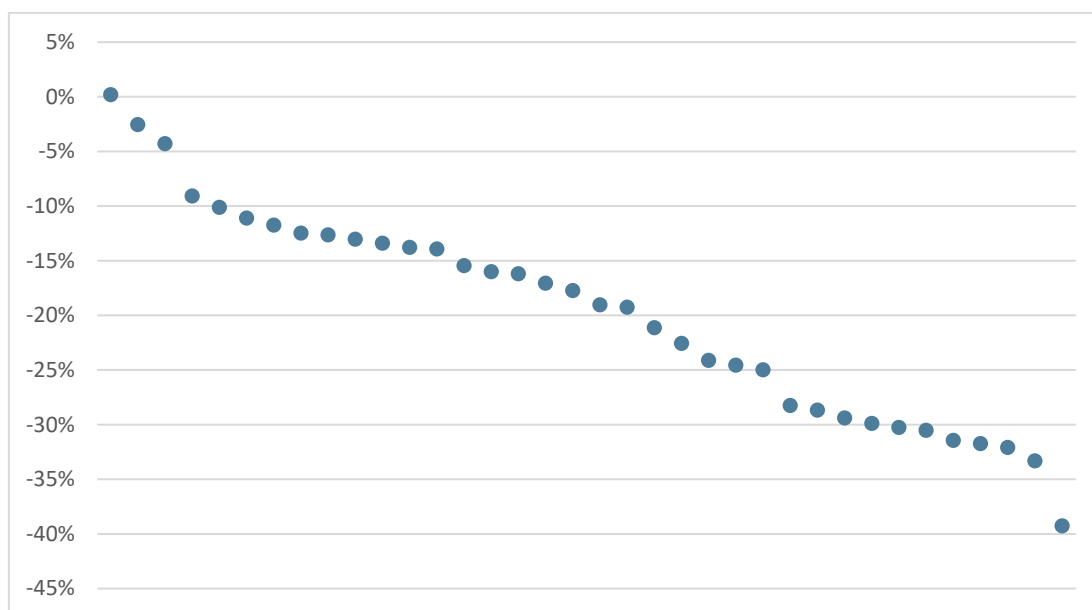
Årstrinn

Ved å se på forskjellene på studieår, kan vi få en indikasjon på *når i studieløpet* de fleste opplever en dupp i motivasjonen. Forskjellen mellom årstrinnene er imidlertid svært små, og dessuten preges trolig tallene av at en god del av de minst motiverte allerede har sluttet på studiet på svartidspunktet og dermed ikke var med i populasjonen.

Analyseprogram

Vi viser her endringen i andel høyt motiverte ved starttidspunktet til i dag (svartidspunktet) blant studentene på hvert analyseprogram. Dette for å få frem spredningen i «motivasjonsfallet». Hver prikk i diagrammet representerer et analyseprogram. Bare de 36 analyseprogrammene med 15 eller flere svarende er inkludert.

Figur 11.3 Nedgang i motivasjon: Endring i andel «Høyt motivert» og «Svært høyt motivert» fra studiestart til nå (svartidspunkt) fordelt på analyseprogram.

Andelen «høyt motiverte» har sunket med over 30 prosentpoeng for flere av programmene fra «da» til «nå». Til venstre i figuren, som program nr. 1, er MFs ene program, der andel høyt motiverte var 91 både da og nå – dermed blir scoren i denne figuren 0 (prosent). Variasjonen på programnivå er altså stor.

11 Hvilke deler av lektorprogrammet har respondentene erfaring fra?

Respondentene fikk spørsmål om hvilke deler av lektorutdanningen de har erfaringer fra, både hittil i studiet og i inneværende studieår.

Første spurte vi «Hvilke elementer i lektorprogrammet har du erfaring fra?», deretter «Hvilke elementer i lektorprogrammet har du erfaring fra i dette studieåret (2020-21)?». Svarkategoriene var «Studiefag», «Fag/emner i pedagogikk», «Fag/emner i fagdidaktikk», «Praksis», «Alle». I tillegg var «Ingen» inkluderte i det andre spørsmålet.

Svarene ble brukt til filtreringer senere i spørreskjemaet, for å sikre at bare de med et relevant grunnlag for å besvare spørsmål fikk de aktuelle spørsmålene.

Hittil i studiet

Vi har slått sammen de som svarte «Alle» (78 prosent) med de som oppga å ha erfaring fra hvert enkelt av elementene (studiefag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksis):

- Totalt oppga 99 prosent å ha erfaring fra studiefag.
- Totalt oppga 95 prosent å ha erfaring fra pedagogiske fag.
- Totalt oppga 85 prosent å ha erfaring fra fagdidaktiske fag.
- Totalt oppga 99 prosent å ha erfaring fra praksis.

Det relativt lave tallet for fagdidaktiske fag kan skyldes at fagdidaktiske elementer er innbakt i studiefag eller pedagogiske fag, eller at de relativt sjelden tilbys tidlig i studiet.

Det er derfor relevant å se på tallene fordelt på studieår. Naturlig nok øker andelen studenter med erfaring fra ulike elementer for hvert årstrinn, siden vi spør om «hittil i studiet». Bare 47 prosent av 2.-årsstudentene oppga at de har hatt fagdidaktiske fag, tallet øker til 91 prosent for 3.-årsstudenter, deretter til 100 prosent for 5.-årsstudenter. For pedagogiske fag er tallet 86 prosent for 2.- og 95 prosent for 3.-årsstudentene.

Hittil i dette studieåret (2020–21)

Vi har slått sammen de som svarte «Alle» (35 prosent) med de som oppga å ha erfaring fra hvert enkelt av elementene (studiefag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksis):

- Totalt oppga 89 prosent å ha erfaring fra studiefag i studieåret 2020–21.
- Totalt oppga 60 prosent å ha erfaring fra pedagogiske fag i studieåret 2020–21.
- Totalt oppga 64 prosent å ha erfaring fra fagdidaktiske fag i studieåret 2020–21.
- Totalt oppga 64 prosent å ha erfaring fra praksis i studieåret 2020–21.

- Dessuten oppga 2 prosent «Ingen».¹⁶

Når vi går ned på årstrinn, ser vi at noen elementer er ulikt fordelt, noe som kan være relevant for å tolke noen av de senere resultatene i undersøkelsen.

- Hele 97 prosent av 2.-årsstudentene har hatt studiefag i studieåret 2020–21, denne andelen synker litt (ned mot cirka 85 prosent) for de senere årstrinnene.
- Rundt 60 prosent av 2.- og 3.-årsstudentene har pedagogiske fag i studieåret 2020–21, 90 prosent av 4.-årsstudentene og bare 19 prosent av 5.-årsstudentene har det.
- Rundt 40 prosent av 2.-årsstudentene har fagdidaktiske fag i studieåret 2020–21, 80–90 prosent av 3.- og 4.-årsstudentene og 43 prosent av 5.-årsstudentene har det.
- Rundt 40 prosent av 2.- og 5.-årsstudentene har praksis i studieåret 2020–21, mens 80-90 prosent av 3.- og 4.-årsstudentene har det.

12 Hvilke studiefag har studentene?

Noe over 1700 respondenter besvarte spørsmålene om hvilke studiefag de har.

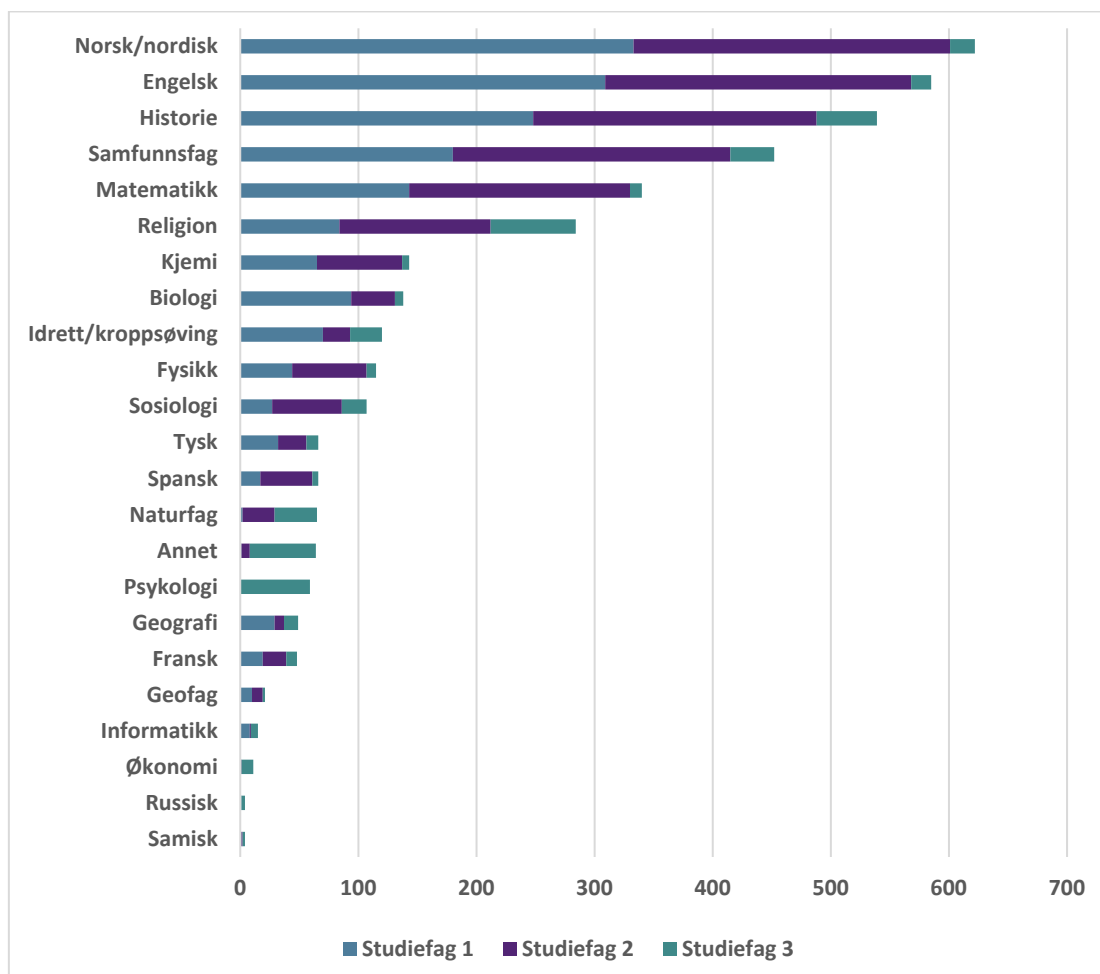
Første spurte vi «Hvilket studiefag har du som fag 1?», deretter «Hvilket studiefag har du som fag 2?», deretter «Dersom du har enda et studiefag, oppgi det her». Tilknyttet hver av disse var det en nedtrekkliste med relevante studiefag. I tillegg var det et fritekstfelt der studentene kunne oppgi flere studiefag, eller studiefag som manglet i nedtrekklisene.

I utformingen av spørreskjemaet ble det lagt til grunn at «fag 1» her ville bli tolket som fordypningsfaget, det man (vanligvis) tar flest studiepoeng i og det man tar master i. Ofte kalt «masterfaget». Videre at «fag 2» ville tolkes som det andre faget man spesialiserer seg i og tar sikte på å undervise i (typisk 60 studiepoeng). Se **Vedlegg** for mer om dette.

Vi viser nå antall som oppga et studiefag i hver av kategoriene «studiefag 1», «studiefag 2» og «studiefag 3». Hver kategori fremkommer som en del av hvert studiefags søyle.

¹⁶ Flere av disse oppga å ikke studere lenger eller (bare) å slutføre masteroppgaven.

Figur 12.1 Antall respondenter per studiefag 1, 2 og 3.

Studiefag 1, 2 og 3 samlet

Drøyt 1700 besvarte disse spørsmålene. Bare 4 respondenter krysset av i kun én av de tre nedtrekklisterne, 1226 krysset av i to, mens 487 krysset av i alle tre. Totalt har respondentene krysset av for nesten 4000 studiefag.

Norsk/nordisk er størst, med noe over 600, etter det kommer engelsk, historie og samfunnsfag. Norsk/nordisk utgjør 16 prosent av totalen, mens de ti største studiefagene til sammen utgjør 85 prosent av totalen.

Psykologi er kun oppgitt i kategorien «studiefag 3».

Merk ellers at sosiologi er en egen kategori, og dermed ikke inkludert i samfunnsfag. Det samme gjelder naturfag, matematikk, biologi, fysikk og kjemi, som er egne kategorier og ikke samlet i «real-fag». Summen av alle real-fag er 837, mens summen av alle fremmedspråk er 769. Samfunnsfag, inkludert geografi, psykologi, sosiologi og økonomi, har 678 oppføringer. Religion og historie har 823 oppføringer.

Studiefag 1

Som «studiefag 1» er norsk/nordisk størst (noe over 300 krysset av for det), nest flest er det på engelsk og tredje flest på historie. Norsk/nordisk utgjør 19 prosent av totalen. De ti største studiefagene utgjør 91 prosent av totalen som «studiefag 1». I tillegg til disse ti har respondentene krysset av for elleve andre studiefag. Av disse er geofag, spansk, fransk, sosiologi, geografi og tysk størst, med mellom 8 og 32 «kryss». Det er færre enn åtte som har valgt samisk, russisk og annet.

Studiefag 2

Norsk/nordisk er størst, med nesten 300, tett fulgt av engelsk, historie og samfunnsfag. De ti største studiefagene utgjør også her 91 prosent av totalen. I tillegg til disse ti har respondentene krysset av for elleve andre studiefag. Av disse har geografi, geofag, fransk, idrett/kroppøving, tysk, naturfag og biologi mellom 8 og 37 «kryss». Det er færre enn åtte som har valgt økonomi, samisk, informatikk og annet.

Studiefag 3

Respondentene kunne krysse av på «Dersom du har enda et studiefag, oppgi det her». Totalt valgte 487 å krysse av her. Siden noe over 1700 studenter kom så langt i spørreskjemaet, kan vi dermed si at 28 prosent av respondentene har enda et studiefag i tillegg til studiefag 1 og studiefag 2.

Religion er størst med 72, tett fulgt av psykologi, «annet» og historie. De ti største studiefagene utgjør 82 prosent av totalen. I tillegg til disse ti har respondentene krysset av for tretten andre studiefag. Av disse er geografi (12 «kryss») størst.

Kommentarer om studiefag

I tilknytning til spørsmålene var det mulig å oppgi studiefag som ikke fantes i nedtrekkslistene eller å oppgi flere studiefag. 147 respondenter benyttet seg av muligheten. Fagene som oftest ble nevnt var rettsvitenskap/juss (13), mediefag (9), psykologi (7) og musikk (7) som heller ikke var med i nedtrekkslistene. Ellers er det mange fag som nevnes av svært få (f.eks. reiseliv, tegnspråk, friluftsliv og italiensk). I tillegg nevnte to respondenter fagbrev.

13 Opplevelse av det første studieåret

Vi stilte studentene en rekke spørsmål om opplevelser i og synspunkter på det første studieåret. Opplevelser i første studieår kan være viktige for om man velger å fortsette på studiet eller ikke, og vi stilte likelydende spørsmål i spørreundersøkelsen blant de som sluttet på lektorutdanningen, for senere analyser.

Disse spørsmålene gikk til alle studentene, om lag 1700 har besvart dem.

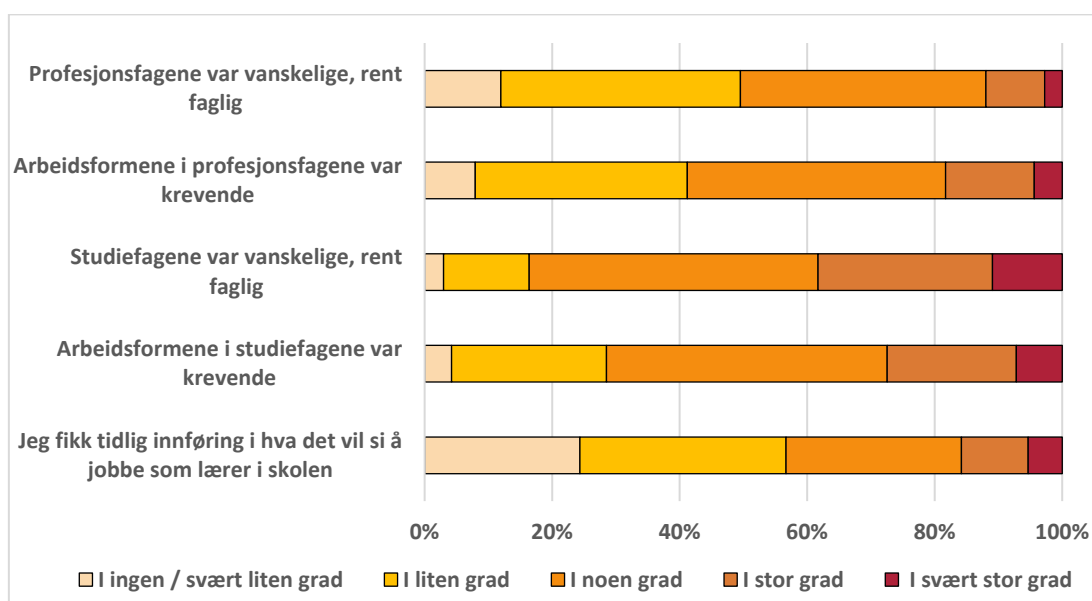
Den innledende teksten, over påstandene, var «Her kommer noen sett med spørsmål om hvordan du opplevde det førstestudieåret som lektorstudent. *Med profesjonsfag mener vi fag/emner innen fagdidaktikk og pedagogikk. Med studiefag mener vi disiplinlagene dine (ofte kalt fag 1 og fag 2).*»

Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / hadde ikke i første studieår», som ikke inngår i figurene. Siste svarkategori var utformet slik fordi enkelte typer emner (f.eks. i pedagogikk) ikke gis ved alle institusjonene det første studieåret.

Opplevelse av det første studieåret – ny studiehverdag

Vi oppga først fem påstander om den nye studiehverdagen som fersk lektorstudent. Vi spurte om faglig vanskelighetsgrad og om arbeidsformene i profesjons- og studiefag, og vi spurte om de fikk en tidlig innføring i hva det vil si å jobbe som lærer i skolen.

Figur 13.1 «Hvordan opplevde du det første studieåret som lektorstudent?» – ny studiehverdag. Svarfordeling.

På de to påstandene om profesjonsfagene oppga svært få studenter, bare 12 og 18 prosent, at påstandene i stor / svært stor grad stemmer. Bare et mindretall oppfattet altså profesjonsfagene som vanskelige/krevende. Omtrent halvparten mente påstandene i ingen / liten grad stemmer, mens om lag 40 prosent oppga «I noen grad».

Studiefagene ble oppfattet som noe mer vanskelige/krevende. På den første av de to påstandene om studiefagene oppga 38 prosent at de i stor / svært stor grad var vanskelige, noe som er klart mer enn de som oppga at dette i ingen / liten grad stemmer (16 prosent). På den neste oppga 27 prosent at arbeidsformene i studiefagene i stor / svært stor var krevende, mens en noe større andel oppga at dette i ingen / liten grad stemmer (29 prosent). Også her er midtkategorien, «I noen grad» hyppig forekommende (om lag 45 prosent).

Den siste påstanden, om tidlig innføring i lektoryrket, mente 16 prosent i stor / svært stor grad stemmer, mens hele 57 prosent mente det i ingen / liten grad stemmer. Dette kan ha en sammenheng med at en god del studenter ikke har fagdidaktiske fag, og til dels pedagogiske fag, tidlig i studiet. Se kapittel 11 for mer om dette.

Andelen ikke besvart («missing») var svært lav på *alle* institusjonene på disse påstandene.

Andelen som svarte «Vet ikke / hadde ikke i første studieår» var ganske høy, omtrent 15 prosent, på de to første påstandene om profesjonsfagene. På de tre andre var andelen svært lav (omtrent 1 prosent). Nesten alle, 96 prosent, av de som valgte denne svarkategorien på de to første påstandene hører hjemme på UiO, Nord, UiA og UiS. På disse institusjonene var andel «Vet ikke / hadde ikke i første studieår» henholdsvis 41, 24, 18 og 15, mens den på UiB, UiT og NTNU var omtrent 0 prosent. En mulig forklaring på den høye andelen på UiO, Nord, UiA og UiS er at mange studenter ikke hadde profesjonsemner det første studieåret.

De to første påstandene om profesjonsfagene har en korrelasjon på 0,58, mens de de to neste om studiefagene har en korrelasjon på 0,64. Den klart lavere korrelasjonen (rundt 0,15) mellom de to påstandene om profesjonsfag og de to påstandene om studiefag impliserer at de som synes studiefagene var vanskelige (eller enkle), ikke nødvendigvis synes profesjonsfagene var vanskelige (eller enkle).

Institusjoner

I det følgende omtaler vi variasjon i andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad», og «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», fordelt på institusjon:

- «Profesjonsfagene var vanskelige, rent faglig»: Spennet er fra 6 prosent i stor / svært stor på NTNU, til 30 prosent på HINN. Andelen i ingen / liten grad på samme spørsmål varierer fra 25 prosent på MF, til omtrent 60 prosent på UiT og NTNU.
- «Arbeidsformene i profesjonsfagene var krevende»: Fra 10 prosent i stor / svært stor grad på MF og UiA, til om lag 30 prosent på UiO og USN. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra rundt 30 prosent på mange av institusjonene, til rundt 55 prosent på UiT og UiA.
- «Studiefagene var vanskelige, rent faglig»: Fra omtrent 11 prosent i stor / svært stor grad på Nord og MF, til omtrent 45 prosent på flere institusjoner. Andelen i ingen / liten grad varierer fra 11 prosent på HINN og UiB, til 38 prosent på Nord. Mange studenter (38 prosent) synes altså at studiefagene var vanskelige, mens bare 16 prosent oppga at de ikke var vanskelige.
- «Arbeidsformene i studiefagene var krevende»: Fra rundt 10 prosent i stor / svært stor grad på MF og Nord, til rundt 32 prosent på UiB og NTNU. Andelen i ingen / liten grad varierer fra 23 prosent på UiB og UiS, til 53 prosent på Nord.
- «Jeg fikk tidlig innføring i hva det vil si å jobbe som lærer i skolen»: Fra rundt 7 prosent i stor / svært stor grad på NTNU og UiO, til 61 prosent på NMBU og 46 prosent på MF og USN. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra rundt 18 prosent på MF og NMBU, til rundt 70 prosent på NTNU og UiO.

Fagretninger

I det følgende omtaler vi variasjon mellom fagretningene på hver av påstandene.

- «Profesjonsfagene var vanskelige, rent faglig»: Ingen store forskjeller, men kroppsøving (som bare tilbys på NTNU og Nord) har noe mindre andel i stor / svært stor grad enn de andre, og Historie/religion noe mindre andel i ingen / liten grad.

- «Arbeidsformene i profesjonsfagene var krevende»: Som over.
- «Studiefagene var vanskelige, rent faglig»: Her er forskjellene store. Kroppsøving har lavest andel (17 prosent) i stor / svært stor grad, Realfag høyest (67 prosent).
- «Arbeidsformene i studiefagene var krevende»: Omtrent som over, men noe mindre ekstreme utslag (Kroppsøving 10, Realfag 47 prosent).
- «Jeg fikk tidlig innføring i hva det vil si å jobbe som lærer i skolen»: På Samfunnsfag svarte 9 prosent i stor / svært stor grad, mot 29 prosent på Historie/religion.

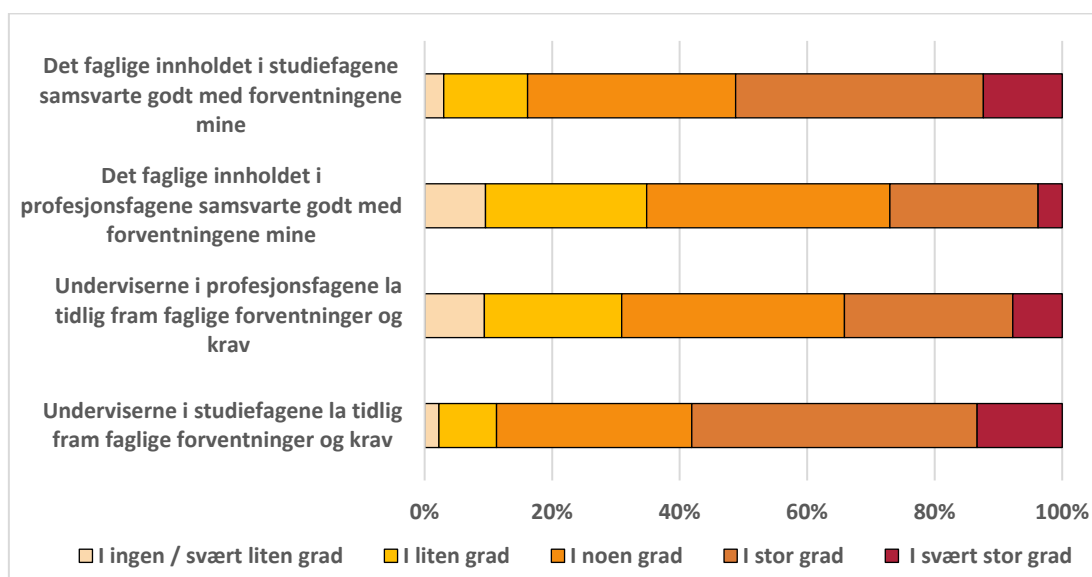
Karakterpoeng

Vi har undersøkt om det er sammenheng mellom karaktersnitt fra VGS og svarene på «Studiefagene var vanskelige, rent faglig». Det er ingen sammenheng her, verken totalt eller når vi bare ser på studenter på fagretningen realfag.

Opplevelse av det første studieåret – forventninger og krav

Det var fire påstander om forventninger og krav. To om det faglige innholdet stemte med egne forventninger, to om underviserne tidlig la fram faglige forventninger og krav.

Figur 13.2 «Hvordan opplevde du det første studieåret som lektorstudent?» – forventninger og krav. Svarfordeling.

Studentene var i overveiende grad enige i at «Det faglige innholdet i *studiefagene* samsvarte godt med forventningene mine», men i mindre grad enige i at «Det faglige innholdet i *profesjonsfagene* samsvarte godt med forventningene mine». På den første påstanden oppga 51 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad», på den neste 27 prosent.

Samme mønster finnes på de neste to påstandene: Studentene var i overveiende grad enige i at «Underviserne i *studiefagene* la tidlig fram faglige forventninger og krav», men i mindre grad enige i at «Underviserne i *profesjonsfagene* la tidlig fram faglige forventninger og krav». (Henholdsvis 58 og 34 prosent).

Forskjellene mellom studiefag og profesjonsfag kan skyldes en sammenheng mellom hvordan / i hvor stor grad underviserne legger frem sine forventninger og i hvilken grad man opplever at det faglige innholdet samsvarer med egne forventninger. De to påstandene om profesjonsfagene har en høy korrelasjon (0,60), det samme har de to neste om studiefagene (0,45).

Andelen som svarte «Vet ikke / hadde ikke i første studieår» var, som i forrige batteri, ganske høy på de to påstandene om profesjonsfag (omtrent 15 prosent) og forekomstene var på de samme institusjonene.

Institusjoner

I det følgende omtaler vi variasjon i andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad», og «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», fordelt på institusjon:

- «Det faglige innholdet i studiefagene samsvarte godt med forventningene mine»: Spennet er fra 42 prosent i stor / svært stor grad på UiT til 75 prosent på NMBU. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra 6 prosent på NMBU til 21 prosent på UiS.
- «Det faglige innholdet i profesjonsfagene samsvarte godt med forventningene mine»: Spennet er fra rundt 20 prosent i stor / svært stor grad på UiS og NTNU til 52 prosent på MF. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra 8 prosent på MF til rundt 45 prosent på UiS og NTNU.
- «Underviserne i studiefagene la tidlig fram faglige forventninger og krav»: Spennet er fra rundt 45 prosent i stor / svært stor grad på UiT og Nord til 78 prosent på MF.
- «Underviserne i profesjonsfagene la tidlig fram faglige forventninger og krav»: Spennet er fra 25 prosent i stor / svært stor grad på UiS og NTNU til 71 prosent på MF. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra 8 prosent på MF til rundt 40 prosent på UiS og NTNU.

Fagretninger

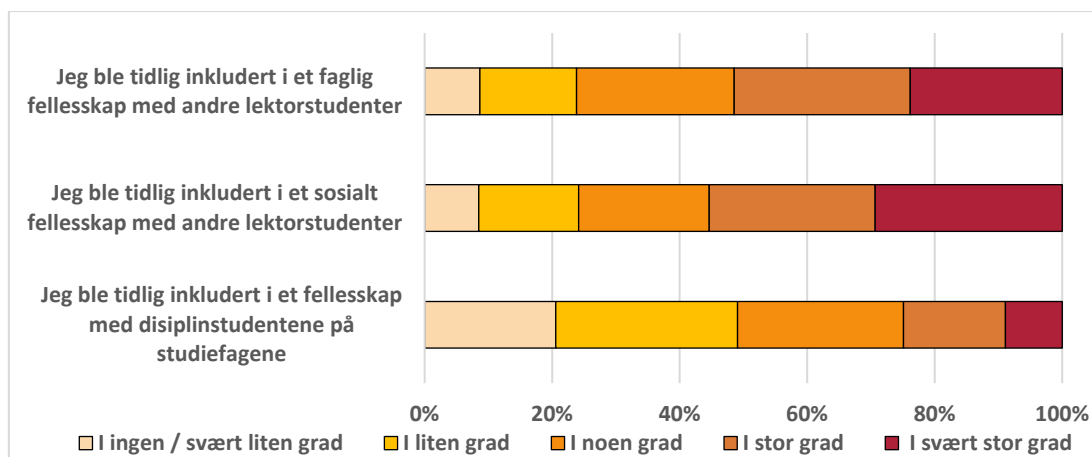
I det følgende omtaler vi variasjon mellom fagretningene på hver av påstandene.

- «Det faglige innholdet i studiefagene samsvarte godt med forventningene mine»: Små forskjeller.
- «Det faglige innholdet i profesjonsfagene samsvarte godt med forventningene mine»: Andelen som svarte «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» varierer fra 17 prosent (Kroppsøving) til 46 prosent (Samfunnsfag).
- «Underviserne i studiefagene la tidlig fram faglige forventninger og krav»: Små forskjeller.
- «Underviserne i profesjonsfagene la tidlig fram faglige forventninger og krav»: Andelen som svarte «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» varierer fra 25 prosent (Samfunnsfag) til 45 prosent (Historie/religion).

Opplevelse av det første studieåret – fellesskap

Vi oppga tre påstander om fellesskap med andre studenter. To om fellesskap med andre lektorstudenter, en om fellesskap med disiplinstudenter.

Figur 13.3 «Hvordan opplevde du det første studieåret som lektorstudent?» – fellesskap. Svarfordeling.

Studentene var nokså enige i at de ble tidlig inkludert i et faglig og sosialt fellesskap med andre lektorstudenter. Noe over 51 prosent oppga i stor / svært stor grad, men et betydelig mindretall (24 prosent) oppga i ingen / i liten grad.

På påstanden om fellesskap med disiplinstudentene, er tallene nærmest snudd, med 25 prosent i stor / svært stor grad og 49 prosent i liten / ingen grad. Andelen «Vet ikke / hadde ikke i første studieår» var nokså høy på den siste påstanden (10 prosent).

Påstandene om faglig og sosialt fellesskap med andre lektorstudenter har en korrelasjon på hele 0,81. Påstanden om fellesskap med disiplinstudentene korrelerer også moderat sterkt med de to andre påstandene (0,42 og 0,43).

Institusjoner

I det følgende omtaler vi variasjon i andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad», og «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», fordelt på institusjon:

- «Jeg ble tidlig inkludert i et faglig fellesskap med andre lektorstudenter»: Spennet er fra rundt 35 prosent i stor / svært stor grad på UiO og UiS til nesten 70 prosent på Nord og NMBU. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra 6 prosent på NMBU til nesten 40 prosent på UiO og UiS.
- «Jeg ble tidlig inkludert i et sosialt fellesskap med andre lektorstudenter»: Tallene er om lag de samme som påstanden ovenfor.
- «Jeg ble tidlig inkludert i et fellesskap med disiplinstudentene på studiefagene»: Det er små forskjeller i andel som svarte i stor / svært stor grad. Andelen som svarte i ingen / liten grad varierer fra rundt 25 prosent på MF og Nord til nesten 60 prosent på UiO, UiS og UiB.

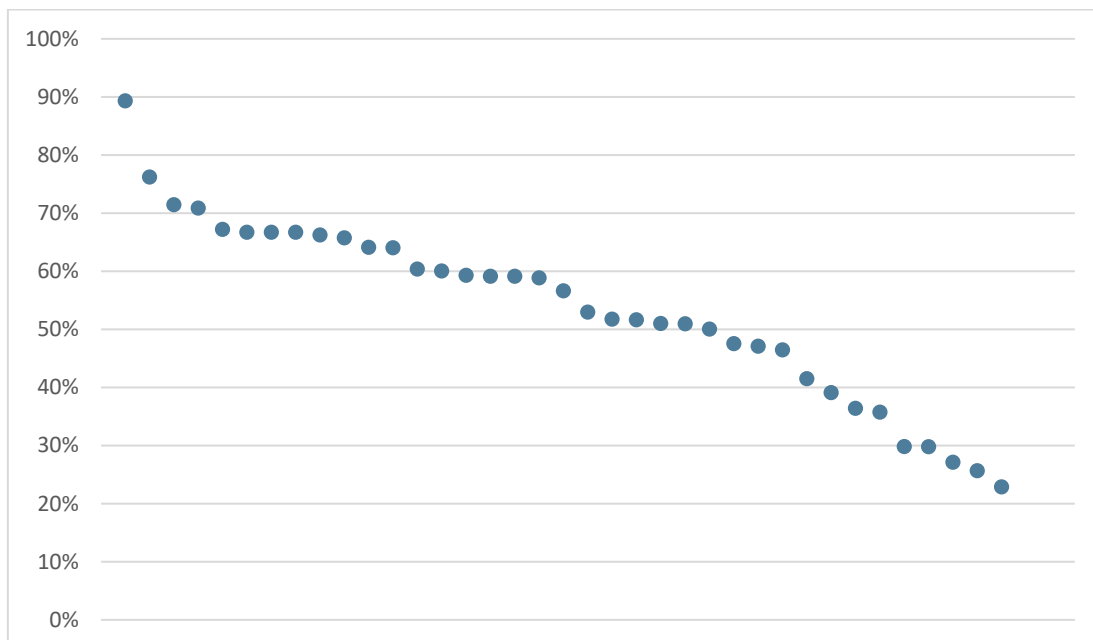
Fagretninger

Det er kun små forskjeller mellom fagretningene. Kroppsøving skiller seg noe ut ved at studentene i større grad enn sine medstudenter på de andre fagretningene føler seg tidlig inkludert.

Analyseprogram

På dette temaet kan det være interessant å se om det er store forskjeller mellom analyseprogrammene. I figuren viser vi andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på påstanden «Jeg ble tidlig inkludert i et faglig fellesskap med andre lektorstudenter». Hver prikk i diagrammet representerer et analyseprogram, bare de 36 største er inkludert. Hver prikk i diagrammet representerer et analyseprogram.

Figur 13.4 «Jeg ble tidlig inkludert i et faglig fellesskap med andre lektorstudenter»: Andel «I stor grad» eller «I svært stor grad», fordelt på analyseprogram.

Variasjonen er stor; fra 90 prosent til 23 prosent som i stor / svært stor grad ble tidlig inkludert. Program med lav score hører til på institusjoner med lav score, for program med høy score er det omvendt. Imidlertid ser vi en del variasjon mellom programmene internt på mange av institusjonene, noe som antyder at programmene/studieretningene organiseres/gjennomføres noe ulikt på samme institusjon.

Vi finner omtrent samme variasjon på påstanden om *sosialt* fellesskap med lektorstudentene, men viser ikke dette i rapporten.

14 Fysiske møteplasser og faglig-sosiale aktiviteter

Fysiske møteplasser

Studentene fikk et enkelt avkryssningsspørsmål: «Legger universitetet/høyskolen til rette for fysiske møteplasser utenom undervisning? (Se bort fra midlertidig begrensninger pga. korona.)» Det var mulig å krysse av på «For lektorstudentene» og/eller på «For studentene på studiefagene mine».

Spørsmålet gikk til alle studentene, omtrent 1000 krysset av på «For lektorstudentene» og omtrent 700 på «For studentene på studiefagene mine». Blant de studentene som kom så langt i spørreskjema, omtrent 1650, utgjør det henholdsvis 62 og 44 prosent.

Bare noe over halvparten oppga altså at det er tilrettelagte fysiske møteplasser for lektorstudentene, noe under halvparten oppga tilsvarende for studentene på studiefagene.

Det var 28 prosent som ikke krysset av på noen av de to spørsmålene, 34 prosent krysset av på begge, 39 prosent på én av dem.

Institusjoner

Institusjonene med høyest andel som krysset av for «For lektorstudentene» er MF, NMBU og UiB (noe over 80 prosent), lavest er det på UiS (37 prosent).

Institusjonene med høyest andel som krysset av for «For studentene på studiefagene mine» er MF (60 prosent), lavest er det på UiT (34 prosent).

Fagretninger

Det er bare små forskjeller mellom fagretningene.

Årstrinn

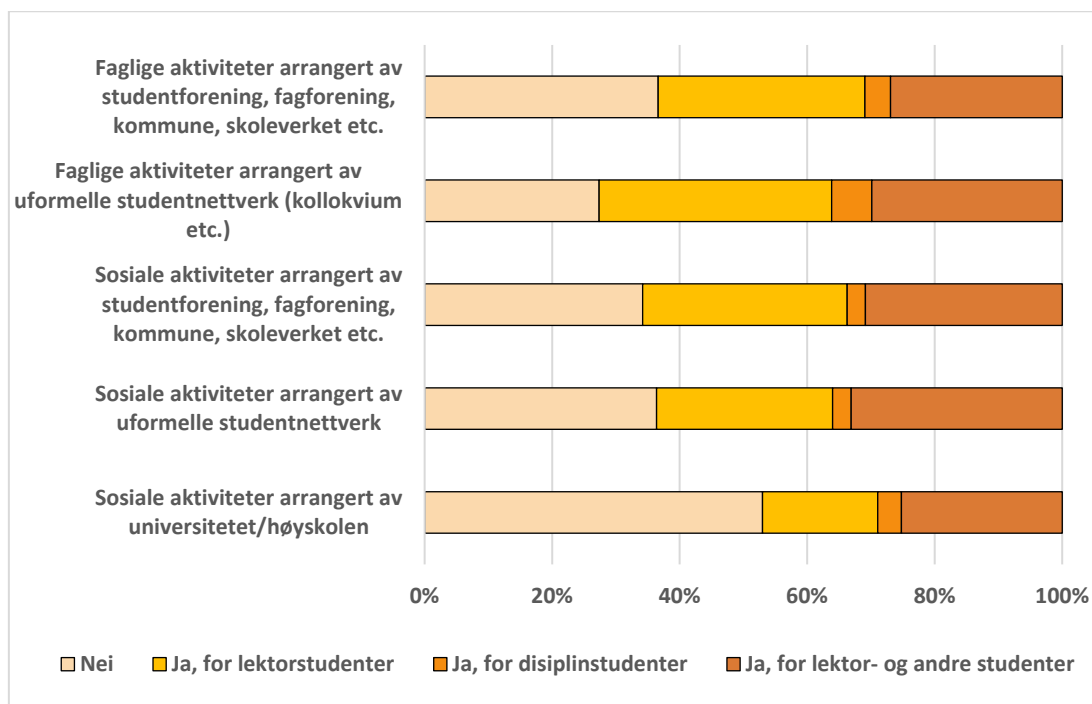
Det er bare små forskjeller mellom årstrinnene.

Faglige og sosiale aktiviteter utenom undervisningen

Tilhørighet kan utvikles gjennom deltakelse i ulike sosiale og faglige aktiviteter sammen med andre studenter. Vi stilte derfor respondentene spørsmål om deltagelse i ulike aktiviteter, med den innledende teksten: «Har du, hittil i studiet, deltatt i noen av følgende aktiviteter, utenom undervisningen og relatert til utdanningen din? *Eksempler på dette kan være faddertilbud, mentorordning, tilstelninger på kveldstid (også digitale treff), turer etc.*».

På hver av disse påstandene kunne respondentene sette kryss på en eller flere av: «Nei», «Ja, for lektorstudenter», «Ja, for disiplinstudenter» og «Ja, for lektor- og andre studenter».

Figur 14.1 «Har du, hittil i studiet, deltatt i noen av følgende aktiviteter, utenom undervisningen og relatert til utdanningen din?» Svarfordeling.

Hver av de fire første aktivitetene har omtrent to tredjedeler av studentene deltatt i. Lavest deltagelse er det i den femte, «Sosiale aktiviteter arrangert av universitetet/høyskolen», her har noe under halvparten deltatt.

Bare rundt 5 prosent oppga å ha vært med på aktiviteter som er for disiplinstudentene. Men omtrent en tredjedel har vært med på aktiviteter for både lektor- og andre studentgrupper, som jo også kan innbefatte disiplinstudentene. Omtrent en tredjedel har også vært med på aktiviteter for bare lektorstudenter. Og en tredjedel har *ikke* vært med på slike aktiviteter.

NB! Disse tallene sier ingenting om *omfanget* av de ulike typene aktiviteter, eller hvor mange ganger studentene har deltatt.

Tallene er trolig preget av «Tordenskjolds soldater», dvs. at det er mange gjengangere som har krysset av for flere aktiviteter. Tallene sier heller ikke noe om forekomsten av *ingen* deltagelse på individnivå. Vi har derfor gått litt dypere ned i tallene:

- Bare 2 prosent har valgt «Nei» på alle de fem aktivitetene
- 14 prosent har valgt «Nei» på fire av de fem aktivitetene
- 75 prosent har valgt «Nei» på færre enn tre av de fem aktivitetene, noe som innebærer at de har deltatt på minst tre ulike typer aktiviteter

I sum gir dette et inntrykk av at de fleste har deltatt på flere typer aktiviteter, men at et mindretall ikke har deltatt eller har deltatt på bare én type aktivitet. Omfanget av egen deltagelse, og hva respondentene synes om aktivitetene kan belyses av fritekstsvarene.

Institusjoner

Variasjonen mellom institusjonene er lav. Andelen som ikke har deltatt på noen av de fem aktivitetene ligger mellom null og fem prosent. Høyest andel som har deltatt på tre eller flere aktiviteter er det på NMBU (81 prosent), fulgt av MF, HINN og UiB med noe over 70 prosent. Lavest andel er det på UIS (51 prosent).

Fagretninger

Det er bare små forskjeller mellom fagretningene.

Problematisk pga. koronapandemien?

Til slutt i denne delen i skjemaet spurte vi om «Dersom du har deltatt i færre aktiviteter etter 12. mars 2020 (koronapandemien), opplever du det som problematisk?».

Nøyaktig 50 prosent svarte «Ja», 25 prosent «Nei» og 25 prosent «Vet ikke / ikke relevant». Det er altså dobbelt så mange som oppga at det er problematisk, enn det er som oppga at det ikke er problematisk.

Kommentarer om faglige og sosiale aktiviteter

I tilknytning til spørsmålsbatteriet var det et fritekstfelt som alle kunne fylle ut. Teksten over var: «Her kan du skrive mer om hvilke aktiviteter det har vært, hva du synes om det, etc.» De fleste av de 316 kommentarene ga eksempler på aktiviteter eller møtesteder respondentene hadde vært med på, som fadderuke, studentkjeller, studentpub, quiz, lagidrett, kor, osv. Utover denne typen kommentarer var det fire andre hovedkategorier. Vi beskriver disse her, med antall kommentarer i parentes, og med eksempler:

- *Positive opplevelser av faglige og sosiale aktiviteter* (83 kommentarer): Respondentene ga eksempler på aktiviteter de hadde satt pris på.
 - «Spillkvelder på Tappetårnet med pizza. Kun lektorstudenter. Var gøy! Foredrag av andre lektorer/lærere som er utdannet. Foredrag av andre professorer om læreryrket, psykiske plager osv. Veldig lærerikt!»
 - «Var med på lærarleikane - veldig gøy! Også vært med på quiz på integrerbar. Skulle gjerne deltatt på flere arrangementer, noe jeg trolig hadde gjort dersom det ikke var korona.»
- *Pandemiens betydning for faglige og sosiale aktiviteter* (129 kommentarer): Respondentene kommenterte at aktiviteter nå var avlyst eller at de var erstattet av digitale aktiviteter. Noen satte pris på slike digitale tiltak, mens andre var skuffet.
 - «Savner sosiale møteplasser som f.eks. quiz, foredrag og kollokviegrupper, har forsøkt oss å gjøre det digitalt, men det blir ikke det samme»
 - «Studiehverdagen er ikke lenger variert, og det er vanskelig å bygge videre på relasjoner pga corona.»

- *Det er for lite tilbud om aktiviteter for lektorstudenter* (52 kommentarer): Respondentene kommenterte at det generelt har vært for lite tilbud om aktiviteter for lektorstudenter (ikke bare under pandemien), eller at tilbudet har vært mangelfullt på andre måter, for eksempel fordi det var vanskelig å bli inkludert hvis en ikke kjente mange medstudenter fra før.
 - «Utenom quiz kan jeg ikke huske å ha bli invitert på noe som helst av utdanningsfakultetet eller studentforeninger»
 - «Gode aktiviteter som følge av kollokvium/uformelle studentnettverk. INGEN av universitetet som skaper sosial kontakt på tvers av fag og kull. Dette gjelder før korona og etter.»

- *Noen avstår fra å delta i aktiviteter for lektorstudenter* (28 kommentarer): Noen respondenter skrev at de selv hadde deltatt lite på faglige og sosiale aktiviteter. Noen forklarte at de prioriterte å tilbringe tid med andre venner, eller at de bodde for langt unna eller at de ikke hadde tid fordi de hadde barn. Andre deltok ikke fordi de syntes det var vanskelig å bli kjent med nye mennesker eller fordi de hadde følt seg utenfor på tidligere aktiviteter.
 - «Eg har i liten grad vore sosialt aktiv med lektorstudentar, utanom nokre som eg går i klasse med. Har heller vore mykje aktiv ute med venner frå verv i studentorganisasjon.»
 - «Min subjektive erfaring har vært at om du ikke kommer deg inn i det sosiale i løp av fadderuka, så er løpet nesten kjørt derfra. Det arrangeres svært få arrangementer der studentene har kunnet møtes på en god måte, og mer alvorlig er kanskje at det ikke finnes noen oppfølging for de som ikke kommer inn i det sosiale miljøet.»

15 Tilhørighet

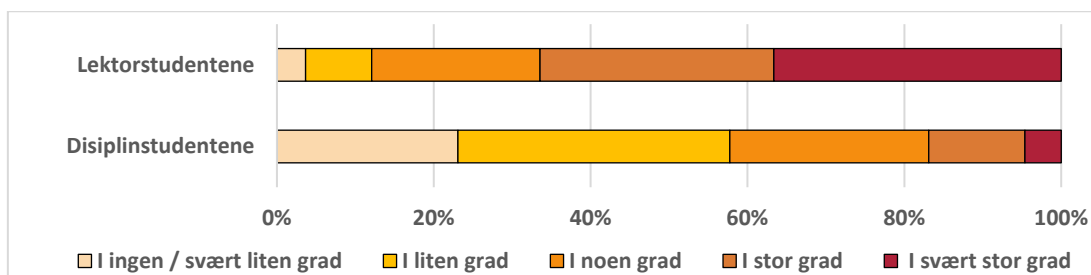
Respondentene ble forelagt en rekke påstander, fordelt på tre batterier, om sin tilhørighet. Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figurene.

Tilhørighet til lektor- eller disiplinstudenter?

Det første batteriet besto av to påstander om tilhørighet til lektor- eller disiplinstudenter. Den innledende teksten over påstandene var «Du tar / har tatt fag sammen med både lektor- og disiplinstudenter. I hvilken grad føler du tilhørighet til?:»

Disse spørsmålene gikk til alle studentene, noe over 1600 har besvart dem. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var henholdsvis 0 og 4 prosent.

Figur 15.1 «Du tar / har tatt fag sammen med både lektor- og disiplinstudentene. I hvilken grad føler du tilhørighet til?» Svarfordeling.

Så mange som 66 prosent oppga at de i stor eller svært stor grad føler tilhørighet til (andre) lektorstudenter. Langt færre, 17 prosent, oppga at de i stor eller svært stor grad føler tilhørighet til disiplinstudentene. Andelen som oppga «I noen grad» er noe over 20 prosent på begge påstandene.

Det er bare 10 prosent av studenter som oppga at de i stor / svært stor grad føler tilhørighet til *både* lektor- og disiplinstudentene, mens 8 prosent oppga at de i ingen / liten grad føler tilhørighet til begge gruppene.

Institusjoner

Andelen som i stor / svært stor grad var enig i påstanden om at de føler tilhørighet til lektorstudentene varierer fra 50 prosent på UiO og UiS til nesten 90 prosent på MF og Nord.

Andelen som i stor / svært stor grad var enig i påstanden om at de føler tilhørighet til disiplinstudentene varierer fra om lag 10 prosent på UiB og HINN til nesten 30 prosent på MF og NMBU.

Fagretninger

Det er relativt små forskjeller mellom fagretningene. Størst andel i stor / svært stor grad på påstanden om tilhørighet med lektorstudenter er det på Historie/religion og Kroppsøving med 78 prosent. Størst andel i stor / svært stor grad på påstanden om disiplinstudentene er det på Kroppsøving med 27 prosent.

Årstrinn

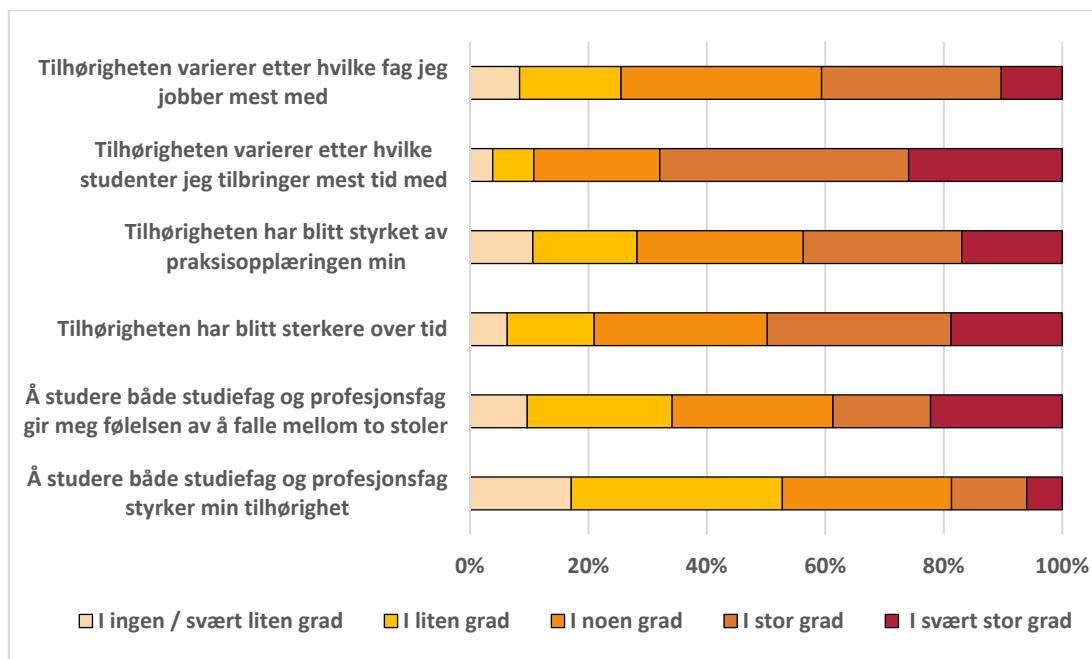
Andelen som svarte i stor / svært stor grad på den første påstanden (lektorstudentene) varierer lite. Andelen som svarte i stor / svært stor grad på den andre (disiplinstudentene) øker jevnt over tid, fra 13 prosent i 2. årstrinn til 20 prosent i 5. årstrinn, samtidig synker andel som svarte i ingen / liten grad fra 63 prosent i 2. årstrinn til 52 prosent i 5. årstrinn.

Ulike aspekter ved tilhørighet som lektorstudent

Dette batteriet besto av seks påstander. Den innledende teksten over påstandene var «I hvilken grad stemmer disse påstandene om din tilhørighet som lektorstudent?»

De fire første spørsmålene gikk til alle studentene, noe over 1600 har besvart dem. De to siste gikk bare til de som har tatt emner i fagdidaktikk og/eller i pedagogikk, noe over 600 har besvart dem. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» varierer fra 2 til 7 prosent.

Figur 15.2 «I hvilken grad stemmer disse påstandene om din tilhørighet som lektorstudent?» Svarfordeling.

Vi ser først på de fire øverste påstandene: Høyest grad av enighet er det på den andre påstanden; «... tilhørigheten varierer etter hvilke studenter jeg tilbringer mest tid med», her svarte 68 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad». Lavest grad av enighet (41 prosent) er det på den første; om tilhørigheten varierer etter hvilke fag de jobber med. På denne er midtkategorien «I noen grad», størst. På den tredje påstanden, «Tilhørigheten har blitt styrket av praksisopplæringen min», oppga 44 prosent stor / svært stor grad av enighet, mens 28 prosent i ingen / liten grad var enige. Dessuten mente 50 prosent at «Tilhørigheten har blitt sterkere over tid», mens 21 prosent var uenige.

De to nederste påstandene dreier seg begge om det faktum at studentene både studerer disiplin- og profesjonsfag. Det første har en negativ formulering; stor grad av enighet impliserer noe negativt for den som svarer. Det andre har en positiv formulering; stor grad av enighet kan trolig anses som noe positivt. På den første av de to, «Å studere både studiefag og profesjonsfag gir meg følelsen av å falle mellom to stoler» er 39 prosent i stor / svært stor grad enige og 34 prosent i ingen / liten grad enige. På den andre, «Å studere både studiefag og profesjonsfag styrker min tilhørighet», er bildet ganske ulikt, her er bare 19 prosent i stor / svært stor grad enige og 53 prosent i ingen / liten grad enige.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad») på påstandene.

- «Tilhørigheten varierer etter hvilke fag jeg jobber mest med»: Noe over 20 prosent på Nord, HINN og MF, nesten 50 prosent på UiS.
- «Tilhørigheten varierer etter hvilke studenter jeg tilbringer mest tid med»: Små forskjeller mellom institusjonene.
- «Tilhørigheten har blitt styrket av praksisopplæringen min»: 33 prosent på Nord og UiB, nesten 70 prosent på MF og USN.
- «Tilhørigheten har blitt sterkere over tid»: Om lag 40 prosent på NMBU og UiS, 75 prosent på MF.
- «Å studere både studiefag og profesjonsfag gir meg følelsen av å falle mellom to stoler»: Om lag 10 prosent på UiA og USN, nesten 60 prosent på UiT.
- «Å studere både studiefag og profesjonsfag styrker min tilhørighet»: Rundt 15 prosent på UiO, UiB og NTNU, omtrent 40 prosent på USN.

Fagretninger

Det er relativt små forskjeller mellom fagretningene. Unntakene er:

- Påstanden om å falle mellom to stoler, hvor Kroppsøving har 11 prosent (NB! relativt få svarende) i stor / svært stor grad enige, Historie/religion 30 prosent og Real-fag 46 prosent.
- Påstanden «Å studere både studiefag og profesjonsfag styrker min tilhørighet»; Real-fag 12 prosent i stor / svært stor grad enige, Historie/religion 30 prosent.

Årstrinn

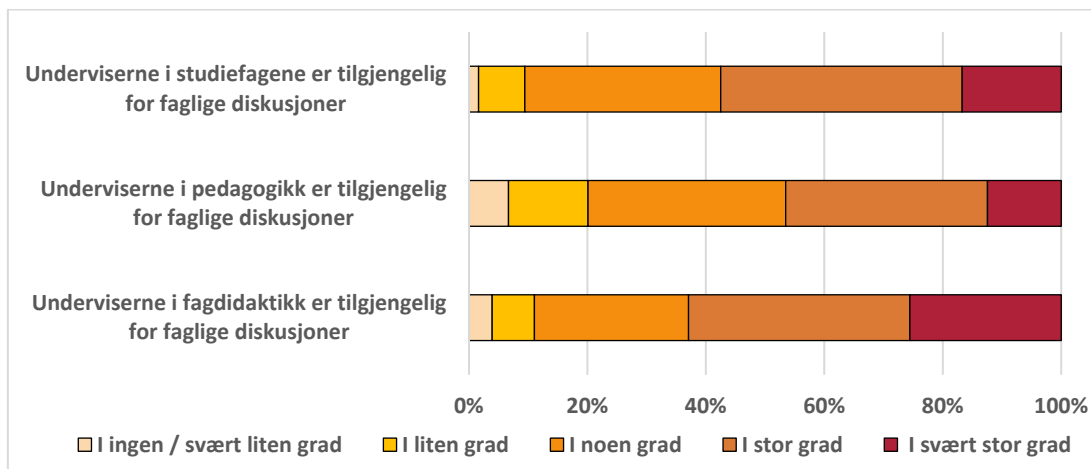
For del fleste påstandene øker andelen som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» jevnt fra årstrinn til årstrinn, og med 10-15 prosentpoeng fra 2.års- til 5.-årsstudentene.

Undervisernes tilgjengelighet for faglige diskusjoner

Batteriet besto av tre påstander om undervisernes tilgjengelighet. Den innledende teksten var «I hvilken grad opplever du at?».

Påstanden om studiefag gikk bare til de med erfaring fra studiefag (så og si alle), den andre bare til de med erfaring fra emner i pedagogikk og det tredje de med erfaring fra emner i fagdidaktikk. Det er mellom 1300 og 1550 svarende på påstandene. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» varierer fra 4 til 6 prosent.

Figur 15.3 Underviserenes tilgjengelighet for faglige diskusjoner. Svarfordeling.

Høyest grad av enighet er det i påstanden om at underviserne i fagdidaktikk er tilgjengelige for faglige diskusjoner; her svarte 63 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad».

Tilsvarende tall for påstanden om underviserne i studiefag er 57 prosent, underviserne i pedagogikk 47 prosent. I den andre enden av skalaen oppga 20 prosent at underviserne i pedagogikk er lite tilgjengelige.

Høyest korrelasjon er det mellom påstandene om fagdidaktikk og pedagogikk (0,65), de to andre korrelasjonene er rundt 0,30.

Institusjoner

Det kan tenkes at (oppfatningen av) tilgjengelighet har noe å gjøre med fysisk plassering / organisatorisk tilhørighet å gjøre. Vi skal nå se på institusjonsnivået. Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad») på påstandene.

- «Underviserne i studiefagene er tilgjengelig for faglige diskusjoner»: Noe over 40 prosent på HINN og UiA, rundt 70 prosent på USN og MF.
- «Underviserne i pedagogikk er tilgjengelig for faglige diskusjoner»: Noe over 30 prosent på HINN, rundt 80 prosent på MF og 70 prosent på NMBU.
- «Underviserne i fagdidaktikk er tilgjengelig for faglige diskusjoner»: 56 prosent på HINN og UiS, nesten 90 prosent på MF og nesten 80 prosent på UiT.

Fagretninger

Det er relativt små forskjeller mellom fagretningene.

Årstrinn

Det er relativt små forskjeller mellom årstrinnene.

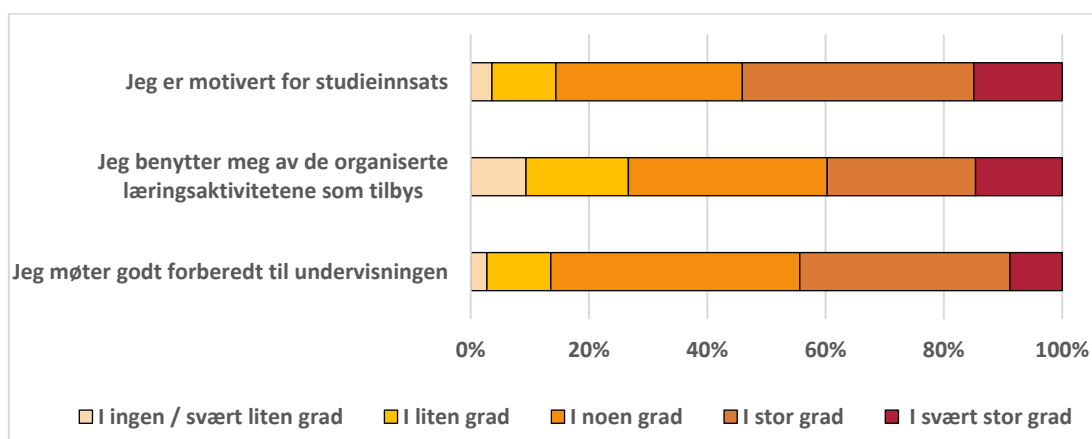
16 Studieinnsats og motivasjon

Innsats og forberedelser

Det første batteriet besto av tre påstander. Den innledende teksten over påstandene var «Studieinnsats og motivasjon: I hvilken grad er du enig i disse påstandene?:» Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figurene.

Disse spørsmålene gikk til alle studentene, rundt 1600 har besvart dem. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var mellom 0 og 3 prosent.

Figur 16.1 Studieinnsats og motivasjon: «I hvilken grad er du enig i disse påstandene?» Svarfordeling.

De fleste, dog bare 54 prosent, oppga at de «I stor grad» eller «I svært stor grad» var motivert for studieinnsats. Midtkategorien, «I noen grad», har en oppslutning på 32 prosent. Tilsvarende tall for «Jeg benytter meg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys» er henholdsvis 40 prosent og 34 prosent, og for «Jeg møter godt forberedt til undervisningen» 44 prosent og 42 prosent.

Den relativt store oppslutningen om midtkategorien gir nokså lave tall i kategoriene «I ingen / svært liten grad» og «I liten grad». Unntaket er påstanden om å benytte seg av organiserte læringsaktiviteter, med et stort mindretall på 27 prosent.

Institusjoner

I det følgende omtaler vi variasjon mellom institusjonene.

- Andelen som i stor / svært stor grad oppga at «Jeg er motivert for studieinnsats» varierer fra noe over 40 prosent på HINN og Nord, til 75 prosent på NMBU.
- Andelen som i stor / svært stor grad oppga at «Jeg benytter meg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys» varierer fra 18 prosent på UiS, til 49 prosent på UiB.
- På påstanden «Jeg møter godt forberedt til undervisningen» varierer det relativt lite mellom institusjonene.

Fagretninger

Det er relativt små forskjeller mellom fagretningene.

Årstrinn

Andelen som i stor / svært stor grad oppga at «Jeg er motivert for studieinnsats» varierer lite mellom årstrinnene, men det er en svak tendens til at den synker jo flere år studentene har gått på studiet.

Andelen som i stor / svært stor grad oppga at «Jeg benytter meg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys» varierer noe. For andre og fjerde studieår er andelen rundt 44 prosent, for tredje og femte studieår er andelen rundt 35 prosent.

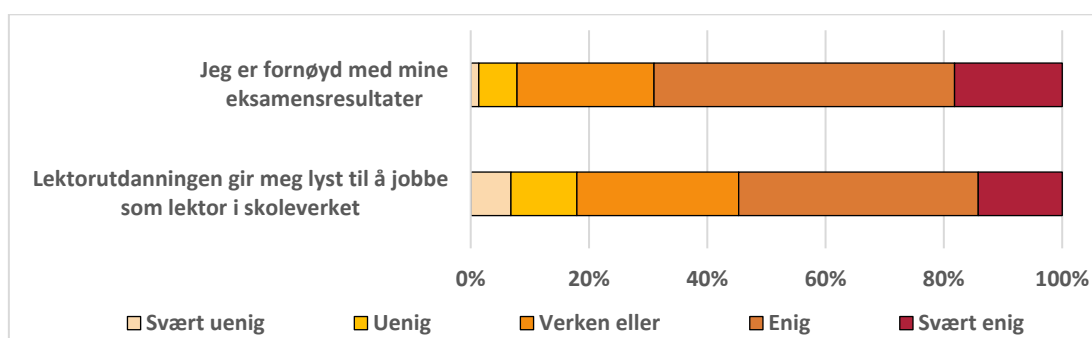
Andelen som i stor / svært stor grad oppga at «Jeg møter godt forberedt til undervisningen» er høyest i andre studieår (49 prosent) og synker noe, ned til 40 prosent i femte studieår.

Eksamensresultater og lyst til å jobbe som lektor

Det andre batteriet besto av to påstander. Den innledende teksten over påstandene var «Studieinnsats og motivasjon: I hvilken grad er du enig i disse påstandene?:» Det var fem svarkategorier; fra «Svært uenig» til «Svært enig». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figurene.

Disse spørsmålene gikk til alle studentene, rundt 1600 har besvart dem. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var 0 prosent.

Figur 16.2 Eksamensresultater og lyst til å jobbe som lektor: «I hvilken grad er du enig i disse påstandene?» Svarfordeling.

De fleste, 69 prosent er fornøyd med egne eksamensresultatene, bare 8 prosent er ikke det. Og noe over halvparten, 55 prosent, er enige / svært enige i at lektorutdanningen gir dem lyst til å jobbe som lektor 34 prosent. Her er andelen svært uenige / uenige noe høyere; 18 prosent.

Institusjoner

Andelen som er enige / svært enige i at «Jeg er fornøyd med mine eksamensresultater» varierer fra 57 prosent på HINN, til nesten 80 prosent på MF og UiA.

Andelen som enige / svært enige i at «Lektorutdanningen gir meg lyst til å jobbe som lektor i skoleverket» varierer fra 39 prosent på HINN, til rundt 75 prosent på MF og USN.

Fagretninger

Det er små forskjeller mellom fagretningene.

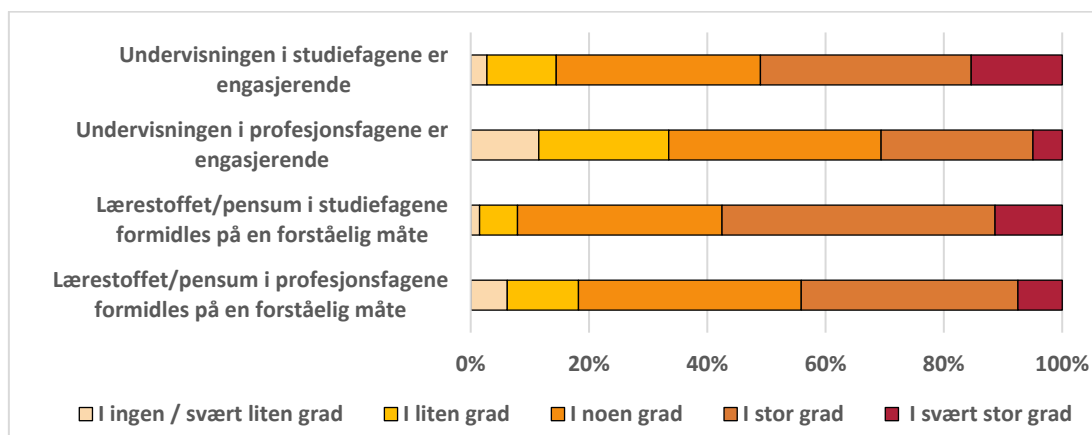
17 Undervisning

Generelt om undervisningen

Respondentene ble spurt «Hvordan har du opplevd undervisningen hittil i dette studieåret?». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figurene.

Disse spørsmålene gikk til de studentene som tidligere i skjemaet oppga å ha hatt de ulike fagene i dette studieåret, jf. kapittel 11, rundt 1300 har besvart dem. Andelen som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var rundt 3 prosent, men disse er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figuren.

Figur 17.1 «Hvordan har du opplevd undervisningen hittil i dette studieåret?» Svarfordeling.

Rundt halvparten (51 prosent) var i stor / svært stor grad enige i at «Undervisningen i studiefagene er engasjerende», mens 31 prosent i stor / svært stor grad var enige i at «Undervisningen i profesjonsfagene er engasjerende». På sistnevnte påstand oppga et betydelig mindretall, 33 prosent, i ingen / liten grad på påstanden.

Omtrent samme forskjell mellom studiefag og profesjonsfag finnes for de to siste påstandene om «formidles på en forståelig måte». Her er tilsvarende tall henholdsvis 58 prosent og 44 prosent.

På alle disse påstandene er midtkategorien, «I noen grad», valgte av om lag 35 prosent.

Institusjoner

I det følgende omtaler vi variasjon i andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad»:

- «Undervisningen i studiefagene er engasjerende»: Andelen varierer fra rundt 30 prosent på HINN og Nord, til nesten 70 prosent på USN.
- «Undervisningen i profesjonsfagene er engasjerende»: Andelen varierer fra 15 prosent på Nord, til 63 prosent på MF.
- «Lærestoffet/pensum i studiefagene formidles på en forståelig måte»: Andelen varierer fra 30 prosent på HINN, til 81 prosent på NMBU.
- «Lærestoffet/pensum i profesjonsfagene formidles på en forståelig måte»: Andelen varierer fra 15 prosent på Nord, til rundt 60 prosent på MF og NMBU.

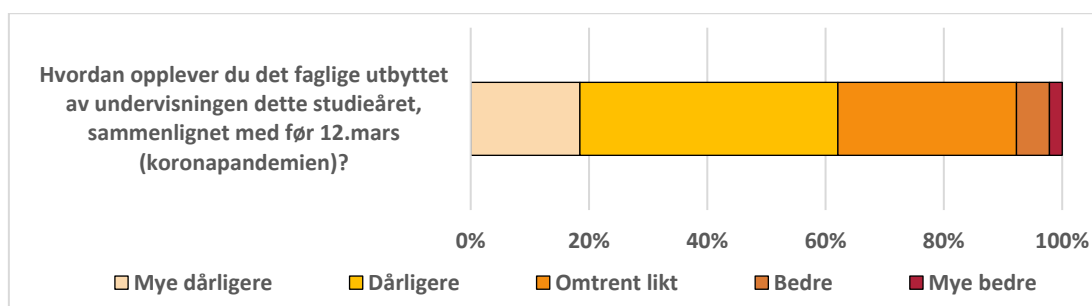
Fagretninger

Kroppsøving skiller seg ut ved å ha en klart lavere andel som i stor / svært stor grad var enige i påstandene enn de andre fagretningene. Det er små forskjeller mellom de andre fagretningene. Merk at Kroppsøving bare tilbys ved to institusjoner.

Om undervisningen i koronapandemien

Respondentene ble spurt «Hvordan opplever du det faglige utbyttet av undervisningen dette studieåret, sammenlignet med før 12.mars (koronapandemien)?». Det var fem svarkategorier; fra «Mye dårligere» til «Mye bedre». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / kan ikke sammenligne», som ikke inngår i figurene og som utgjør 6 prosent. Rundt 1600 besvarte spørsmålet.

Figur 17.2 «Hvordan opplever du det faglige utbyttet av undervisningen dette studieåret, sammenlignet med før 12.mars (koronapandemien)?» Svarfordeling.

Ut fra situasjonen under pandemien, er det ikke overraskende at bare et lite mindretall (8 prosent) oppga at det faglige utbyttet ble bedre eller mye bedre under koronapandemien. Nesten en tredjedel (30 prosent) oppga at utbyttet var omtrent likt, mens 62 prosent svarte mye dårligere eller dårligere.

Institusjoner

Andelen som oppga mye dårligere og dårligere, var høy på alle institusjoner, variasjonen er fra rundt 50 til rundt 70 prosent. Andelen som valgte midtkategorien, varierer bare noe rundt det nasjonale snittet på 30 prosent.

Fagretninger

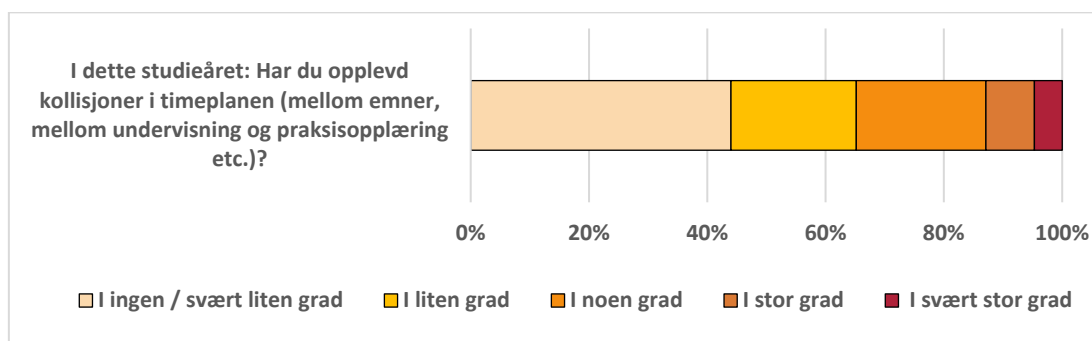
Det er lite variasjon mellom fagretningene.

18 Kollisjoner i timeplanen

Kollisjoner i timeplanen dette studieåret?

Vi spurte «I dette studieåret: Har du opplevd kollisjoner i timeplanen (mellom emner, mellom undervisning og praksisopplæring etc.)?» Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figurene. Om lag 1500 besvarte spørsmålet.

Figur 18.1 «I dette studieåret: Har du opplevd kollisjoner i timeplanen (mellom emner, mellom undervisning og praksisopplæring etc.)?» Svarfordeling.

Bare 13 prosent oppga at de har opplevd kollisjoner i timeplanen i stor eller svært stor grad. Hele 65 prosent oppga at det i ingen/ liten grad skjer. Problemet med kollisjoner gjelder altså ikke for flertallet, men kan være stort for de det gjelder.

Institusjoner

Variasjonen i andel som oppga i stor / svært stor grad er ganske stor, fra 0 prosent på MF og 3 prosent på UiA til 34 prosent på UiB.

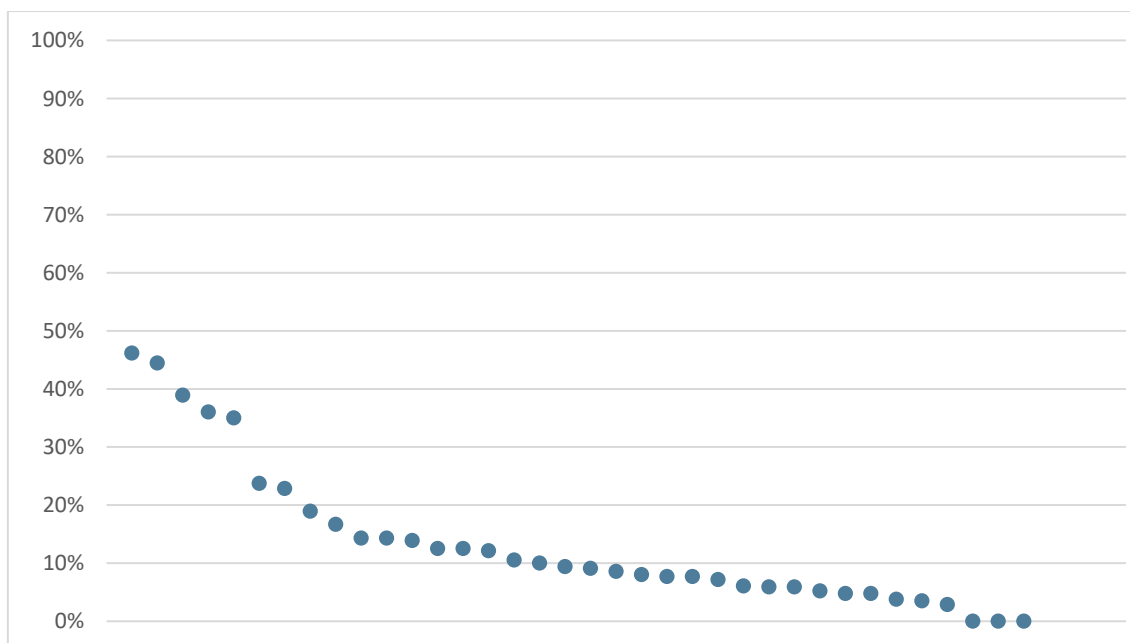
Fagretninger

Andel som oppga i stor / svært stor grad, varierer fra 7 prosent på Samfunnsfag til 22 prosent på Realfag.

Analyseprogram

Det kan være interessant å se om det er store forskjeller mellom de 36 største analyseprogrammene. Vi viser derfor andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på påstanden. Hver prikk i diagrammet representerer et analyseprogram.

Figur 18.2 «I dette studieåret: Har du opplevd kollisjoner i timeplanen (mellom emner, mellom undervisning og praksisopplæring etc.)?» Andel «I stor grad» eller «I svært stor grad» fordelt på analyseprogram.

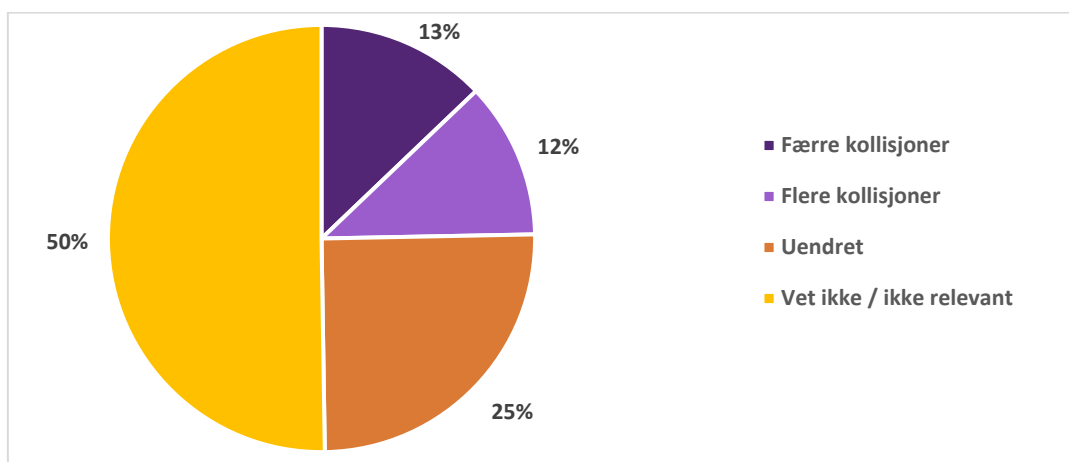

Variasjonen er stor; fra 0 prosent til 46 prosent som i stor / svært stor grad har opplevd kollisjoner. Det er en god del variasjon mellom programmene internt på mange av institusjonene, noe som antyder at programmene/studieretningene organiseres/gjennomføres noe ulikt på samme institusjon.

Flere eller færre kollisjoner enn før?

Vi spurte «Var det flere eller færre kollisjoner i timeplanen før korona-situasjonen oppsto 12. mars 2020?» Det var fire svarkategorier; fra «Færre kollisjoner», «Flere kollisjoner», «Uendret» og «Vet ikke / ikke relevant». Om lag 1600 besvarte spørsmålet.

Figur 18.3 «Var det flere eller færre kollisjoner i timeplanen før korona-situasjonen oppsto 12. mars 2020?» Svarfordeling.

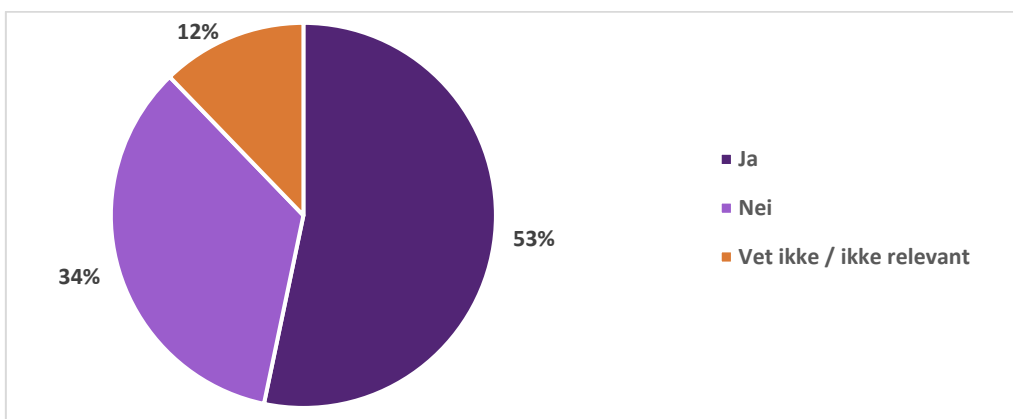

Halvparten oppga «Vet ikke / ikke relevant», noe som kan skyldes at de har hatt redusert eller annerledes undervisning i siste studieår og dermed ikke synes de kan sammenligne med en før-situasjon. 13 prosent oppga færre kollisjoner og 12 prosent oppga flere kollisjoner, mens en fjerdedel oppga «Uendret».

Hvem henvende seg til i tilfelle kollisjoner?

Vi spurte «Vet du hvem du skal henvende deg til i tilfelle slike kollisjoner?» Her kunne de svare «Ja», «Nei» eller «Vet ikke / ikke relevant». Om lag 1600 besvarte spørsmålet.

Figur 18.4 «Vet du hvem du skal henvende deg til i tilfelle slike kollisjoner?» Svarfordeling.

Noe over halvparten oppga «Ja», mens bare 34 prosent oppga «Nei».

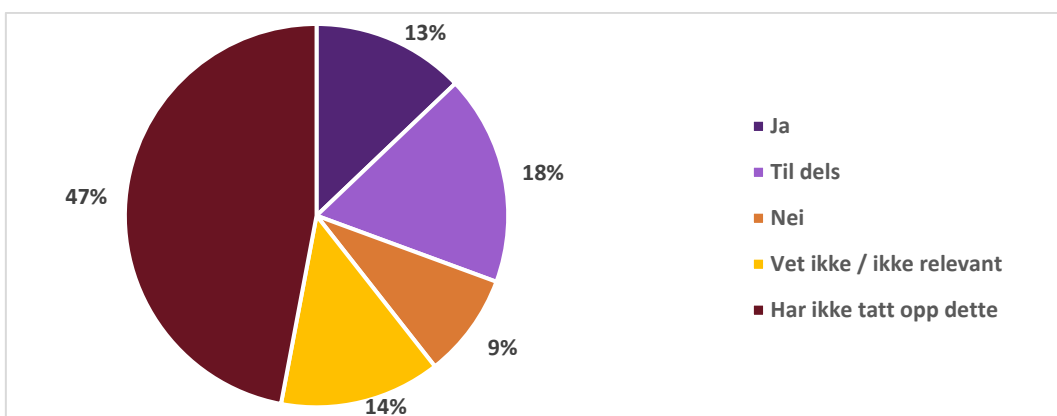
Institusjoner

Andel som oppga «Ja» varierer fra 40 prosent på UiA og HINN, til 64 prosent på UiB og MF.

Ble problemene med kollisjoner løst?

Vi spurte «Om du har tatt opp slike kollisjoner, ble problemet løst?», med svarkategoriene «Ja», «Til dels», «Nei», «Vet ikke / ikke relevant» og «Har ikke tatt opp dette».

Figur 18.5 «Om du har tatt opp slike kollisjoner, ble problemet løst?» Svarfordeling.

Nesten halvparten, 47 prosent, har ikke tatt opp slike problemer. I tillegg svarte 14 prosent «Vet ikke / ikke relevant», i denne kategorien ligger trolig de som har tatt opp slike problemer uten å kjenne utfallet.

Andel som oppga at problemene ble løst er 13 prosent, mens andelen som oppga at de delvis ble løst er 18 prosent. Dette er til sammen langt mer enn andelen som oppga «Nei».

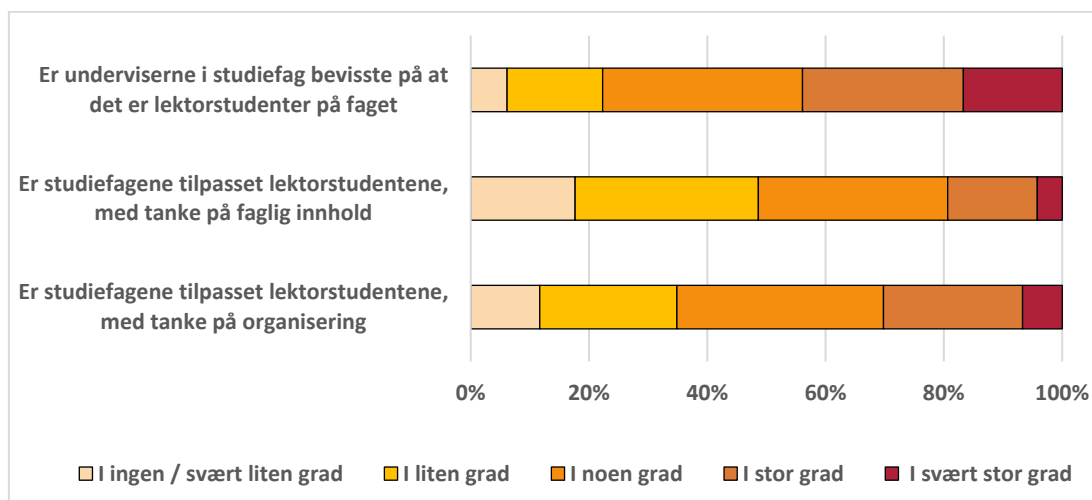
19 Faglig integrasjon

Vi inkluderte fire spørsmålsbatterier om oppbyggingen av studiet og forholdene mellom studiefagene, profesjonsfagene og praksisen. Vi presenterer de fire batteriene hver for seg.

Studiefagene

Vi stilte tre spørsmål om studiefagene, med den innledende teksten «Når det gjelder studiefagene; i hvilken grad:». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren. Andel «Vet ikke» er mellom 1 og 3 prosent på de tre spørsmålene. Om lag 1600 besvarte spørsmålene.

Figur 19.1 Faglig integrasjon: «Når det gjelder studiefagene; i hvilken grad:» Svarfordeling.

Høyest grad av enighet (44 prosent i stor / svært stor grad) er det på spørsmålet om underviserne er bevisste på at det er lektorstudenter på studiefagene, men 22 prosent oppga også ingen eller liten grad av enighet.

På spørsmålet om studiefagene er tilpasset lektorstudentene, oppga bare 19 prosent i stor / svært stor grad, mens 49 prosent oppga i ingen / liten grad. Verdt å merke er at vi ikke har spurt om hvorvidt eller hvordan studiefagene *burde* vært tilpasset lektorstudentene.

På spørsmålet om studiefagene er tilpasset lektorstudentene med tanke på organisering, er andelen som oppga i stor / svært stor grad 30 prosent, andel i ingen / liten grad 35 prosent.

På alle spørsmålene er midtkategorien størst; om lag en tredjedel valgte den. Mange mener derfor at påstandene gjelder i noen grad.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Er underviserne i studiefag bevisste på at det er lektorstudenter på faget»: Fra 23 prosent på NMBU og 33 prosent på UiB, til 81 prosent på MF og 67 prosent på USN.
- «Er studiefagene tilpasset lektorstudentene, med tanke på faglig innhold»: Fra 9 prosent på NMBU og 13 prosent på UiB og 14 prosent på UiO, til 62 prosent på MF og 52 prosent på USN.
- «Er studiefagene tilpasset lektorstudentene, med tanke på organisering»: Fra 14 prosent på UiB, til 66 prosent på MF og 57 prosent på USN.

Fagretninger

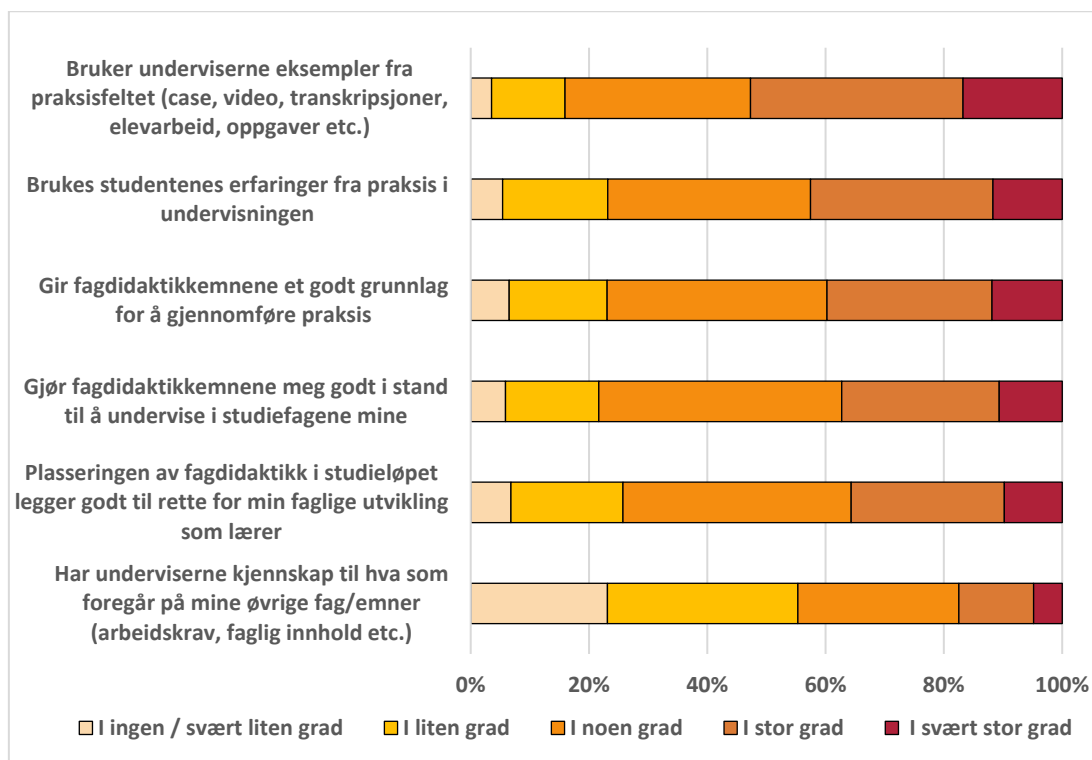
Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Er underviserne i studiefag bevisste på at det er lektorstudenter på faget»: Fra 28 prosent på Realfag, til 62 prosent på Historie/religion.
- «Er studiefagene tilpasset lektorstudentene, med tanke på faglig innhold»: Fra 12-15 prosent på Realfag, Samfunnsfag og Fremmedspråk, til 35 prosent på Historie/religion og 42 prosent på Kroppsøving.
- «Er studiefagene tilpasset lektorstudentene, med tanke på organisering»: Fra 20 prosent på Realfag, til 46 prosent på Historie/religion og Kroppsøving.

Fagdidaktikken

Vi stilte seks spørsmål, med den innledende teksten «Når det gjelder fagdidaktikken; i hvilken grad:». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren. Andelen «Vet ikke» er om lag 2 og 8 prosent. Bare de som tidligere i skjemaet oppga at de hadde erfaring med fagdidaktikk fikk spørsmålene, om lag 1300 besvarte dem.

Figur 19.2 Faglig integrasjon: «Når det gjelder fagdidaktikken; i hvilken grad:» Svarfordeling.

Høyest andel som oppga i stor / svært stor grad (53 prosent) er det på spørsmålet om «... underviserne bruker eksempler fra praksisfeltet». Her oppga 16 prosent i ingen / liten grad.

Lavest andel i stor / svært stor grad er det på spørsmålet om «... underviserne har kjennskap til hva som foregår på mine øvrige fag/emner»: Bare 17 prosent oppga i stor / svært stor grad, mens 55 prosent oppga i ingen / liten grad.

På de øvrige spørsmålene oppga rundt 40 prosent i stor / svært stor grad og noe over 20 prosent i ingen / liten grad. Det gjelder: «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen», «Gir fagdidaktikkemnene et godt grunnlag for å gjennomføre praksis», «Gjør fagdidaktikkemnene meg godt i stand til å undervise i studiefagene mine» og «Plasseringen av fagdidaktikk i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer».

På alle spørsmålene er midtkategorien ganske stor; mange av respondentene oppga altså en viss grad av enighet i påstandene.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Bruker underviserne eksempler fra praksisfeltet (case, video, transkripsjoner, elevarbeid, oppgaver etc.)»: Fra 30 prosent på Nord og UiS, til 67 prosent på UiO og MF.

- «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen»: Fra rundt 20 prosent på Nord og UiS, til rundt 60 prosent på MF og UiT.
- «Gir fagdidaktikkemnene et godt grunnlag for å gjennomføre praksis»: Fra 18 prosent på UiS, til 63 prosent på UiT og 67 prosent på MF.
- «Gjør fagdidaktikkemnene meg godt i stand til å undervise i studiefagene mine»: Fra 13 prosent på UiS, til rundt 60 prosent på UiT og MF.
- «Plasseringen av fagdidaktikk i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer»: Fra rundt 20 prosent på HINN og UiS, til 64 prosent på MF og 49 prosent på UiT.
- «Har underviserne kjennskap til hva som foregår på mine øvrige fag/emner (arbeidskrav, faglig innhold etc.)»: Fra 11 prosent på NTNU og UiS, til 65 prosent på MF. Her skiller MF seg sterkt fra de andre institusjonene.

Fagretninger

Det er stort sett ganske små forskjeller, størst variasjon i andel som oppga «I stor grad» og «I svært stor grad» er det på:

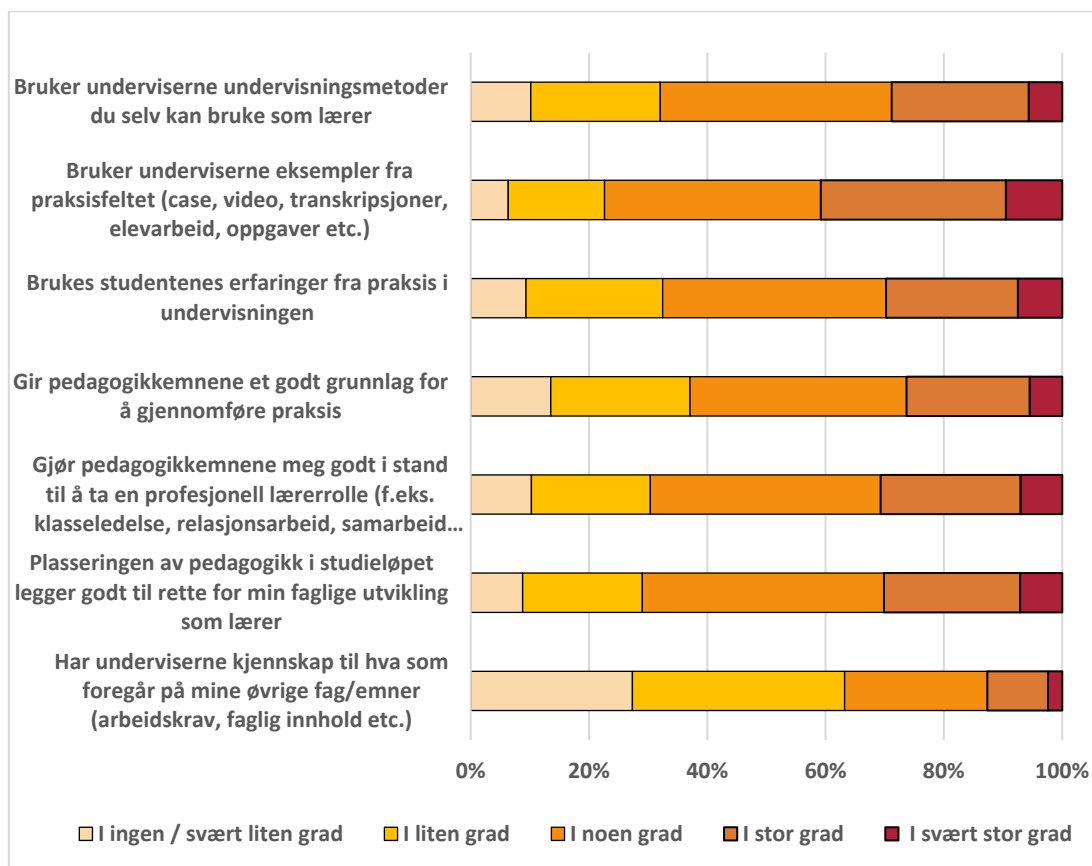
- «Gjør fagdidaktikkemnene meg godt i stand til å undervise i studiefagene mine»: Fra 31 prosent på Fremmedspråk, til rundt 45 prosent på Historie/religion og Kroppsøving.
- «Plasseringen av fagdidaktikk i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer», der det varierer fra 27 prosent på Samfunnsfag og Fremmedspråk, til rundt 45 prosent på Realfag og Kroppsøving.
- «Har underviserne kjennskap til hva som foregår på mine øvrige fag/emner (arbeidskrav, faglig innhold etc.)», der det varierer fra 12 prosent på Fremmedspråk og Nordisk, til 30 prosent på Historie/religion.

Pedagogikken

Vi stilte sju spørsmål, med den innledende teksten «Når det gjelder pedagogikken; i hvilken grad:». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren. Andelen «Vet ikke» er mellom 1 og 8 prosent.

Bare de som tidligere i skjemaet oppga at de hadde erfaring med pedagogikk fikk spørsmålene, om lag 1500 besvarte dem.

Figur 19.3 Faglig integrasjon: «Når det gjelder pedagogikken; i hvilken grad:» Svarfordeling.

Høyest andel som oppga i stor / svært stor grad (41 prosent) er det på spørsmålet «Bruker underviserne bruker eksempler fra praksisfeltet», dette samsvarer med det vi så på det lignende spørsmålet om fagdidaktikken.

Lavest andel i stor / svært stor grad (13 prosent) er det på spørsmålet «Har underviserne kjennskap til hva som foregår på mine øvrige fag/emner», mens 63 prosent oppga i ingen / liten grad. Dette samsvarer også med det lignende spørsmålet om fagdidaktikken.

På de øvrige spørsmålene oppga rundt 30 prosent i stor / svært stor grad og rundt 30 prosent oppga også i ingen / liten grad. Det gjelder: «Bruker underviserne undervisningsmetoder du selv kan bruke som lærer», «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen», «Gir pedagogikkemnene et godt grunnlag for å gjennomføre praksis», «Gjør pedagogikkemnene meg godt i stand til å ta en profesjonell lærerrolle» og «Plasseringen av pedagogikk i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer».

På alle spørsmålene er midtkategorien ganske stor, opp mot 40 prosent; mange av respondentene oppga altså en viss grad av enighet i påstandene.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Bruker underviserne undervisningsmetoder du selv kan bruke som lærer»: Fra rundt 20 prosent på NTNU, UiB og UiS, til 71 prosent på MF.
- «Bruker underviserne eksempler fra praksisfeltet (case, video, transkripsjoner, elevarbeid, oppgaver etc.)»: Fra rundt 25 prosent på Nord og UiS, til rundt 60 prosent på MF og UiO.
- «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen»: Fra rundt 20 prosent på Nord, UiS, NTNU og HINN, til 68 prosent på MF og 47 prosent på USN.
- «Gir pedagogikkemnene et godt grunnlag for å gjennomføre praksis»: Fra rundt 15 prosent på NTNU og UiS, til 65 prosent på MF.
- «Gjør pedagogikkemnene meg godt i stand til å ta en profesjonell lærerrolle (f.eks. klasseledelse, relasjonsarbeid, samarbeid med eksterne instanser etc.)»: Fra rundt 20 prosent på NTNU og HINN, til 52 prosent på MF.
- «Plasseringen av pedagogikk i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer»: Fra rundt 20 prosent på HINN og UiS, til 60 prosent på MF og 42 prosent på USN.
- «Har underviserne kjennskap til hva som foregår på mine øvrige fag/emner (arbeidskrav, faglig innhold etc.)»: Fra 5 til 7 prosent på NTNU, UiB og UiS, til 66 prosent på MF. Her skiller MF seg sterkt fra de andre institusjonene.

Fagretninger

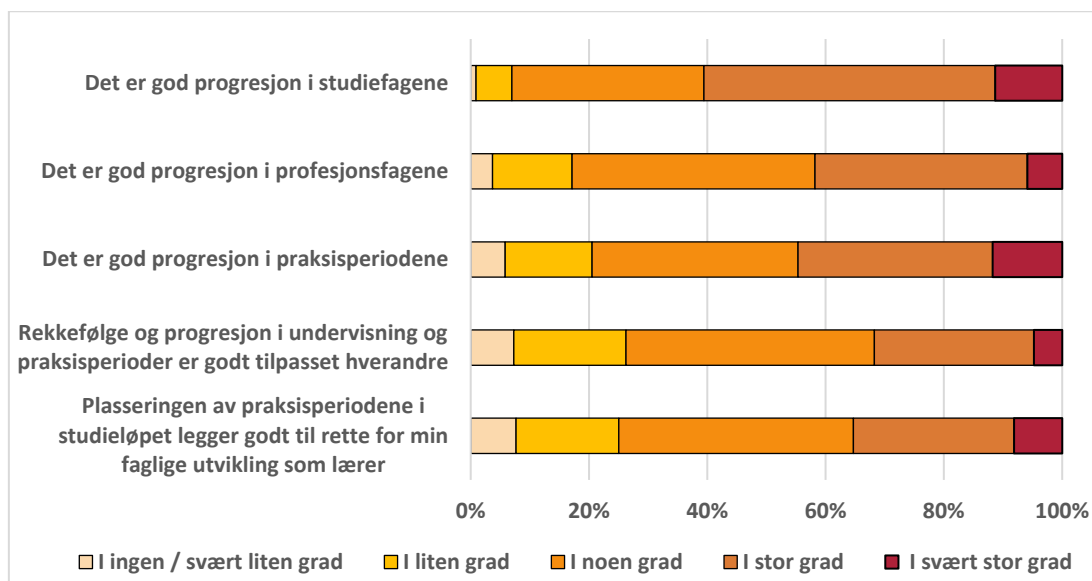
Det er stort sett ganske små forskjeller mellom fagretningene. Størst forskjeller er det på spørsmålet «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen». Variasjonen er fra 25 prosent på Fremmedspråk, til 41 prosent på Historie/religion.

Studieprogrammets oppbygning

Vi stilte fem spørsmål, med den innledende teksten «I hvilken grad er studieprogrammet bygd opp slik at:». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren. Andelen «Vet ikke» er mellom 2 og 7 prosent.

Bare de som tidligere i skjemaet oppga at de hadde erfaring med hver av de ulike program-elementene vi spurte om, fikk spørsmålene. Antall svarende er derfor om lag 1500 på spørsmålene, unntatt det om profesjonsfagene, der bare rundt 550 besvarte.

Figur 19.4 Faglig integrasjon: «I hvilken grad er studieprogrammet bygd opp slik at:» Svarfordeling.

Høyest grad av enighet (61 prosent i stor / svært stor grad) var det på det første spørsmålet om programmet er bygd opp slik at det er «... god progresjon i studiefagene». Andelen i stor / svært stor grad i de tilsvarende spørsmålene om progresjon i profesjonsfagene og praksisperiodene er om lag 45 prosent.

Spørsmålet minst andel er enig i er «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre»: 32 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» her, mens 26 prosent oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Spørsmålet «Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer» har omtrent samme svarfordeling.

På alle spørsmålene er midtkategorien opp mot 40 prosent; mange av respondentene oppga altså viss grad av enighet i påstandene.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Det er god progresjon i studiefagene»: Fra rundt 50 prosent på HINN, Nord og UiS, til 77 prosent på MF og 69 prosent på NMBU.
- «Det er god progresjon i profesjonsfagene»: Fra 30 prosent på UiT, til 75 prosent på MF.
- «Det er god progresjon i praksisperiodene»: Fra rundt 30 prosent på NTNU og UiB, til rundt 70 prosent på MF og UiA.
- «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre»: Fra rundt 20 prosent på HINN og UiB, til 72 prosent på MF og 47 prosent på UiA.

- «Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for min faglige utvikling som lærer»: Fra rundt 20 prosent på NTNU og UiB, til 76 prosent på MF og 63 prosent på UiA.

Fagretninger

Det er stort sett ganske små forskjeller mellom fagretningene. Størst forskjell er det på spørsmålet «Det er god progresjon i studiefagene». Variasjonen er fra 43 prosent på Kroppsøving, til nesten 70 prosent på Realfag og Historie/religion.

20 Praksis generelt

Studentene fikk først en rekke spørsmål om hva slags praksis de har hatt, om den var lærerik etc. Deretter ba vi de bruke erfaringer fra sin *forrige* praksisperiode til å svare på en rekke spørsmål.

Ulike former for praksis

Omfanget av ulike typer praksis ble kartlagt ved hjelp av avkrysningsspørsmålet «Hvilke(n) type(r) praksis har du hatt?». Under spørsmålet var det listet opp sju typer praksis, i tillegg til en «annen-kategori» med tilhørende fritekstfelt. Flere kryss var mulig. Formene for praksis er heller ikke gjensidig utelukkende – f.eks. kan gruppepraksis også være undervisningspraksis.

Tabell 20.1 «Hvilke(n) type(r) praksis har du hatt?». Antall svar per kategori.

Type praksis	Antall
Undervisningspraksis	1275
Gruppepraksis	1146
Observasjonspraksis	1528
Individuell praksis	592
Par-praksis	945
Skoleovertakelse	86
Punktpraksis	380
Annen type praksis	118

Observasjonspraksis er praksisformen flest har hatt, men svært mange har også hatt undervisningspraksis, gruppepraksis og par-praksis. 15 prosent oppga å ha hatt 1-2 former for praksis, 44 prosent 3-4 former og 30 prosent flere enn 4 former. 88 prosent av de som startet å fylle ut skjemaet besvarte dette spørsmålet.

I tilknytning til spørsmålsbatteriet var det et fritekstfelt der respondenter kunne oppgi andre typer praksis de hadde hatt. 118 respondenter kommenterte her:

- «følgepraksis», «skyggepraksis» eller «assistentpraksis» (46 kommentarer)
 - «Følgepraksis hvor vi fulgte arbeidet til en lærer gjennom to uker.»

- «Skyggelærer (følge en lærer en uke, med noe undervisning selv på slutten av uka)»
- «digital praksis», «praksis på zoom» eller «hjemmeskole» (22 kommentarer)
 - «Digital praksis der vi snakket med lærere om deres opplevelser»
 - «pga. Covid, intern digital praksis. Vi overtok seminargrupper for studenter under oss»

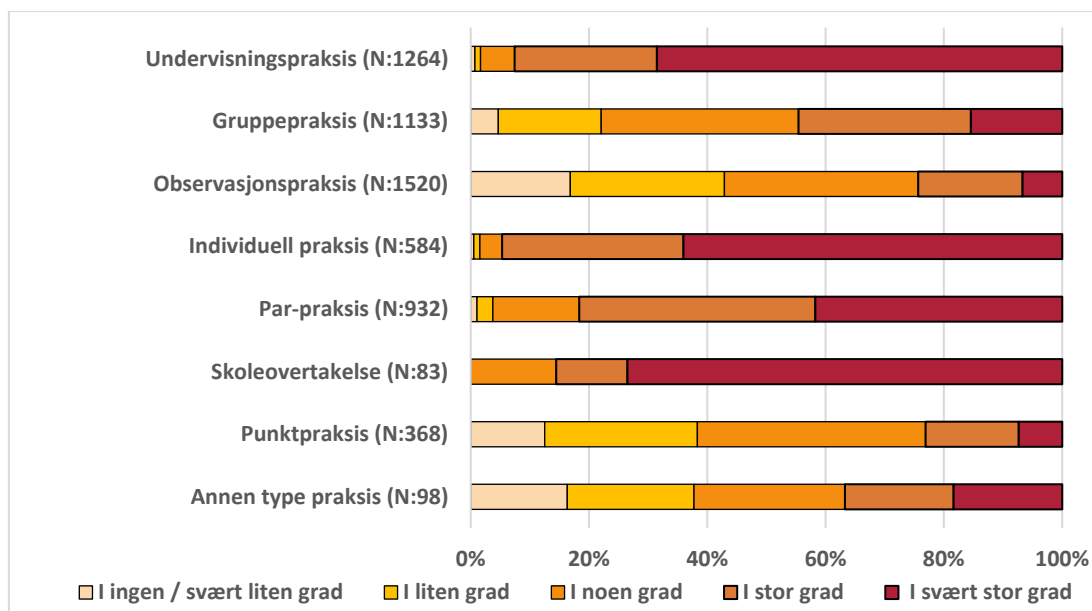
I tillegg var det noen få som skrev henholdsvis utenlandspraksis, museumspraksis, analysepraksis, mikroundervisning og innhenting av data i skolen.

Hvilken form for praksis var mest lærerik?

Vi stilte respondentene spørsmål om hvilken type praksis de opplevde som mest lærerik. Formene for praksis de skulle ta stilling til var ikke gjensidig utelukkende – f.eks. kan gruppepraksis også være undervisningspraksis. Videre var det «aktivering» i spørreskjemaet fra forrige spørsmål, slik at respondentene bare kunne ta stilling til de praksisformene de oppga der.

Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», andelen som svarte dette var svært liten, noe som i stor grad skyldes de nevnte aktiveringene. Figuren viser svarfordelingen, samt antall svar per praksisform (i parentes bak praksisformen).

Figur 20.1 «I hvilken grad har praksisen vært lærerik?» Svarfordeling.

Individuell praksis, undervisningspraksis, skoleovertagelse og par-praksis studentene er de formene for praksis som ble opplevd som mest lærerike: rundt 90 prosent oppga i stor / svært stor grad. Alle disse praksisformene er ikke gjensidig utelukkende, da for eksempel individuell praksis gjerne også er undervisningspraksis. Verdt å merke er at det var få som

hadde hatt skoleovertakelse som praksisform, men disse opplevde det altså som svært lærerikt, og ingen av de som svarte på dette spørsmålet oppga i ingen / liten grad. Videre oppfattet rundt 70 prosent noen av praksisformene som *i svært stor grad* lærerike: Det gjelder undervisningspraksis, individuell praksis og skoleovertagelse.

Observasjonspraksis og punktpraksis var de praksisformene som lektorstudentene i minst grad opplevde som lærerike; bare cirka en fjerdedel oppga at det i stor / svært stor grad var lærerikt, mens rundt 40 prosent oppga at det i ingen / liten grad var lærerikt.

Kommentarer på om praksisen var lærerik

I tilknytning til spørsmålet «I hvilken grad har praksisen vært lærerik?» var det et fritekstfelt med teksten «Her kan du kommentere på læring i praksis». 434 respondenter kommenterte her. Under følger hovedkategoriene, med antall kommentarer i parentes, og noen eksempler:

- *Observasjonspraksis* (173 kommentarer): Respondentene beskrev sine opplevelser av observasjonspraksis, vurderte læringsutbyttet fra denne praksistypen og kommenterte hva de mente kan gjøre observasjonspraksis til en lærerik praksistype. De hyppigst forekommende kommentarene var:
 - *Observasjonspraksis ga lite læringsutbytte* (79 kommentarer):
 - «Observasjonspraksis blir fra min del oppfattet som svært lite lærerikt på grunn av dens plassering. Det blir vanskelig å observere når en ikke har kjennskap til hvordan læreryrket utøves.»
 - «Dei to første praksisperiodane på studiet (i første- og andreklasse) var svært lite lærerike. Praksisperiodane vart gjennomført på ein svært lite fruktbar måte, der vi som studentar satt bakerst i klasserommet og observerte undervisningsøkter, utan noko særleg større baktanke til denne observasjonen.»
 - *Det er for mye observasjonspraksis* (73 kommentarer):
 - «Observasjonspraksis er svært lærerikt de første dagene, hvor man får snakket med læreren og diskutere erfaring og hvilke tanker og strategier de har. Etter de første 2/3 dagene (eller uken), blir resten av praksisen enkelt sagt bortkastet tid, hvor samme rutine gjentas om og om igjen.»
 - *Observasjonspraksis er nyttig hvis studenten også får prøve å undervise selv* (18 kommentarer):
 - «Observasjonen var lærerik fordi jeg også fikk prøvd meg»
- *Plassering av praksisopplæring i studieløpet* (119 kommentarer). Respondentene ønsket undervisningspraksis tidligere i studieløpet for å «føle på lærerollen», og opplevde en brå overgang fra korte praksisperioder med observasjon til en lang praksisperiode med undervisningsansvar.
 - «Til nå har vi bare hatt 5 dager til 10 dager i praksis og vi går tredje året. Føler det er litt lite praksis og det ruster oss ikke like godt til når vi skal i

- lang praksis til høsten på 6 uker alene. Vi har bare hatt mulighet for å ha undervisning sammen med en annen student eller flere, dermed har man ikke fått prøve seg som lærer alene og jeg tror det kan bli en stor påkjenning i langpraksis da man er helt alene.»
- «Kunne gjerne ha vore lagt opp til meir undervisningspraksis tidlegare i løpet enn på fjerdeåret. Har vore heldig og hatt praksislærarar som har latt oss studentane sleppe til og prøve oss sidan første langpraksis, men ein kunne gjerne begynt så smått å undervise endå før, for å bli tryggare i rolla som lærar samt på at ein har valgt rett yrke.»
- **Gruppepraksis, parpraksis og individuell praksis (104 kommentarer):**
Respondentene beskrev sine opplevelser av individuell praksis og praksis sammen med andre studenter. Noen sammenlignet læringsutbyttet fra disse ulike praksistypene, og da gjerne også sett opp mot observasjonspraksis. De hyppigste typene kommentarer var disse:
 - *Det er for lite individuell undervisningspraksis (43 kommentarer).*
Respondenter beskrev denne formen for praksisopplæring som mer lærerik og mer autentisk enn praksis med andre studenter.
 - «Jeg er enig i at par-praksis er nyttig, men savner i stor grad individuell praksis. Jeg synes det er rart at dette ikke er inkludert ettersom en stor del av læreryrket er å ta egne beslutninger og drive klasseledelse alene.»
 - *Praksis i par eller grupper kan være nyttig (36 kommentarer).*
Respondentene fremhevet særlig verdien av å reflektere sammen med medstudenter.
 - «Praksisen opplevdes mer nyttig jo mer «autentisk» man kunne gjøre situasjonen. Selv om jeg hadde praksispartnere å sparre med følt det absolutt mest lærerikt å dele timene imellom oss og jobbe selvstendig med sine egne timer, med veiledning og samtaler før og etter med både veileder og praksispartnere.»
 - *Gruppepraksis og parpraksis er mer risikabelt (21 kommentarer).*
Respondentene pekte særlig på tre problemer: 1) Større praksisgrupper betyr mindre undervisningstid og mindre oppmerksomhet fra praksislærer. 2) Potensial for utfordringer i samarbeidet mellom praksispartnerne. 3) Opplevelsen av at det er for mange «voksne» i klasserommet.
 - «Gruppepraksis varte en uke sammenhengende, med kun én time undervisning for oss som gruppe. Dette ble mer eller mindre bare en ny observasjonspraksis, selv om timen vi fikk holde ble interessant, da vi måtte finne ut hvordan man skulle dele en time på 5 personer.»
 - «Jeg har vært utrolig heldig med praksisopplevelsen. Har alltid kommet på en god skole med en flink og engasjert lærer. Har alltid hatt gode medstudenter med meg. Vet flere ikke har vært like heldige.»

- *Kvaliteten på praksisopplæringen avhenger av praksislæreren og praksisskolen* (89 kommentarer)
 - «Praksislærerne på de ulike stedene har gjennomført praksis på sin egen måte med ulike tolkninger av oppgaver, mengde og tenkt utbytte. Savner et helhetlig opplegg, slik at man unngår at noen praksisperioder oppleves som bortkastet tid.»
 - «Praksis var veldig avhengig av veileder. Noen ga deg mye rom til prøving og feiling, andre hadde planen klar for deg og ville ikke gi slipp på sin idé om hva undervisningen skulle inneholde.»

21 Siste praksisperiode

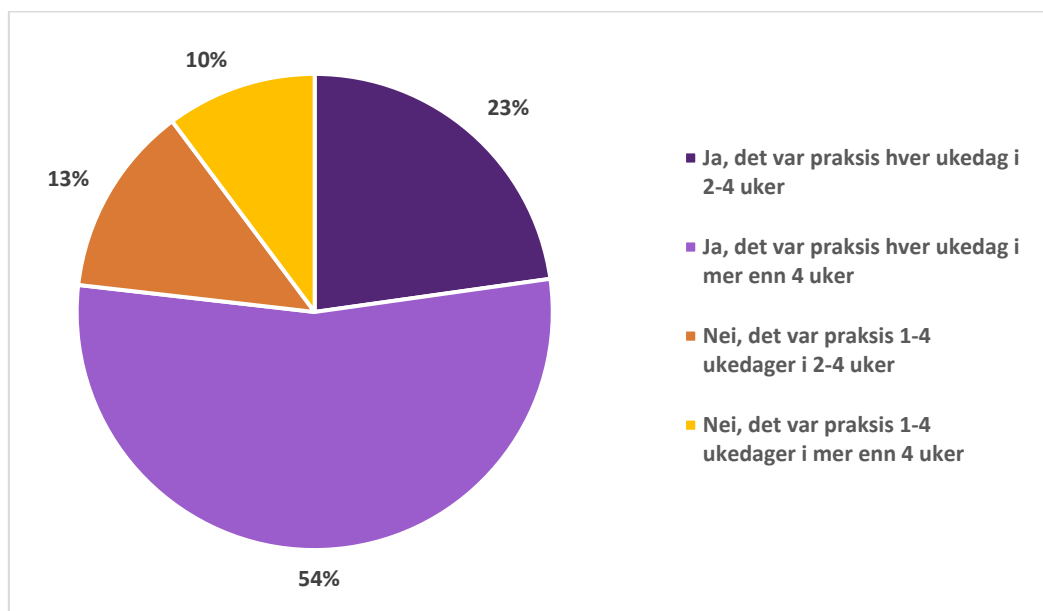
I denne delen av spørreskjemaet ble respondentene presentert for en rekke spørsmål og påstander om sin siste praksisperiode.

Vi ønsket at hver respondent bare skulle bruke erfaringer fra én praksisperiode som grunnlag for svarene sine på spørsmålene. Derfor presiserte vi dette ved hjelp av en innledende setning: «Her ønsker vi at du tar utgangspunkt i din forrige praksisperiode som varte lenger enn 2 uker». Vi presiserte det også ved å gjenta ordet «siste» i spørsmålene.

Var praksis sammenhengende i siste periode?

Vi kartla omfang og lengde ved hjelp av spørsmålet «Var praksis sammenhengende i siste periode?». Det var fire svaralternativer. Rundt 1450 studenter besvarte spørsmålet.

Figur 21.1 «Var praksis sammenhengende i siste periode?». Svarfordeling.

Noe over halvparten (54 prosent) oppga at deres siste praksisperiode varte i mer enn 4 uker og at det var praksis hver ukedag i. 10 prosent oppga at perioden varte mer enn 4 uker og ikke var hver ukedag. Andelen som oppga at perioden varte i 2-4 uker og var hver ukedag var 23 prosent, mens andelen som oppga at perioden varte i 2-4 uker og ikke var hver ukedag var 13 prosent.

De fleste har altså besvart de neste spørsmålene med utgangspunkt i et praksisopphold som varte mer enn fire uker og med praksis hver av de fem ukedagene.

Hvilken type praksis?

Vi kartla hva slags praksis respondentene sist hadde ved hjelp av spørsmålet «Hvilken type praksis hadde du sist? *Velg den praksistypen som passer best (eventuelt; kryss av for flere dersom praksisen besto av flere nokså jevnstore praksistyper)*».

Under spørsmålet var det listet opp sju typer praksis, i tillegg til en «annen-kategori» med tilhørende fritekstfelt. Formene for praksis er ikke gjensidig utelukkende, f.eks. kan gruppepraksis også være undervisningspraksis. Flere kryss var derfor mulig.

Tabell 21.1 «Hvilke(n) type(r) praksis hadde du sist?». Antall svar per kategori.

Type praksis	Antall
Undervisningspraksis	1 135
Gruppepraksis	412
Observasjonspraksis	408
Individuell praksis	405
Par-praksis	701
Skoleovertakelse	54
Punktpraksis	60
Annen type praksis	56

De klart fleste hadde undervisningspraksis som sin siste praksis, nest flest forekomster er det av par-praksis. Gruppe- og observasjonspraksis var vanligst blant 2.-årsstudentene, deretter undervisningspraksis, svært få av dem hadde de andre formene som sin siste praksisform. Blant 3.-, 4.- og 5.-årsstudentene var undervisningspraksis klart vanligst, deretter parpraksis og individuell praksis.

Noe over halvparten, av de relativt få, som svarte skoleovertagelse var 3.-årsstudenter.

Mange krysset av for flere former for praksis, og flere av kategoriene er jo heller ikke gjensidig utelukkende. 31 prosent krysset bare av for en praksisform, 39 prosent oppga to former og 23 prosent oppga tre former for praksis som en del av sin forrige praksisperiode.

Blant de rundt 1100 som krysset av for undervisningspraksis, var det nesten 600 som også krysset av for par-praksis, og rundt 300 som krysset av for hver av gruppepraksis,

observasjonspraksis og individuell praksis. Blant de som krysset av for gruppepraksis, var det 10 prosent som også krysset av for individuell praksis og 15 prosent for par-praksis.¹⁷

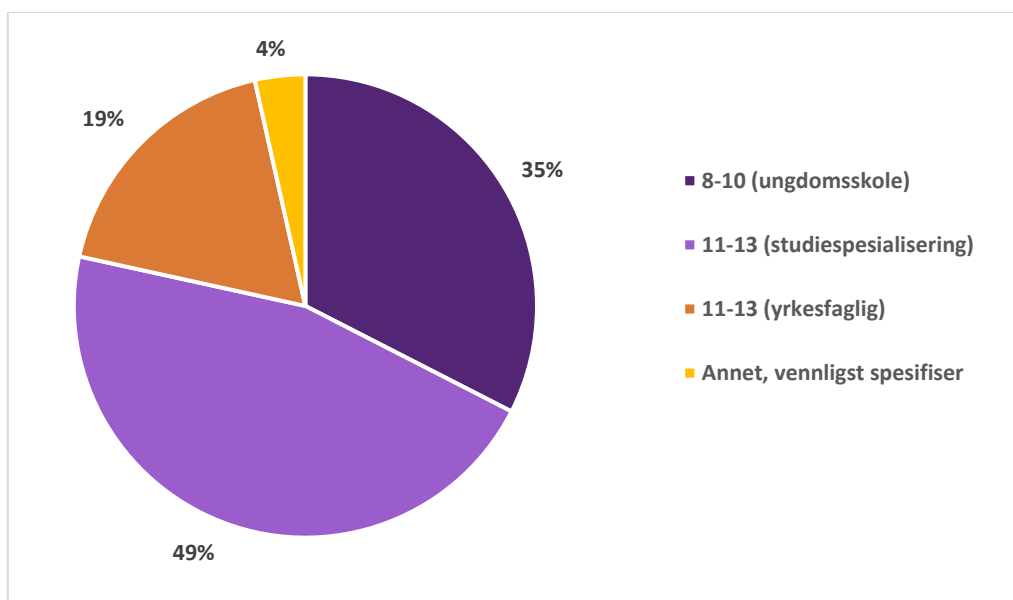
Respondenter kunne også bruke fritekstfeltet for å spesifisere hvis de hadde hatt en annen type praksis. 56 respondenter la inn svar her, de to vanligst forekommende svarene var:

- en alternativ form for praksis på grunn av koronapandemien, som oftest beskrevet som «digital» (20 kommentarer)
- «følgepraksis» eller «vært skyggelærer» (18 kommentarer)

Hva slags skole og klassetrinn?

Vi kartla type skole og klassetrinn med spørsmålet «Hva slags klassetrinn hadde du i din siste praksisperiode?»

Figur 21.2 «Hva slags klassetrinn hadde du i din siste praksisperiode?». Svarfordeling.

Nesten halvparten (49 prosent) oppga at de hadde praksis på studiespesialiserende i videregående opplæring, mens 19 prosent hadde det på yrkesfaglig. 35 prosent hadde praksis på ungdomsskoler.

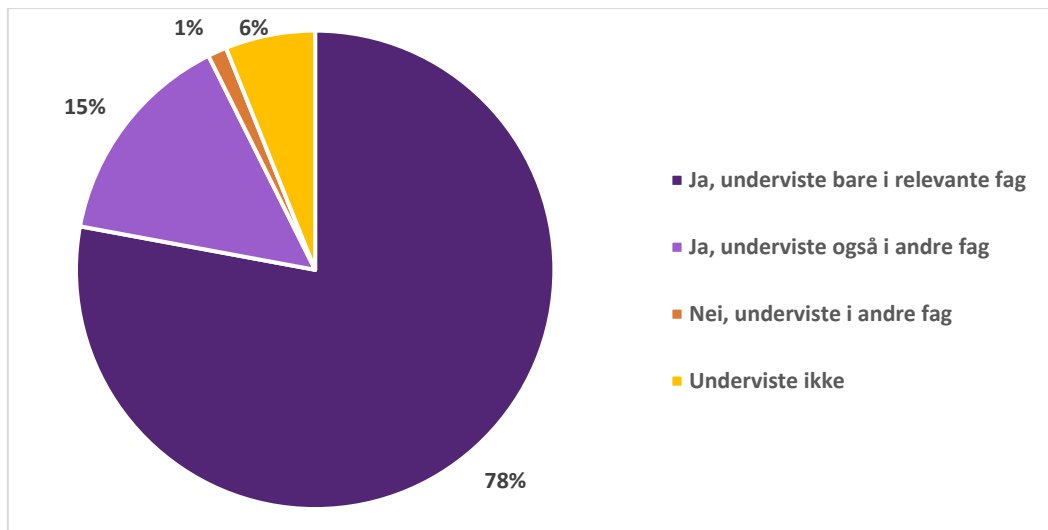
Respondentene kunne også bruke fritekstfeltet for å spesifisere hvis de hadde hatt praksis utenfor klassetrinnene 8-10 og 11-13. 67 respondenter la inn svar her. Variasjonen i kommentarene var stor. Kommentarene fordelte seg på at de hadde undervist andre studenter på grunn av pandemien, hadde praksis i idrettsfag i videregående opplæring, i voksenopplæring, digital praksis uten elever og i barneskolen.

¹⁷ De tilsynelatende selvmotsigende avkrysningene kan forklares med at én praksisperiode inneholder flere ulike praksisformer (f.eks. at studenter i gruppepraksis deles inn i par eller individuelt i deler av denne praksisen) eller at respondentene valgte å krysse av for de ulike praksisformene de hadde i siste studieår.

Var skolefagene relevante for studiefagene?

Vi kartla hvorvidt skolefagene de underviste i var relevante for studiefagene deres med spørsmålet «Underviste du i skolefag som var relevante for dine studiefag?»

Figur 21.3 «Underviste du i skolefag som var relevante for dine studiefag?». Svarfordeling.

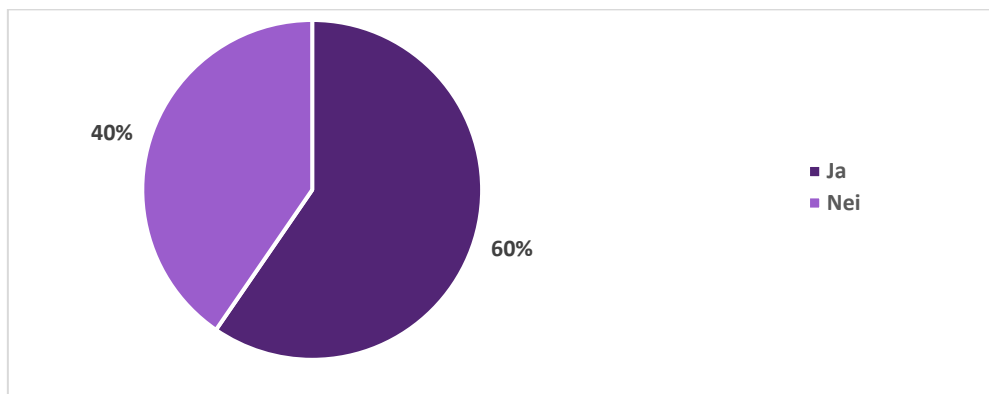
Det store flertallet, 78 prosent, svarte «Ja, underviste bare i relevante fag». Ytterligere 15 prosent svarte «Ja, underviste også i andre fag». Bare 1 prosent oppga at de underviste i skolefag som ikke var relevante for deres studiefag. 6 prosent oppga at de ikke underviste.

Blant de som underviste (eksklusive de 6 prosentene), var det 99 prosent (83 + 16 prosent) som underviste i skolefag som var relevante for deres studiefag.

Veiledning fra faglig ansatt og praksislærer samtidig?

Vi spurte videre «Fikk du veiledning underveis i praksis hvor både ansatt på universitetet/høyskolen og praksislærer var til stede samtidig (fysisk eller digitalt)».

Figur 21.4 «Fikk du veiledning underveis i praksis hvor både ansatt på universitetet/høyskolen og praksislærer var til stede samtidig (fysisk eller digitalt)». Svarfordeling.

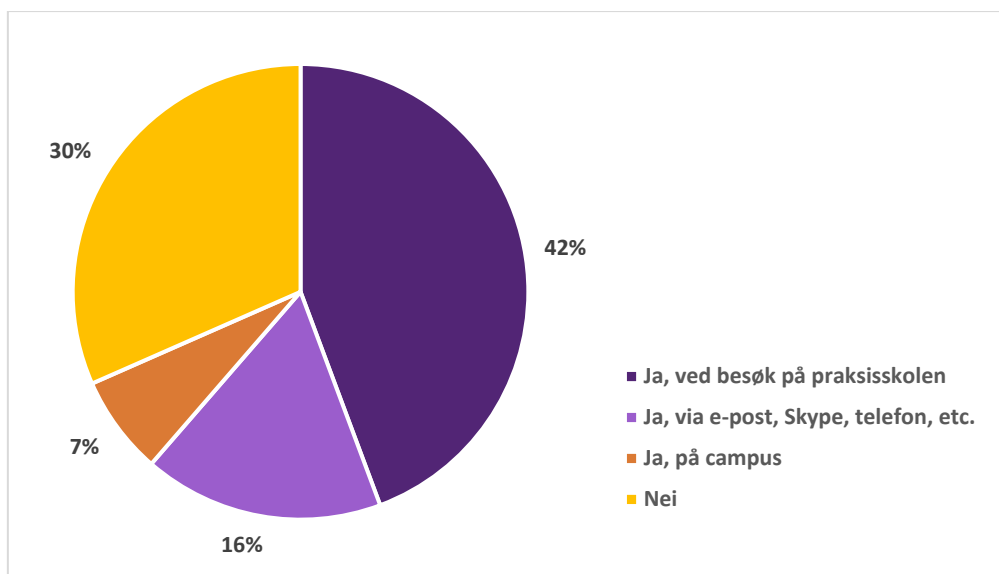

Flertallet, 60 prosent, fikk veiledning underveis i praksis der både faglig ansatt og praksislærer var til stede samtidig. 40 prosent fikk det ikke.

Hvordan skjedde veiledning fra faglig ansatt underveis?

Vi kartla hvordan veiledning fra faglig ansatt foregikk ved hjelp av spørsmålet «Fikk du praksisrelatert veiledning/oppfølging av ansatt på universitetet/høyskolen underveis i din siste praksisperiode? Flere svar mulig.».

Figur 21.5 «Fikk du praksisrelatert veiledning/oppfølging av ansatt på universitetet/høyskolen underveis i din siste praksisperiode?». Svarfordeling.

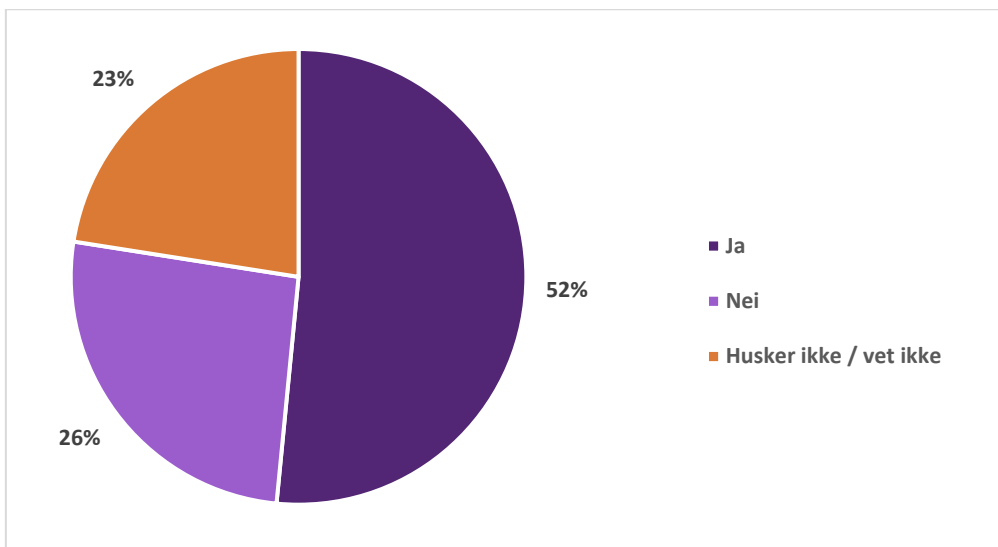
Et ganske stort mindretall, 30 prosent, fikk ikke veiledning fra faglig ansatt. 42 prosent fikk veiledning ved besøk på praksisskolen, 25 prosent via e-post, Skype, telefon etc. og 10 prosent på campus.

Hvis vi ser bort fra de som ikke fikk veiledning fra faglig ansatt, fikk 65 prosent veiledning ved besøk på praksisskolen, 25 prosent via e-post etc. og 10 prosent på campus.

Gjennomgang av læringsmål sammen med praksislærer?

Vi spurte videre: «Gikk du gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med praksislærer?».

Figur 21.6 «Gikk du gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med praksislærer?». Svarfordeling.

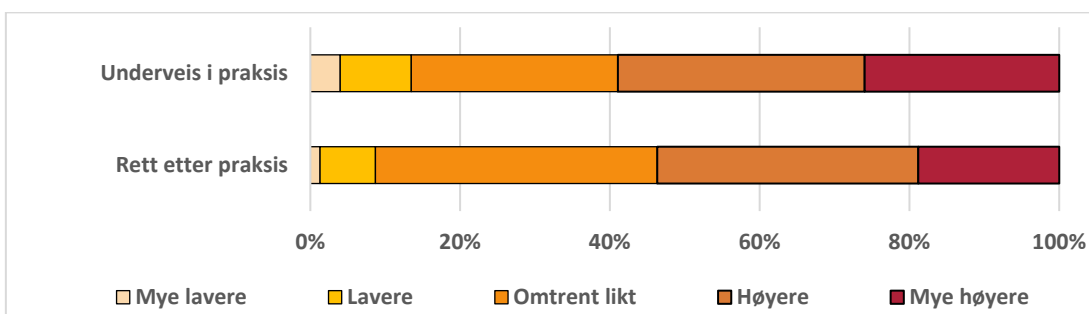
Langt flere oppga «Ja» enn «Nei» på spørsmålet om de gikk gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med praksislærer? Et ganske stort mindretall, 23 prosent, oppga «Husker ikke / vet ikke».

Hvis vi ser bort fra de som ikke husker / vet, gikk 67 prosent gjennom læringsmålene sammen med praksislærer, mens 33 prosent ikke gjorde det.

Total arbeidsmengde i praksisperioden

Vi spurte videre: «I tilknytning til siste praksisperiode: Hvordan opplevde du total arbeidsmengde på studiet, sammenlignet med når du ikke har praksis?». Rundt 1550 besvarte de to spørsmålene.

Figur 21.7 «I tilknytning til siste praksisperiode: Hvordan opplevde du total arbeidsmengde på studiet, sammenlignet med når du ikke har praksis?». Svarfordeling.

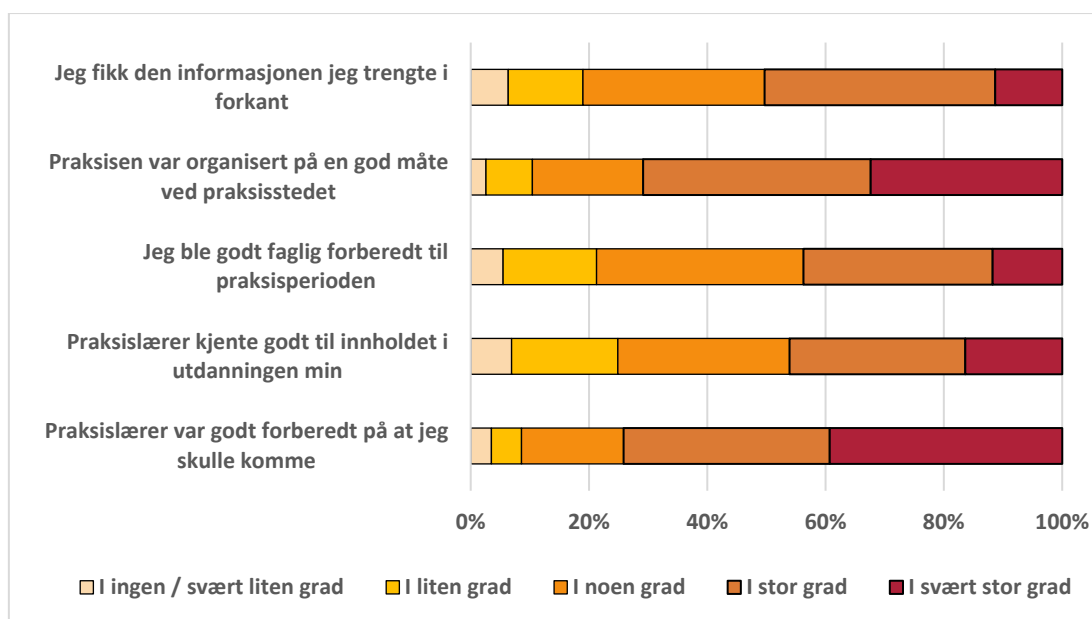
Arbeidsmengden økte for de fleste, både underveis i praksis og rett etter praksis: 59 prosent oppga «Høyere» eller «Mye høyere» underveis, 54 prosent rett etter praksis. I tillegg oppga henholdsvis 28 og 38 prosent «Omtrent likt». Et lite mindretall, 13 og 9 prosent, oppga «Mye lavere» eller «Lavere».

Organisering

Deretter forela vi respondentene fem påstander med innledningsteksten «Organiseringen av din siste praksisperiode: I hvilken grad mener du:».

Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren, andelen er mellom 0 og 2 prosent. Om lag 1550 besvarte påstandene.

Figur 21.8 «Organiseringen av din siste praksisperiode: I hvilken grad mener du:».
Svarfordeling.

Påstandene flest er enig i er «Praksislærer var godt forberedt på at jeg skulle komme» og «Praksisen var organisert på en god måte ved praksisstedet»: Her oppga henholdsvis 74 prosent og 71 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad». Rundt halvparten svarte tilsvarende på de andre påstandene.

Relativt store mindretall oppga at de ikke fikk informasjonen de trengte i forkant og at de ikke ble godt faglig forberedt til praksisperioden: henholdsvis 19 og 21 prosent oppga «I Ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Størst andel (25 prosent) «I Ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» er det på påstanden «Praksislærer kjente godt til innholdet i utdanningen min». Dette står i noen grad i kontrast til den svært lave andelen (9 prosent) som svarte i ingen / liten grad på påstanden om at praksislærer ikke var godt forberedt.

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Jeg fikk den informasjonen jeg trengte i forkant»: Varierer fra rundt 40 prosent på Nord, UiO, UiT og UiA, til 77 prosent på MF og 64 prosent på UiA.

- «Praksisen var organisert på en god måte ved praksisstedet»: Varierer fra rundt 50 prosent på HINN og Nord, til rundt 80 prosent på NMBU, NTNU, UiA, UiS og USN.
- «Jeg ble godt faglig forberedt til praksisperioden»: Varierer fra noe over 30 prosent på UiB og UiT, til 71 prosent på MF og 56 prosent på NMBU.
- «Praksislærer kjente godt til innholdet i utdanningen min»: Varierer fra rundt 40 prosent på NTNU og UiB, til cirka 70 prosent på MF og NMBU.
- «Praksislærer var godt forberedt på at jeg skulle komme»: Varierer fra rundt 70 prosent på mange institusjoner, til cirka 90 prosent på MF og USN.

Fagretninger

Det er stort sett små forskjeller mellom fagretningene.

Type praksis

Det er gjennomgående små forskjeller når vi fordeler resultatene på praksisformene respondentene sist hadde. Praksisformen som skiller seg mest ut er skoleovertagelse, der de relativt få respondentene (54) er noe mer enige i flere av påstandene enn de andre respondentene. Ellers skiller observasjonspraksis seg ut, ved at respondentene er noe mindre enige i de fem påstandene enn de som hadde de andre praksisformene.

Type skole

Det er svært små forskjeller mellom ungdomsskole, studiespesialiserende og yrkesfag.

Årstrinn

Studenter i sitt 2. studieår er i mindre grad enn sine medstudenter enig i alle disse fem påstandene. Størst forskjell er det på «Jeg ble godt faglig forberedt til praksisperioden», der bare 26 prosent krysset av for «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot drøye 40 prosent blant 3.- og 4.-årsstudentene og 60 prosent blant 5.-årsstudentene.

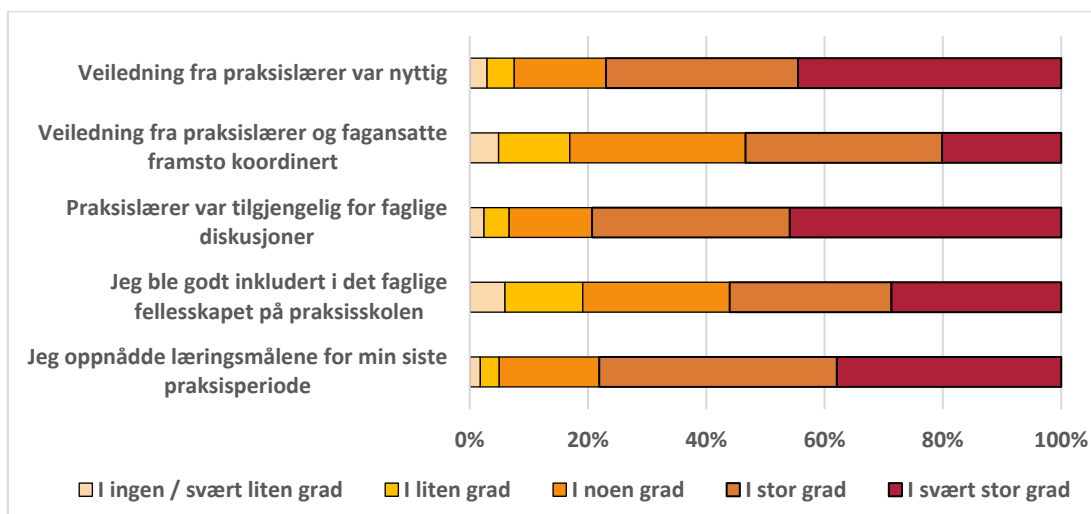
Disse resultatene kan dels forklares av at 2.-årsstudentene i langt større grad enn de mer erfarne studentene hadde observasjonspraksis som siste praksis; og denne praksisformen hadde lavere scorer enn de andre formene.

Resultatene kan også forklares av at de ferskeste studentene (i vår populasjon) ikke er like flinke som de mer erfarne til å skaffe informasjon på forhånd, forstå hvordan praksisstedene fungerer etc. I tillegg kan de mer erfarne ha justert forventningene sine til praksisstedene; tre av påstandene handler jo om forhold ved praksisstedet.

Veiledning, fellesskap og læringsmål

Vi spurte videre: «Opplevd faglig kvalitet i siste praksisperiode: I hvilken grad mener du:». Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant», som ikke inngår i figuren, andelen er mellom 0 og 10 prosent. Om lag 1550 besvarte påstandene.

Figur 21.9 «Opplevd faglig kvalitet i siste praksisperiode: I hvilken grad mener du:».
Svarfordeling.

Høyest andel «vet ikke» var det på siste påstand om læringsmål (10 prosent). Dette kan skyldes at en del av studentene ikke kjente til eller husket læringsmålene sine.

Påstandene flest er enig i er «Praksislærer var tilgjengelig for faglige diskusjoner», «Veiledning fra praksislærer var nyttig» og «Jeg oppnådde læringsmålene for min siste praksisperiode». Her oppga nesten 80 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad».

På «Veiledning fra praksislærer og fagansatte framsto koordinert» og «Jeg ble godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen» er tilsvarende tall noe over 50 prosent. Her oppga nesten 20 prosent «I Ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Institusjoner

Under kommenterer vi laveste og høyeste tall (andel «I stor grad» og «I svært stor grad»).

- «Veiledning fra praksislærer var nyttig»: Små forskjeller mellom institusjonene.
- «Veiledning fra praksislærer og fagansatte framsto koordinert»: Variasjon fra 42 prosent på NMBU, til 69 prosent på USN.
- «Praksislærer var tilgjengelig for faglige diskusjoner»: Små forskjeller mellom institusjonene.
- «Jeg ble godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen»: Variasjon fra rundt 50 prosent på HINN, Nord, UiB og UiO, til rundt 70 prosent på NMBU og UiS.
- «Jeg oppnådde læringsmålene for min siste praksisperiode»: Små forskjeller mellom institusjonene.

Fagretninger

Det er svært lite variasjon mellom fagretningene.

Type praksis

Vi ser gjennomgående svært små forskjeller når vi fordeler resultatene på praksisformene respondentene sist hadde. Praksisformen som skiller seg mest ut er individuell praksis, der respondentene er noe mer enige i flere av påstandene enn de andre respondentene. Ellers skiller observasjonspraksis seg litt ut, ved at respondentene er noe mindre enige i de fem påstandene enn de som hadde de andre praksisformene.

Type skole

Det er svært små forskjeller mellom ungdomsskole, studiespesialiserende og yrkesfag.

Årstrinn

Det er svært små forskjeller mellom årstrinnene lektorstudentene er på. Verdt å merke seg er at andelen «vet ikke» er høyere blant 2.-årsstudenter enn blant de mer erfarne lektorstudentene.

Kommentarer om erfaringer fra praksisperioden

Spørsmålsbatteriet om den siste praksisperioden inkluderte et fritekstfelt med teksten «Her kan du skrive om dine erfaringer fra praksisperioden, eller om tidligere praksisopplevelser». Hele 511 respondenter valgte å legge inn kommentarer her, dette var hovedkategoriene:

- *Opplevelser av praksislærer og praksisskole* (228 kommentarer). Mange respondenter understrekte hvor viktig praksislærer og praksisskolen hadde vært for deres egen læring. De sammenlignet også gjerne siste praksisperiode med opplevelser av tidligere praksisperioder.
 - «Veilederne for praksisperioden har hatt en stor effekt på min videre utvikling som lærer. Jeg var heldig og fikk to utrolig flinke veiledere i mine undervisningsfag som ga masse gode tilbakemeldinger og en god trygghet i klasserommet.»
 - «Useriøst opplegg hvor praksisveileder kun var til stede i 1 time under hele praksisen. Hun satt heller og leste avis på pauserom. Følte vi ble utnyttet framfor å lære/få veiledning»
- *Organisering og kommunikasjon* (112 kommentarer). Disse kommentarene beskrev hovedsakelig opplevelser av dårlig organisering av praksis og dårlig kommunikasjon om praksis, både mellom UH-institusjonen og praksisskolen, og mellom UH-institusjonen og studenten.
 - «Total mangel på informasjon i forkant av alle praksisperioder. Informasjon om hvilke skoler man skal på har ikke blitt gitt før ved siste mulighet, gjerne max to uker før praksis. Man vet dermed ikke om man skal på videregående eller ungdomsskole, hvilket trinn man har ansvar for eller hvilke timeplaner og deler av læreplan man skal forholde seg til. Dette forsterkes særlig når man som student skal planlegge gjennomføring av f.eks. FoU-prosjekt

- basert på klassen man skal ha, men ikke engang vet om det er snakk om praksis i 8.trinn eller 3 klasse vgs.»
- «Har opplevd stor variasjon i praksisperiodene. Følte tidvis at de tre periodene jeg har hatt med observasjonspraksis ikke ble tatt like seriøst av skolen. Praksislærer visste ikke at vi skulle komme, kjente ikke til læringsmål eller krav. Man gikk litt rundt på skolen og følte seg som en byrde for systemet. Følte langpraksis var mye mer lærerikt og utviklende.»
 - *Betydningen av pandemien for praksisopplæringen (72 kommentarer).* Respondenter kommenterte for eksempel at vanlig praksis hadde blitt erstattet av digital praksis, at praksisopplæringen hadde vært dårligere enn vanlig på grunn av korona, eller at praksisopplæringen hadde vært bra til tross for koronatiltak. Noen kommenterte også at de hadde vært redde for å bli smittet i skolen, og noen hadde vært bekymret for å havne i karantene og dermed stryke på praksis med krav om 100 % oppmøte.
 - «Vanskelig å bli inkludert faglig og sosialt da det var store restriksjoner med tanke på Korona»
 - «Mye undervisning på Teams, som det ikke var tilrettelagt for. Jeg kom sent i gang med Teams i praksisperioden. Jeg var dårlig forberedt på digital undervisning.»
 - «Den siste praksisperioden ble veldig amputert på grunn av korona. Lærte derimot mye om digital undervisning.»
 - *For stort arbeidstrykk i praksisperioden på grunn av undervisning i disiplin-fag eller arbeidskrav i profesjonsfag (54 kommentarer).* Respondenter kommenterte at emner som gikk samtidig med praksisperioden førte til stort arbeidstrykk, slik at de enten måtte jobbe til sent på kveld, eller prøve å ta igjen arbeidet etter praksisperioden, eller ta til takke med redusert læringsutbytte i enten praksisopplæringen eller i andre deler av studiet.
 - «Det var mye mer arbeid enn jeg så for meg da jeg dro hjemmefra rundt kl. 7 på morgenen og var hjemme rundt halv fire hver dag og jeg så meg nødt til å fortsette å forberede meg til kommende timer da jeg kom hjem og endte dermed med arbeidsdager på rundt totalt 12 timer hver dag. Jeg klarte ikke å fokusere på disiplin-fagene under praksisperioden da det å være godt forberedt i praksis var mer akutt og nødvendig der og da. Det å ha disiplin-fagene hengende over meg la også en demper på opplevelsen av å være i praksis da det var en konstant stressfaktor som jeg ikke følte jeg hadde tid til å gjøre noe med.»
 - «Problemet var at selv om vi hadde praksis så ble det altfor mye fokus på det faglige i de andre fagene. Vi måtte løpe for å nå kveldskursene i matte, kjemi og biologi for å få fullføre de kursene etter endt praksisdag og når en da endelig er kommet hjem må en legge seg fordi en skal pendle i 1-1,5

time en vei for å komme seg på praksisstedet. Leger, sykepleie og politi har ikke undervisning mens de er i praksis, hvorfor i alle dager skal vi?»

22 Vurdering av eget læringsutbytte

Studentene som gikk i sitt fjerde og femte studieår fikk en rekke spørsmål om kunnskapen og kompetansen de opplever å ha fått fra lektorutdanningen.

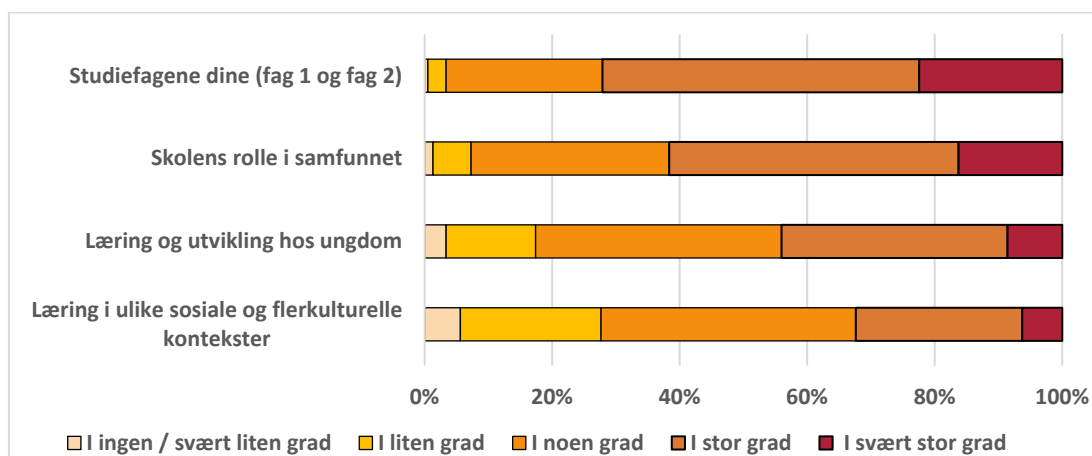
Spørsmålene er utarbeidet med grunnlag i lektorutdanningens læringsutbytte slik det er definert i §2 i Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13¹⁸. Med utgangspunkt i det som er beskrevet der om hva ferdige lektorkandidater skal ha av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, operasjonaliserte vi det til spørsmål egnet til spørreundersøkelsen. Alle spørsmålene som ble utarbeidet ble brukt i spørreundersøkelsen rettet mot de ferdig utdannede lektorene, mens et utvalg ble stilt til 4.- og 5.-årsstudentene.

Spørsmålene ble innledet med teksten «I hvilken grad mener du at lektorutdanningen hittil har gitt deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse i / til å:» Spørsmålene kunne besvares på en svarskala med følgende svarkategorier: «I ingen/svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant».

Svarfordelingen på disse spørsmålene vises i figur 22.1– figur 22.5. Det var nesten 800 4.- og 5.-årsstudenter som svarte på disse spørsmålene. Det var bare mellom 0–1 prosent som svarte «Vet ikke / ikke relevant», svarfordelingen i figurene er beregnet uten disse.

Det første spørsmålsbatteriet tok for seg studiefagene og skolens forhold til samfunnet.

Figur 22.1 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse i:». Svarfordeling.

Lektorstudentene opplevde i stor grad at de har fått tilstrekkelig kunnskap i studiefagene sine: 72 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad».

¹⁸ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-03-18-288>

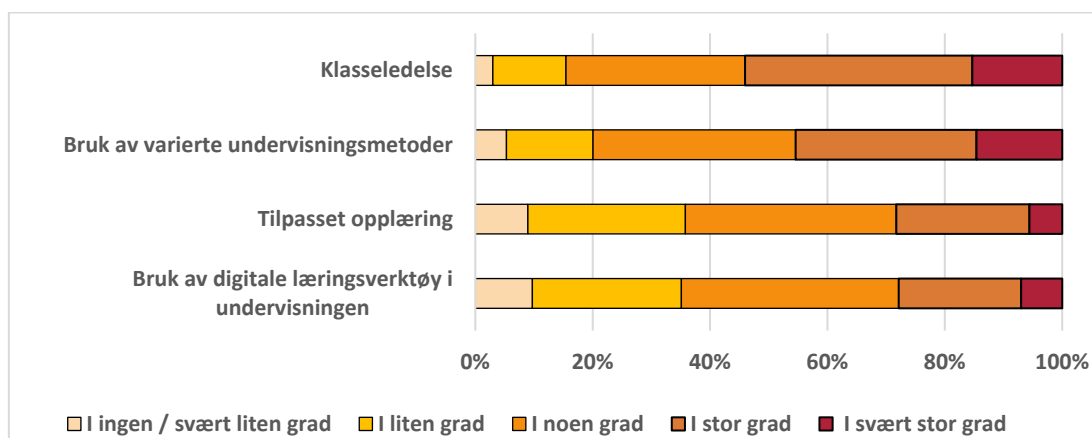
Det som angår skolens rolle i samfunnet, fikk også ganske god score: 62 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad».

Spørsmålene om læring og utvikling hos ungdom og om læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster fikk noe lavere score, med henholdsvis 44 og 32 prosent «I stor grad» eller «I svært stor grad». De to hadde spesielt store midtkategorier («I noen grad»); rundt 40 prosent.

I «Læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster» var det et stort mindretall, 28 prosent, som i ingen/liten grad oppga å ha fått tilstrekkelig kunnskap i.

Det andre spørsmålsbatteriet tok for seg klasseledelse, undervisningsmetoder, tilpasset opplæring og digitale læringsverktøy. Det sistnevnte er ekstra aktualisert i forbindelse med omlegging til mye digital undervisning og hjemmeskole på grunn av covid19-pandemien.

Figur 22.2 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse i:».
Svarfordeling.

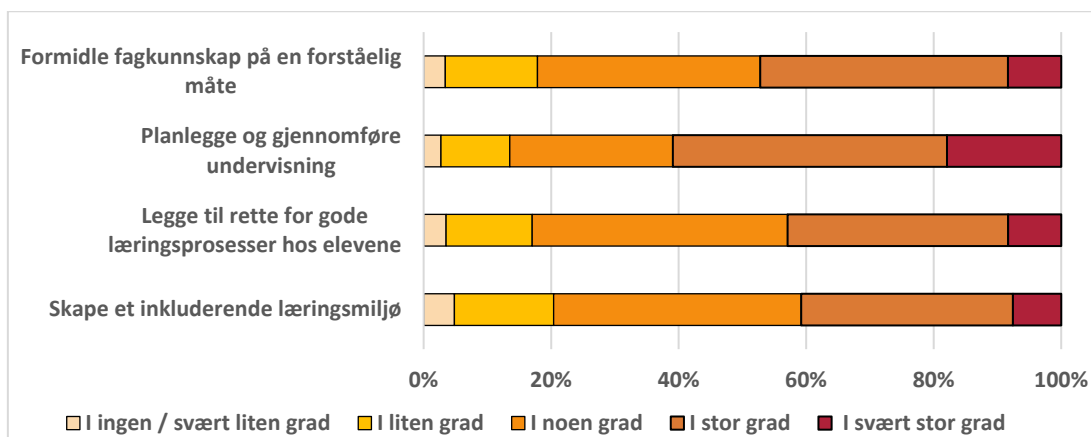
Noe over halvparten (54 prosent) av respondentene opplevde «I stor grad» eller «I svært stor grad» at de har fått tilstrekkelig kunnskap i klasseledelse. Her oppga 31 prosent «I noen grad».

Noe under halvparten (45 prosent) av respondentene opplevde «I stor grad» eller «I svært stor grad» at de har fått tilstrekkelig kunnskap i bruk av varierte undervisningsmetoder. Her oppga 35 prosent «I noen grad».

De to påstandene om tilpasset opplæring og digitale læringsverktøy får langt lavere score. Bare 28 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» på disse. På disse oppga rundt 36 prosent «I noen grad». Det var også rundt 36 prosent som oppga i ingen/liten grad.

Det tredje spørsmålsbatteriet, som omhandlet kompetansen fra utdanningen, tok for seg undervisning, læringsprosesser, læringsmiljø og elevmedvirkning.

Figur 22.3 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse til å:».
Svarfordeling.

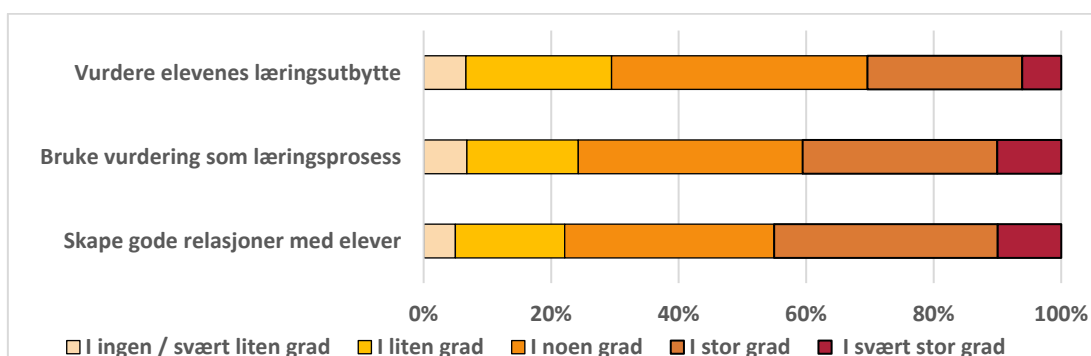

Av disse påstandene opplevde studentene seg mest kompetente til å planlegge og gjennomføre undervisning – litt over halvparten (61 prosent) opplevde at de i stor / svært stor grad har fått tilstrekkelig kompetanse til dette gjennom utdanningen. Det er likevel en viss andel (14 prosent) som oppga at utdanning i ingen/liten grad har gitt dem tilstrekkelig kompetanse til dette.

Når det gjelder å formidle fagkunnskap, legge til rette for gode læringsprosesser, og å skape et inkluderende læringsmiljø, oppga noe over 40 prosent at utdanningen i stor / svært stor har gitt dem tilstrekkelig kompetanse innen dette. Midtkategorien, «I noen grad» er ganske stor, opp mot 40 prosent. Det er (derfor) relativt få, rundt 20 prosent, som oppga at utdanningen i ingen/liten grad ga kompetanse i dette.

Det fjerde spørsmålsbatteriet tok for seg læringsutbytte, vurdering og relasjoner til elevene.

Figur 22.4 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse til å:».
Svarfordeling.

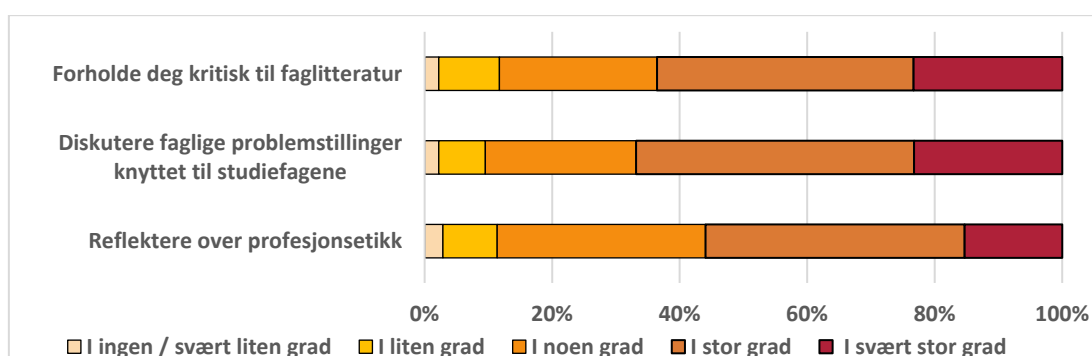
Av disse påstandene opplevde studentene seg mest kompetente til å skape gode relasjoner til elevene: 45 prosent oppga at de i stor / svært stor grad har fått tilstrekkelig kompetanse til dette. Et betydelig mindretall (22 prosent) oppga at utdanningen i ingen/liten grad har gitt dem tilstrekkelig kompetanse til dette.

Når det gjelder å bruke vurdering som læringsprosess, oppga nesten halvparten at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse innen dette: noe over 40 prosent svarte i stor / svært stor grad.

Bare 30 prosent oppga å i stor grad ha fått tilstrekkelig kunnskap til å vurdere elevenes læringsutbytte. Midtkategorien, «I noen grad», er her stor (40 prosent). Mens så mange som nesten 30 prosent oppga at utdanningen i ingen/liten grad har gitt dem kompetanse til dette.

Det femte og siste spørsmålsbatteriet tok for seg evnen til å forholde seg kritisk til faglitteratur, diskutere faglige problemstillinger og reflektere over profesjonsetikk.

Figur 22.5 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse til å:».
Svarfordeling.

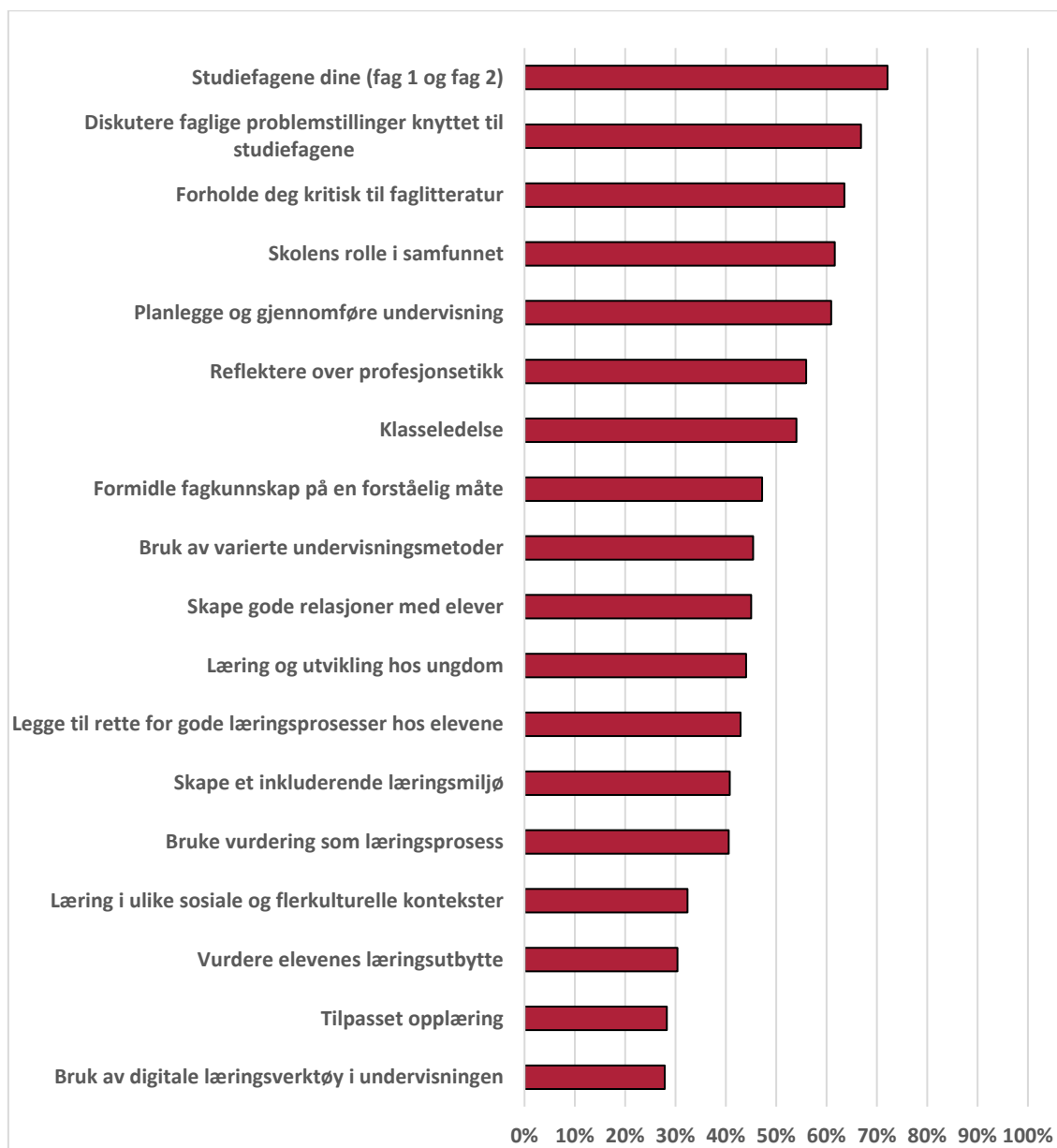

Godt over 60 prosent mente at de i stor eller svært stor grad har fått tilstrekkelig kompetanse til å forholde seg kritisk til faglitteratur og til å diskutere faglige problemstillinger knyttet til studiefagene, mens 56 prosent oppga tilsvarende på påstanden om profesjonsetikk. Om lag 30 prosent brukte her midtkategorien, og rundt 10 prosent oppga å i ingen/liten grad være tilstrekkelig kompetent.

Alle kompetanseområdene under ett

For å se alle kompetanseområdene fra figur 22.1–22.5 i sammenheng, har vi slått sammen andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» og rangert spørsmålene etter høyest andel. På den måten får vi et inntrykk av hvilke områder 4.- og 5.-årsstudentene samlet sett opplever at de har sterkest og svakest kompetanse på.

Figur 22.6 Spørsmålene om læringsutbytte fra utdanningen. Andel «I stor eller svært stor grad».

Figuren viser at 4.- og 5.-årsstudentene i størst grad opplever at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse innen det som angår studiefagene: Kompetanse i selve studiefagene og det å diskutere faglige problemstillinger knyttet til studiefagene får høyest score. Tredje høyest score får det å forholde seg kritisk til faglitteratur, som trolig kan knyttes både opp til studie- og profesjonsfagene. Rundt 70 prosent svarte «I svært stor grad» eller «I stor grad» på disse spørsmålene.

Også påstandene om skolens rolle i samfunnet og det å planlegge og gjennomføre undervisning får en ganske høy score.

I den andre enden av skalaen finner vi påstander som handler om bruk av digitale læringsverktøy i undervisningen, tilpasset opplæring, vurdering av læringsutbytte og læring

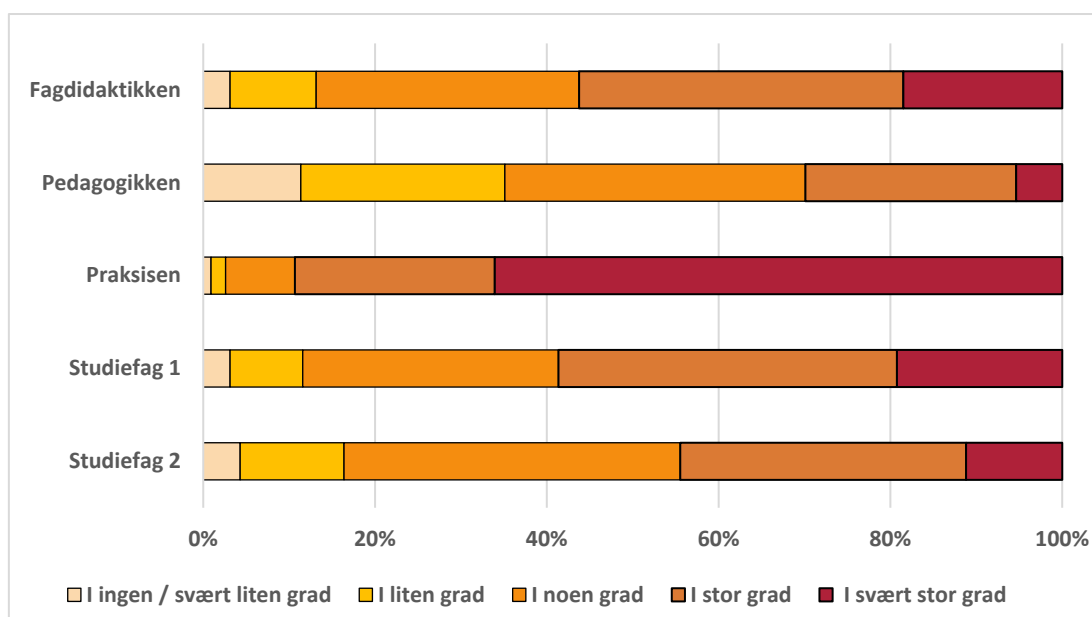
i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster. To av disse handler om møte med elever med spesielle behov. Bare rundt 30 prosent av studentene oppga «I svært stor grad» eller «I stor grad» på disse spørsmålene.

Praksis forbereder godt

Respondentene fikk også spørsmål om i hvilken grad de opplever at de ulike elementene i utdanningen så langt har forberedt dem godt til jobben som lærer. Her skulle respondenten svare for fagdidaktikken, pedagogikken, praksisen og studiefag 1 og 2.

Svarkategoriene var «I ingen/svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke/ikke relevant». Det var nesten 800 respondenter som svarte på disse spørsmålene, og figur 22.7 viser svarfordelingen. Under 1 prosent svarte «Vet ikke/ikke relevant», disse er holdt utenfor beregningen av svarfordeling.

Figur 22.7 «I hvilken grad opplever du at de ulike elementene i utdanningen så langt har forberedt deg godt til jobben som lærer?» Svarfordeling.

Nesten 90 prosent opplevde at praksisen forberedte dem i stor / svært stor grad til jobben som lærer. Over halvparten opplevde at fagdidaktikken og i studiefag 1 forberedte dem godt. Noe under halvparten opplevde at Studiefag 2 er forberedte dem godt.

Når det gjelder pedagogikken, var det 30 prosent som opplevde den som en god forberedelse til jobben som lektor i skolen. Hele 35 prosent mente at pedagogikken forberedte dem i liten/ingen grad. Her er også midtkategorien, «I noen grad» ganske stor, med 35 prosent.

Vedlegg

Respondenter per fagretning og institusjon

Antall respondenter per fagretning, fordelt på institusjon.

	Fremmedspråk	Historie/religion	Kroppsøving	Nordisk	Realfag	Samfunnsfag	Ukjent/diverse	Totalsum
HINN	30			10			1	41
MF		55						55
NMBU					39			39
Nord	91	49	37	59	106	104	2	448
NTNU			23			19		42
UIT	44	32		23	29	23	1	152
UiA	31	8	12	18	24	22	4	119
UiB	58	46		54	66			224
UiO	94			135	85	157		471
UiS	39	43		22	29			133
USN		42		17				59
Totalt	387	275	72	338	378	325	8	1783

Hvor stor andel respondentene på hver institusjon utgjør på hver fagretning.

	Fremmedspråk	Historie/religion	Kroppsøving	Nordisk	Realfag	Samfunnsfag	Ukjent/diverse	Totalsum
HINN	8 %			3 %			13 %	2 %
MF		20 %						3 %
NMBU					10 %			2 %
Nord	24 %	18 %	51 %	17 %	28 %	32 %	25 %	25 %
NTNU			32 %			6 %		2 %
UIT	11 %	12 %		7 %	8 %	7 %	13 %	9 %
UiA	8 %	3 %	17 %	5 %	6 %	7 %	50 %	7 %
UiB	15 %	17 %		16 %	17 %			13 %
UiO*	24 %			40 %	22 %	48 %		26 %
UiS	10 %	16 %		7 %	8 %			7 %
USN		15 %		5 %				3 %
Totalt	22 %	15 %	4 %	19 %	21 %	18 %	0,4 %	100 %

* På UiO er Historie en del av (Kultur- og) Samfunnsfag, men i våre data kan vi ikke skille gruppene.

Hvor stor andel respondentene på hver fagretning utgjør på hver institusjon.

	Fremmedspråk	Historie/religion	Kroppsøving	Nordisk	Realfag	Samfunnsfag	Ukjent/diverse	Totalsum
HINN	73 %			24 %			2 %	100 %
MF		100 %						100 %
NMBU					100 %			100 %
Nord	20 %	11 %	8 %	13 %	24 %	23 %	0 %	100 %
NTNU			55 %			45 %		100 %
UIT	29 %	21 %		15 %	19 %	15 %	1 %	100 %
UiA	26 %	7 %	10 %	15 %	20 %	18 %	3 %	100 %
UiB	26 %	21 %		24 %	29 %			100 %
UiO	20 %			29 %	18 %	33 %		100 %
UiS	29 %	32 %		17 %	22 %			100 %
USN		71 %		29 %				100 %
Totalt	22 %	15 %	4 %	19 %	21 %	18 %	0,4 %	

Mer om fordeling av respondenter på seks fagretninger

Kategorien Ukjent/diverse var relativt stor og utgjorde 161 respondenter. Her fantes blant annet nesten alle studentene på HINN og UiA, som i utgangspunktet ikke var enkle å tilordne en fagretning, med de bakgrunnsdataene vi hadde. For å fordele disse på fagretning, brukte vi svarene på spørsmålet om «studiefag 1».

På HINN var 77 av de 80 studentene registrert på «Lektorutdanning i språk».¹⁹ De som besvarte ble fordelt på fagretningene nordisk og fremmedspråk.²⁰

På UiA var 323 av de 325 studentene registrert på «Lektorutdanning for trinn 8-13, 5-årig masterutdanning».²¹ Det var 119 som besvarte skjemaet, disse ble fordelt på fagretninger.²²

I forkant av denne fordelingen, ba vi om innspill fra de to berørte institusjonene. Fra HINN var innspillet at dette virket som en grei metode. Fra UiA kom det innspill om at denne metoden er unøyaktig, da respondentenes forståelse av hva som er studiefag 1 ikke nødvendigvis er at det er masterfaget, altså det de tar flest studiepoeng i. Vi har vært i kontakt med bl.a. studentforeninger, og svarene derfra går klart i retning av at studiefag 1 forstås som masterfaget, både på UiA og på andre læresteder. Imidlertid kan vi ikke se bort fra at forståelsen varierer og vil dermed ta forbehold i denne og senere analyser og presentasjoner.

Verdt å merke er at dette i svært liten grad påvirker tekst og tall i denne rapporten, da vi ikke bruker disse dataene til annet enn oversikter over antall respondenter per fagretning.

¹⁹ De 3 resterende (2 av dem besvarte) var registrert på de «gamle» programmene i norsk og engelsk, og dermed enkle å fordele på fagretning.

²⁰ Alle oppga norsk eller engelsk som «studiefag1».

²¹ De 2 resterende var registrert på det «gamle» programmet i realfag. Disse to besvarte ikke.

²² Av de 119 var det 4 som ikke oppga «studiefag1», disse ble plassert i «Ukjent/diverse».

Endelig utvalg - analyseprogrammene *

Institusjon/Analyseprogram	Resp.	Basert på program/retning e.l.
HINN**		
Lektorutdanning i engelsk	31	Basert på svar på «studiefag 1»
MF		
Lektorprogram i KRLE/Religion og etikk og	55	
NMBU		
Lektorutdanning i realfag – LUR	39	
Nord		
Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag	23	
Lektorutdanning i samfunnsfag	19	
NTNU		
Lektorutdanning i geografi	30	
Lektorutdanning i historie	49	
Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag	37	
Lektorutdanning i realfag	106	Matem, biologi, fysikk, kjemi og
Lektorutdanning i samfunnsfag	74	Sosiologi / Statsvitenskap /
Lektorutdanning i fremmedspråk	91	Engelsk / Tysk / Fransk
Lektorutdanning i nordisk	59	
UiT		
Lektorutdanning – Fremmedspråk	44	Engelsk / Tysk / Spansk / Russisk
Lektorutdanning - Historie eller religion	32	Historie / Religionsvitenskap
Lektorutdanning – Nordisk	23	
Lektorutdanning – Sosiologi	23	
Lektorutdanning – Realfag	29	Kjemi / Fysikk / Biologi / Matematikk
UiA*		
Lektorutdanning i fremmedspråk	31	Basert på svar på «studiefag 1»
Lektorutdanning i nordisk	18	Basert på svar på «studiefag 1»
Lektorutdanning i realfag	24	Basert på svar på «studiefag 1»
Lektorutdanning i samfunnsfag	22	Basert på svar på «studiefag 1»
UiB		
Lektorutdanning i fremmedspråk	58	Fransk/ Engelsk / Tysk / Spansk
Lektorutdanning i historie eller religionsvitenskap	46	Historie / Religionsvitenskap
Lektorutdanning i nordisk	54	
Lektorprogram i naturvitenskap og matematikk	66	Biologi, kjemi, mat., fysikk, naturfag,
UiO		
Lektorprogrammet - Engelsk	51	
Lektorprogrammet - Fremmedspråk	43	
Lektorprogrammet - Kultur- og samfunnsfag	157	
Lektorprogrammet - Nordisk	135	
Lektorprogrammet - Realfag	85	
UiS		
Lektorutdanning – engelsk	39	
Lektorutdanning – historie	43	
Lektorutdanning - nordisk/lesevitenskap	22	
Lektorutdanning – realfag	29	
USN		
Lektorutdanning i historie	42	
Lektorutdanning i norsk for trinn 8-13	17	

** Der analyseprogram er identiske med studieprogram, eller med studieretning, oppgis ingen informasjon i 3. kolonne. NB! Noen navn (både studieprogram og studieretning) er forkortet. Tabellen inneholder ikke informasjon om de «utgående» eller de aller minste programmene.*

*** På HINN og UIA er studentene fordelt på program ut fra hvilket «studiefag 1» de oppga. HiNNs Lektorutdanning i norsk, med 10 respondenter og UiAs Lektorutdanning i historie og Lektorutdanning i idrett, med 8 og 12 respondenter, utgår i oversikter pga. få svarende.*

Referanseliste

- Finne, Håkon, Heidi Jensberg, Bjørg Eva Aaslid, Halvdan Haugsbakken, Ida Holth Mathiesen og Siri Mordal (2011). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningen blant studenter, lærerutdannere, øvingslærere og rektorer». SINTEF Teknologi og Samfunn.
https://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/teknologiledelse/sintef_a18011_oppfatninger-av-studiekvalitet-i-larerutdanningen-blant-studenter-larerutdannere-ovingslarere-og-rektorer.pdf
- Finne, Håkon, Siri Mordal og Trine Marie Stene (2014). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningene 2013». SINTEF Teknologi og Samfunn.
<https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/2562981>
- Finne, Håkon, Siri Mordal og Eli Fyhn Ullern (2017), «Oppfatninger av kvalitet i lærerutdanningene 2016». SINTEF Teknologi og Samfunn.
<https://www.sintef.no/publikasjoner/publikasjon/1452784/>
- Hatlevik, Ida Katrine Riksaasen og Lejonberg, Eli (2019): «Mentoroppfølging i lektorutdanningen: Hvordan oppfølging ved en mentor kan bidra til en god studiestart for lektorstudenter». Acta Didactica Norge 13(1): Art. 2.
<https://journals.uio.no/index.php/adno/article/view/5485>
- Løhre, Audhild, Moen, Elin, Etnan, Randi, Andersen, Marit og Uthus, Marit (2016): «Verdier, engasjement og tilhørighet som drivkrefter i lærerstudenters yrkesvalg og utvikling av læreridentitet». Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk. Vol 2, (2016).
<https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/163/621>
- Mjåland, K. (2011): «Frafall ved den integrerte lektor- og adjunktutdanningen ved UiB». Uni Rokkansenteret, Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier. Notat 3-2011
<https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/5787>
- NOKUT (2019): «Høyt opptaksnivå, lav fullføring». NOKUT analyserapport 18-2019.
https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf
- Pedagogstudentene (2019): «Motivasjonsundersøkelsen blant lærerstudenter».
<https://pedagogstudentene.no/globalassets/pedagogstudentene/studiehverdag/hvorfor-velge-larerutdanning/motivasjonsundersokelse-blant-larerstudenter.pdf>
- Pedagogstudentene (2021). «Praksis i lærerutdanningene. Hva kjennetegner vellykket og mislykket praksis?».
https://www.pedagogstudentene.no/globalassets/pedagogstudentene/dokumenter/undersokelser/praksis-i-larerutdanningene_2021.pdf
- Slettebak, Marie Hole og Theisen, Ole Magnus (2016): «Frafall fra NTNUs lektorprogram».
<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2421265/Slettebak%2C%20Marie%20H..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Watt, Helen M G, Richardson, Paul W., Klusmann, Uta og Kunter, Mareike (2012): “Motivations for choosing teaching as a career: An international comparison using the FIT-Choice scale”. Teaching and Teacher Education 28 (2012) 791-805.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)